

Universitätsbibliothek Wuppertal

Arrian's "Anabasis"

Arrianus, Flavius

Leipzig, 1875

Buch V

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2208](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2208)

βάρων, καὶ παρὰ τούτων ἔμαθεν ὅτι οἱ μὲν ἐν τῇ χώρᾳ Ἰνδοὶ παρὰ Ἀβισάρῃ ἀποπεφευγότες εἶεν, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ὅτι αὐτοῦ κατέλιπον νέμεσθαι πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ· καὶ τούτους ἡγήσασθαι οἱ τὴν ὁδὸν ἐκέλευσεν ὥς ἐπὶ τοὺς
 8 ἐλέφαντας. εἰσὶ δὲ Ἰνδῶν πολλοὶ κυνηγέται τῶν ἐλεφάντων, καὶ τούτους σπουδῇ ἅμφ' αὐτὸν εἶχεν Ἀλέξανδρος, καὶ τότε ἐθῆρα ξὺν τούτοις τοὺς ἐλέφαντας· καὶ δύο μὲν αὐτῶν ἀπόλλυνται κατὰ κρημνοῦ σφᾶς θίψαντες ἐν τῇ διώξει, οἱ δὲ ἄλλοι ξυλληφθέντες ἔφερόν τε τοὺς ἀμβάτας καὶ τῇ
 9 στρατιᾷ ξυνετάσσονται. ἐπεὶ δὲ καὶ ὕλῃ ἐργασίμῳ ἐνέτυχε παρὰ τὸν ποταμόν, καὶ αὕτη ἐκόπη αὐτῷ ὑπὸ τῆς στρατίας καὶ ναῦς ἐποιήθησαν. καὶ αὗται κατὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤγοντο ὥς ἐπὶ τὴν γέφυραν ἣντινα Ἑφαιστίων καὶ Περδίκκας αὐτῷ ἐξοικοδομηκότες πάλαι ἦσαν.

APPIANOY
 ANABASEΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

BIBAION ΠΕΜΠΤΟΝ.

- 1 Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἣντινα μεταξὺ τοῦ τε Κωφῆνος καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπῆλθεν Ἀλέξανδρος, καὶ Νῦσαν πόλιν οἰκεῖσθαι λέγουσι· τὸ δὲ κτίσμα εἶναι Διονύσου· Διόνυσον δὲ κτίσαι τὴν Νῦσαν ἐπεὶ τε Ἰνδοὺς ἐχειρώσατο, ὅστις δὴ οὗτος ὁ Διόνυσος καὶ ὁπότε ἢ ὅθεν ἐπ' Ἰνδοὺς

hergestellt. — εἶεν — κατέλιπον. Der Wechsel des Modus beruht auf der Verschiedenheit der Auffassung beider Nebensätze. „Der Optativ stellt den Satz als Aussage des Meldenden hin, während der Indicativ die Tatsache als solche im Sinne des Schriftstellers auffasst“ (Sintenis). — κατέλιπον νέμεσθαι πρὸς τῷ ποταμῷ. Es ist also an die Jagd gezähmter Elephanten zu denken, welche von den Indern auf den Weideplätzen zurückgelassen waren.

9. ὕλῃ ἐργασίμῳ. ἐργάσιμος steht hier, wie der Zusammenhang lehrt, im Sinne von ναυπηγίσιμος.

Buch V.

Cap. 1.

Alexander in Nysa. Er lässt aus Ehrfurcht vor Dionysos den Einwohnern Freiheit und Selbständigkeit.

1. ἣντινα — ἐπῆλθεν. Dieser Zug Alexanders ist IV 22 erzählt und dorthin gehört eigentlich, was hier über Nysa und den Dionysoscult berichtet wird. — Νῦσαν. Die Lage der Stadt lässt sich nicht näher bestimmen. — ἐπεὶ τε. Diese ionische Form (= ἐπει) gebraucht vorzugsweise Herodot, Arrian nur hier.

ἐστράτευσεν· οὐ γὰρ ἔχω συμβαλεῖν εἰ ὁ Θηβαῖος Διόνυσος ² ἐκ Θηβῶν ἢ ἐκ Τρωῶλου τοῦ Ἀνδίου ὀρηθεὶς ἐπ' Ἴνδους ἦκε στρατιὰν ἄγων, τοσαῦτα μὲν ἔθνη μάχῃ καὶ ἄγνωστα τοῖς τότε Ἑλλήσιν ἐπελθόν, οὐδὲν δὲ ἄλλο αὐτῶν ὅτι μὴ τὸ Ἴνδῶν βίᾳ χειρωσάμενος· πλὴν γε δὴ ὅτι οὐκ ἀκριβῆ ἔξετασθὴν χρὴ εἶναι τῶν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἐκ παλαιοῦ μεμνημένων. τὰ γὰρ τοι κατὰ τὸ εἶκος ξυντιθέντι οὐ πιστά, ἐπειδὴ τὸ θεῖόν τις προσθῇ τῷ λόγῳ, οὐ πάντῃ ἄπιστα φαίνεται.

Ὡς δὲ ἐπέβη τῇ Νύσῃ Ἀλέξανδρος, ἐκπέμπουσι παρ' ³ αὐτὸν οἱ Νυσαῖοι τὸν κρατιστεύοντα σφῶν, ὄνομα δὲ ἦν αὐτῷ Ἀκουφης, καὶ ξὺν αὐτῷ πρέσβεις τῶν δοκιμωτάτων τριάκοντα, δεησομένους Ἀλεξάνδρου ἀφείναι τῷ θεῷ τὴν πόλιν. παρελθεῖν τε δὴ ἐς τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου ⁴ τοὺς πρέσβεις καὶ καταλαβεῖν καθήμενον κεκοιμένον ἐτι ἐκ τῆς ὁδοῦ ξὺν τοῖς ὅπλοις τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὸ κράνος περικείμενον καὶ τὸ δόρυ ἔχοντα· θαμβῆσαι τε ἰδόντας τὴν ὄψιν καὶ πεσόντας ἐς γῆν ἐπὶ πολὺ σιγὴν ἔχειν. ὥς δὲ ἐξανεστήσῃ τε αὐτοὺς Ἀλέξανδρος καὶ θαρρεῖν ἐκέλευσε, τότε δὴ τὸν Ἀκουφιν ἀρξάμενον λέγειν ὧδε.

Ὡ βασιλεῦ, δέονταί σου Νυσαῖοι ἑᾶσαι σφᾶς ἐλευθέρους ⁵ τε καὶ αὐτονόμους αἰδοῖ τοῦ Διονύσου. Διόνυσος γὰρ ἐπειδὴ χειρωσάμενος τὸ Ἴνδῶν ἔθνος ἐπὶ θάλασσαν ὀπίσω κατῆι τὴν Ἑλληνικὴν, ἐκ τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν, οἱ δὴ

2. Διόνυσος. Ueber die verschiedenen Dionyssagen vgl. II 16, 3. — Τρωῶλον. Auf dem lydischen Berge Tmolus sollte der Sage nach Dionysos erzogen sein. — ὅτι μὴ (meist mit Particip.) steht nach vorausgegangener Negation im Sinne des attischen εἰ μὴ öfter auch bei Herodot. — πλὴν γε δὴ erg. οἶδα aus dem vorhergehenden ἔχω συμβαλεῖν. Wie hier VII 1, 6. 23, 8. — τὰ γὰρ — ξυντιθέντι „denn das, was einem, der nach den Gesetzen der Wahrscheinlichkeit erwägt, unglaublich ist (erscheint)“. Am besten werden derartige Dative von Participien (ξυντιθέντι sc. τινί) im Deutschen mit „wenn man“ aufgelöst. S. z. IV 2, 1 (ὀρηθέντι). Zur Bedeutung von ξυντιθέναι (eig., „zusammenstellen“)

vgl. I 16, 2, wo τῷ λογισμῷ hinzugesetzt ist.

3. ἐπέβη τῇ Νύσῃ. ἐπιβαίνειν mit dem (seltneren) Dativ (statt des Genetiv) auch VII 3, 5.

4. παρελθεῖν. Der Uebergang aus der oratio recta in die obliqua so wie umgekehrt (s. z. c. 2, 4) ist sehr häufig. — τοῖς τε ἄλλοις (zu καθήμενον gehörig) καὶ περικείμενον. Verschiedene Wortarten werden öfter durch copulative oder adversative Partikeln verbunden. Vgl. c. 22, 2 ξὺν τε τῇ δυνάμει καὶ ἀναστῆσαντες, ähnlich VI 24, 5. S. z. IV 5, 1. — περικεῖσθαι c. acc. (= περιτεθεῖσθαι) „bekleidet sein mit“. Vgl. das homerische ἐπιειμένος, ἀλκὴν (II. VII 164).

5. θάλασσα ἢ Ἑλληνικὴ (auch ἢ ἡμετέρα θάλ., ἥδε ἢ θάλ. oder ἡ

καὶ Βάκχοι αὐτῷ ἦσαν, κτίζει τὴν πόλιν τήνδε μνημόσυνον τῆς αὐτοῦ πλάνης τε καὶ νίκης τοῖς ἔπειτα ἐσόμενον, καθάπερ οὖν καὶ σὺ αὐτὸς Ἀλεξάνδρειάν τε ἔκτισας τὴν πρὸς Κανκάσῳ ὄρει καὶ ἄλλην Ἀλεξάνδρειαν ἐν τῇ Αἰγυπτίῳ γῇ, καὶ ἄλλας πολλὰς τὰς μὲν ἔκτισας ἤδη, τὰς δὲ καὶ κτίσεις ἀνὰ χρόνον, οἷα δὲ πλείονα Διονύσου ἔργα ἀποδεδειγμένους. Νῦσάν τε οὖν ἐκάλεσε τὴν πόλιν ὁ Διόνυσος ἐπὶ τῆς τροφοῦ τῆς Νύσης καὶ τὴν χώραν Νυσαίαν· τὸ δὲ ὄρος ὃ τι περ πλησίον ἐστὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦτο Μηρόν ἐπωνόμασε Διόνυσος, ὅτι δὲ κατὰ τὸν μῦθον ἐν μηρῷ τῷ τοῦ Διὸς ἠϋξήθη. καὶ ἐκ τούτου ἐλευθέραν τε οἰκοῦμεν τὴν Νῦσαν καὶ αὐτοὶ αὐτόνομοι καὶ ἐν κόσμῳ πολιτεύοντες· τῆς δὲ ἐκ Διονύσου οἰκίσεως καὶ τότε σοι γενέσθω τεκμήριον· κίττος γὰρ οὐκ ἄλλη τῆς Ἰνδῶν γῆς φνόμενος παρ' ἡμῖν φύεται.

- 2 Καὶ ταῦτα πάντα Ἀλεξάνδρῳ πρὸς θυμοῦ ἐρίγνετο ἀκούειν καὶ ἤθελε πιστὰ εἶναι τὰ ὑπὲρ τοῦ Διονύσου τῆς πλάνης μυθεύμενα· καὶ κτίσμα εἶναι Διονύσου τὴν Νῦσαν ἤθελεν, ὥς ἤδη τε ἤκειν αὐτὸς ἔνθα ἤλθε Διόνυσος καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἂν ἐλθεῖν Διονύσου· οὐδ' ἂν Μακεδόνας τὸ πρόσω ἀπαξιῶσαι συμπονεῖν οἱ ἔτι κατὰ ζῆλον τῶν Διονύσου ἔργων.

ἐντὸς θαλά. = mare internum) ist das mittelländische Meer. — Βάκχοι hiessen die begeisterten Verehrer des Dionysos, die ihn als bacchischer Chor auf seinen Zügen begleiteten; die rasenden Weiber, welche sich ebenfalls im Gefolge des Gottes befanden, hiessen Βάκχαι, Μαινάδες, Θυιάδες. — ἀνὰ χρόνον = χρόνον temporum decursu. — οἷα δὲ mit Particip gebraucht Arrian nach dem Vorgange Herodots sehr häufig für das attische ἄτε δή. Wie hier c. 2, 6.

6. ἐπὶ τῆς. Nach den Verben des Nennens findet sich (namentlich bei Herodot) öfter ἐπὶ (statt des gewöhnlicheren ἀπό) gebraucht. Vgl. V 19, 5 ἐφ' ὅτου καὶ τὸ ὄνομα ἔφερε, VII 20, 4 und Herod. I 14 ὁ ἄργυρος θρόνος, τὸν ὁ Γύνης ἀνέθηκε, ὅπου Δελφῶν καλεῖται Γυγάδας ἐπὶ τοῦ ἀναθέντος. — καὶ τοῦτο gehört nur zu ἐπωνόμασε (= καὶ τοῦτο ἐπωνόμασε, Μηρόν καλῶν). — Μηρόν. Meros, altindisch Meru, (Name des heiligen Götter-

bergs der Inder), hiessen die höchsten Schneegipfel des Himalaja, da wo er an seinem Nordwestende mit der von Osten nach Westen streichenden Kette des Parapamisos sich kreuzt. — Nach der gewöhnlichen Sage übergab Zeus den Dionysos dem Hermes, welcher ihn den Nymphen von Nysa (nicht einer Nymphe Nysa) zur Aufzucht übergab. — ἠϋξήθη. Nach der Sage ward Dionysos in der Lende des Zeus zur Geburt gezeitigt.

Cap. 2.

1. πρὸς θυμοῦ. S. z. IV 12, 1. — ὥς — ἤκειν, „damit er schon jetzt dahin, wohin D., gekommen sei d. h. gekommen zu sein scheine“. Krüger. Vgl. VI 19, 3 (ὥς πεπλευκέναι). — ἐπ' ἐκεῖνα τινός eig. „jenseits des“ hier: über Dionysos hinaus. S. z. IV 3, 6. — οὐδέ. S. z. IV 9, 4. — ἀπαξιῶσαι hängt von einem aus ἤθελε vorschwebenden ἐνόμιζε ab. — κατὰ ζῆλον τῶν Δ.

καὶ δίδωσιν ἐλευθέρους τε εἶναι τοὺς οἰκήτορας τῆς Νύσης²
καὶ αὐτονόμους. ὥς δὲ καὶ τοὺς νόμους ἐπύθετο αὐτῶν
καὶ ὅτι πρὸς τῶν ἀρίστων τὸ πολίτευμα ἔχεται, ταῦτά τε
ἐπήνεσε καὶ ἡξίωσε τῶν τε ἱππέων οἱ ξυμπέμψαι ἐς τρια-
κοσίους καὶ τῶν προεστώτων τοῦ πολιτεύματος, ἦσαν δὲ καὶ
αὐτοὶ τριακόσιοι, ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξαμένους· Ἄκου-
φιν δὲ εἶναι τὸν ἐπιλεγόμενον, ὅντινα καὶ ὑπαρχον τῆς χώ-
ρας τῆς Νυσαίας κατέστησεν αὐτός. τὸν δὲ Ἄκουφιν ταῦτα³
ἀκούσαντα ἐπιμειδιάσαι λέγεται τῷ λόγῳ· καὶ Ἀλέξανδρον
ἐρέσθαι ἐφ' ὅτῳ ἐρέλασεν· ἀποκρίνασθαι δ' Ἄκουφιν· καὶ
πῶς ἂν, ὃ βασιλεῦ, μία πόλις ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐρη-
μωθεῖσα ἔτι καλῶς πολιτεύοιτο; ἀλλὰ σύ, εἴ σοι μέλει Νυ-
σαίων, τοὺς ἱππέας μὲν ἄγεσθαι τοὺς τριακοσίους καὶ εἰ
βούλει, ἔτι τούτων πλείονας· ἀντὶ δὲ τῶν ἑκατόν, οὕστινας
τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξει σὺ κελεύεις, διπλάσιους τῶν ἄλλων
τῶν κακῶν ἄγεσθαι, ἵνα σοὶ καὶ αὐτῶν ἀφικομένῳ δεῦρο ἐν
τῷ αὐτῷ τοῦτῳ κόσμῳ φανείῃ ἡ πόλις. ταῦτα λέγοντα,
λέγειν γὰρ δόξαι φρόνιμα, πείσαι Ἀλέξανδρον. καὶ τοὺς⁴
μὲν ἱππέας ξυμπέμπειν οἱ ἐκέλευσε, τοὺς δὲ ἑκατὸν τοὺς
ἐπιλέκτους μηκέτι αἰτῆσαι, ἀλλὰ μηδ' αὐτῶν ἄλλους·
τὸν δὲ παῖδα ἄρα τοῦ Ἀκούφιος καὶ τῆς θυγατρὸς τὸν
παῖδα ξυμπέμψαι αὐτῷ Ἄκουφιν.

Ἀλέξανδρον δὲ πόθος ἔλαβεν ἰδεῖν τὸν ἥωρον ὅπου τινα⁵
ὑπομνήματα τοῦ Διονύσου οἱ Νυσαῖοι ἐκόμπαζον. ἐλθεῖν
τε ἐς τὸ ὄρος τὸν Μηρόν ξὺν τοῖς ἐταίροις τοῖς ἱππεῦσι
καὶ τῷ περικῷ ἀγῆματι καὶ ἰδεῖν κισσοῦ τε ἀνάπλεων καὶ

ἔργων. Vgl. VII 14, 4 κατὰ ζῆλον
Ἀχιλλέως.

2. ἐλευθέρους εἶναι. Der Acc. c.
Inf. nach διδόναι auch I 19, 6 αὐ-
τοὺς δὲ Μιλησίους ἐλευθέρους εἶναι
ἔδωκεν. Ebenso II 25, 1.

3. ἄγεσθαι. S. z. IV 20, 3 (πα-
δοῦναι). — οὕστινας als welche.
— φανείῃ, nach attischem Sprach-
gebrauch erwarteten wir den Con-
iunctiv (φανῆ), der auch wol hier
herzustellen sein möchte. Doch s.
z. c. 6, 6.

4. ἐκέλευσε. Concinner wäre κε-
λεύσαι (so steht gleich im Folg.
αἰτῆσαι), doch s. z. c. 1, 4 (περι-
ελθεῖν). — μηκέτι. Arrian (wie
spätere Schriftsteller) gebraucht öfter

μή, wo ein Attiker οὐ gesetzt haben
würde (demgemäss auch μηκέτι statt
οὐκέτι); so erwarteten wir gleich
im Folg. statt ἀλλὰ μηδ' vielmehr
ἀλλὰ οὐδ'. Vgl. VI 21, 3. S. z.
IV 9, 4.

5. πόθος ἔλαβεν. Herodoteische
Wendung; wie hier I 3, 5. Vgl.
Herod. I 165 ἔλαβε αὐτοὺς πόθος
τῆς πόλιος. — τοῖς ἐταίροις τοῖς
ἱππεῦσι. Gewöhnlich führt die ganze
schwere makedonische Reiterei den
Beinamen ἐταῖροι, eine ehrenvolle
Benennung (Waffenbrüder), da sie
ganz aus Makedonern bestand; hier
ist wol nur das sogen. ἄγγμα
(= ἰλη βασιλική) d. i. die könig-
liche Reitgarde zu verstehen. S.

- δάφνης τὸ ὄρος καὶ ἄλλη παντοία ὕλη σύσκια, καὶ θήρας
 6 ἐν αὐτῷ εἶναι θηρίων παντοδαπῶν. καὶ τοὺς Μακεδόνας
 ἠδέως τὸν κισσὸν ἰδόντας, οἷα δὴ διὰ μακροῦ ὀφθέντα (οὐ
 γὰρ εἶναι ἐν τῇ Ἰνδῶν χώρα κισσόν, οὐδὲ ἵνα περ αὐτοῖς
 ἄμπελοι ᾗσαν) στεφάνους σπουδῇ ἀπ' αὐτοῦ ποιήσασθαι καὶ
 στεφανώσασθαι ὥς εἶχον ἐφνυνοῦντας τὸν Διόνυσον τε καὶ
 τὰς ἐπωνυμίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλοῦντας. θῦσαι τε αὐτοῦ
 Ἀλέξανδρον τῷ Διονύσῳ καὶ εὐωχηθῆναι ὁμοῦ τοῖς ἐταίροις.
 7 οἱ δὲ καὶ τὰδε ἀνέγραψαν, εἰ δὴ τῷ πιστὰ καὶ ταῦτα, πολ-
 λούς τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων τῷ
 τε κισσῷ ἐστεφανωμένους καὶ ὑπὸ τῇ κατακλήσει τοῦ θεοῦ
 κατασχεθῆναι τε πρὸς τοῦ Διονύσου καὶ ἀνεύσσει τὸν θεὸν
 καὶ βακχεῦσαι.
 3 Καὶ ταῦτα ὅπως τις ἐθέλει ὑπολαβὼν ἀπιστεῖτω ἢ
 πιστευέτω. οὐ γὰρ ἔγωγε Ἐρατοσθένει τῷ Κυρηναίῳ πάντη

z. IV 24, 1. — ἄλλη παντοία ὕλη σύσκια ist nach Krügers Besserung geschrieben statt des handschriftlichen: παντοία καὶ ἰδεῖν σύσκιον. Vgl. VII 20, 3 und Ind. 22, 7 ἢ νῆσος ὕλη παντοία σύσκιος. Noch jetzt sind die Ausläufer und Abdachungen des Hindukusch mit Urwald bedeckt, worunter Bäume von riesiger Höhe und hohem Alter; hier finden sich auch heute noch die verschiedensten Gattungen von wilden Tieren. Vgl. Plin. VI 21.

6. οἷα δὴ mit Partic. s. z. c. 1, 5. — διὰ μακροῦ oppos. δι' ὀλίγον nach kurzer Zeit. Wie hier I 9, 3 οἱ Ἀθηναῖοι τὴν δύναμιν οὐ διὰ μακροῦ τὴν πάλαι ἀνέλαβον. S. z. IV 26, 2. — ὥς εἶχον. S. z. IV 2, 3. — ἐπωνυμίας wie Ἀθηναῖος, Εὔιος, Βακχεῖος, Βρόμιος, Ἀναῖος, Ἰακχος.

7. οἱ δὲ „noch andere“ ist gesetzt, als wenn etwa οἱ μὲν ταῦτα vorausgegangen wäre. Ganz wie hier VII 1, 2. III 28, 7. I 5, 1 (ἐνθα δὴ ἄγγελοι ἀφίκοντο αὐτῷ Κλεῖτον ἀφιστάμενοι ἀγγέλλοντες καὶ Γλαυκίαν προσκεχωρημένα αὐτῷ: οἱ δὲ καὶ τοὺς Αὐταριάτας ἐπιδήσασθαι αὐτῷ κατὰ τὴν πορείαν ἐξηγγέλλον. — τῶν οὐκ ἡμελημένων haud ignobilium, steht ebenso II 10, 7. VII 24, 2. — καὶ ὑπὸ τῇ παρα-

κλήσει τοῦ θεοῦ unter Anrufung des Gottes; vgl. Plut. Them. 13 οἱ πολλοὶ τὸν θεὸν ἅμα κοινῇ κατακαλοῦντο φωνῇ. — κατασχεθῆναι. Dieser im Attischen nicht übliche Aorist findet sich noch VII 22, 2. — ἀνεύσσει. Suidas: ἀνεύσσειν, τὸ εὐοῖ ἄσαι. ἔστι δὲ τοῦτο ὕμνος τῷ Διονύσῳ. Zur Sache vgl. Curtius VIII 10, 15 credo equidem non divino instinctu sed lascivia esse pro- vectos ut passim hederae ac vitium folia decerperent redimitique fronde toto nemore similes bacchantibus vagarentur.

Cap. 3.

Alexander überschreitet den Indos.

1. Ἐρατοσθένει. Eratosthenes aus Kyrene (geb. 276 v. Chr.) wurde wegen der Vielseitigkeit seiner umfassenden Kenntnisse zum Vorsteher der berühmten Alexandrinischen Bibliothek berufen (236 v. Chr.). Er ist der Begründer einer wissenschaftlichen Behandlung der Erdkunde. Seinem Hauptwerk, welches den Titel γεωγραφικά oder γεωγραφούμενα führte, scheint Arrian seine Mitteilungen entnommen zu haben, indem er ihn als die glaubwürdigste Quelle seiner indischen Nachrichten

ξυμφέρομαι, ὃς λέγει πάντα ὅσα ἐς τὸ θεῖον ἀναφέρεται ἐκ Μακεδόνων πρὸς χάριν τὴν Ἀλεξάνδρου ἐς τὸ ὑπέρογκον ἐπιφημισθῆναι. καὶ γὰρ καὶ σπήλαιον λέγει ἰδόντας ἐν 2 Παραπαμισάδαις τοὺς Μακεδόνας καὶ τινα μῦθον ἐπιχώριον ἀκούσαντας ἢ καὶ αὐτοὺς ξυνθέντας φημίσαι ὅτι τοῦτο ἄρα ἦν τοῦ Προμηθέως τὸ ἄντρον, ἵνα ἐδέδετο, καὶ ὁ ἀετὸς ὅτι ἐκείσε ἐφοῖτα δαισόμενος τῶν σπλάγχνων τοῦ Προμηθέως, καὶ ὁ Ἡρακλῆς ὅτι ἐκείσε ἀφικόμενος τὸν τε ἀετὸν ἀπέκτεινε καὶ τὸν Προμηθέα τῶν δεσμῶν ἀπέλυσε. τὸν δὲ 3 Καύκασον τὸ ὄρος ἐκ τοῦ Πόντου ἐς τὰ πρὸς ἕω μέρη τῆς γῆς καὶ τὴν Παραπαμισαδῶν χώραν ὡς ἐπὶ Ἰνδοὺς μετάρειν τῷ λόγῳ τοὺς Μακεδόνας, Παραπάμισον ὄντα τὸ ὄρος αὐτοὺς καλοῦντας Καύκασον τῆς Ἀλεξάνδρου ἔνεκα δόξης, ὡς ὑπὲρ τὸν Καύκασον ἄρα ἐλθόντα Ἀλέξανδρον. ἐν τε αὐτῇ 4 τῇ Ἰνδῶν γῇ βοὺς ἰδόντας ἐγκεκαυμένας ῥόπαλον τεκμηριοῦσθαι ἐπὶ τῷδε ὅτι Ἡρακλῆς ἐς Ἰνδοὺς ἀφίκετο. ὅμοια δὲ καὶ ὑπὲρ Διονύσου τῆς πλάνης ἀπιστεῖ Ἑρατοσθένης· ἐμοὶ δ' ἐν μέσῳ κείσθων οἱ ὑπὲρ τούτων λόγοι.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, 5 καταλαμβάνει γέφυράν τε ἐπ' αὐτῷ πεποιημένην πρὸς Ἡφαιστίῳ καὶ πλοῖα πολλὰ μὲν σμικρότερα, δύο δὲ τριακοντόρους, καὶ παρὰ Ταξίλου τοῦ Ἰνδοῦ δῶρα ἦκοντα ἀργυρίου μὲν τάλαντα ἐς διακόσια, ἱερεῖα δὲ βοὺς μὲν τρισχιλίας, πρόβατα δὲ ὑπὲρ μύρια, ἐλέφαντας δὲ ἐς τριάκοντα· καὶ 6

bezeichnet. Vgl. c. 6, 2. — πάντα — ἀναφέρεται „quidquid a Macedonibus ad deum referatur auctorem eique tribuatur tanquam ab ipso profectum, id in gratiam Alexandri in immensum laudibus elatum fuisse“ ut scilicet augeret famam operum eius. Vgl. Livius praef. § 2 datur haec venia antiquitati ut miscendo humana divinis primordia urbium augustiora faciat.

2. καὶ γὰρ καὶ. S. z. IV 8, 2. — ἄρα begreiflich; ἄρα hat den Begriff des aus einem entweder als Tatsache vorliegenden oder angenommenen Fall Ersichtlichen. Wie hier c. 5, 3. VII 18, 6. — Προμηθέως. Indica V 11. καὶ τι καὶ ἄντρον ἐπιφρασθέντες ἐν Παραπαμισάδαις τοῦτο ἔφασαν ἐκείνο εἶναι τοῦ Προμηθέως τοῦ Τιτήνος

τὸ ἄντρον, ἐν ὅτῳ ἐκρέματο ἐπὶ τῇ κλοπῇ τοῦ πυρός. — ὁ ἀετὸς. Der Artikel zur Bezeichnung von etwas notorisch Bekanntem. Vgl. VII 7, 3 (τὸ ὄνομα), VII 3, 6, 12, 6.

3. μετάρειν. Beachte μετά. — Παραπάμισον. S. z. IV 22, 4. — αὐτοὺς erneuert Μακεδόνας. — τῆς — δόξης. Vgl. c. 5, 3. — ὡς — ἐλθόντα. Ueber ὡς mit dem Acc. absol. s. z. IV 2, 2.

4. τεκμηριοῦσθαι ἐπὶ. Mit einfachem Dativ VI 26, 4. — ἐν μέσῳ κείσθων. Vgl. lat. in medio relinquere. Eine andere Bedeutung hat die Wendung VI 26, 8.

5. γεφυράν. S. IV 30, 9. — σμικρότερα. Diese ionische Form ist nicht selten bei Arrian.

ἵπποις δὲ ἑπτακόσιοι αὐτῷ Ἰνδῶν ἐς ξυμμαχίαν παρὰ Ταξίλου ἦγον· καὶ πόλιν Τάξιλα, τὴν μεγίστην μεταξὺ Ἰνδοῦ τε ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου, ὅτι αὐτῷ Ταξίλης ἐνδίδωσιν. ἐνταῦθα θύει Ἀλέξανδρος τοῖς θεοῖς ὅσοις αὐτῷ νόμος καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικὸν καὶ ἵππικὸν ἐπὶ τῷ ποταμῷ· καὶ γίγνεται αὐτῷ ἐπὶ τῇ διαβάσει τὰ ἱερά.

- 4 Ὁ δ' Ἰνδὸς ποταμὸς ὅτι μέγιστος ποταμῶν ἐστὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐρώπην, πλήν Γάγγου, καὶ τούτου Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ὅτι αἱ πηγαὶ εἰσιν αὐτῷ ἐπὶ τάδε τοῦ ὄρους τοῦ Παραπαμίσου ἢ Καννάσου, καὶ ὅτι ἐκδίδωσιν εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν κατὰ Ἰνδοὺς ὡς ἐπὶ νότον ἄνεμον, καὶ ὅτι δίστομός ἐστιν ὁ Ἰνδὸς καὶ αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ ἀμφοτέραι τεναγώδεις, καθάπερ αἱ πέντε τοῦ Ἰστροῦ, καὶ ὅτι Δέλτα ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ τῷ Αἰγυπτίῳ Δέλτα παραπλήσιον καὶ τοῦτο Πάτταλα καλεῖται Ἰνδῶν φωνῇ, ταῦτα μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἰνδοῦ, τὰ μάλιστα οὐκ ἀμφίλογα, καὶ ἐμοὶ ἀναγεγράφθω. ἐπεὶ καὶ ὁ Ὑδάσπης καὶ Ἀκεσίνης καὶ Ὑδραώτης καὶ Ὑφασις, καὶ οὗτοι Ἰνδοὶ ποταμοὶ ὄντες, τῶν μὲν ἄλλων τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν πολὺ τι κατὰ μέγεθος ὑπερφέρουσι· τοῦ Ἰνδοῦ δὲ μείονες εἰσὶ καὶ

6. Ταξίλου. S. z. IV 29, 6. — ἱερεῖα als Schlachtvieh. — Ὑδάσπου. Der Hydaspes (j. Behat, sanskr. Vitasta) im Pentschab ist ein Nebenfluss des Akesines und somit des Indos, vgl. VI 14, 5. — καὶ ὅτι ἐνδίδωσι. ὅτι hängt von καταλαμβάνει (5) ab, bei welchem Verb etwa ἀγγελίαν vorschwebt (καταλαμβάνει ἀγγελίαν = πυνθάνεται). Von diesem Gesamtbegriff ist πόλιν als Object abhängig gemacht, das eigentlich Subiect des Nebensatzes ist (Anticipatio). — τοῖς θεοῖς. Vgl. III 25, 1 καὶ ἐνταῦθα διατρέψας ἡμέρας δέκα καὶ θύσας τοῖς θεοῖς ὡς νόμος καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ποιήσας ἐπὶ Παρθυαίωνος ἡγην. — ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἵππικόν. S. z. IV 4, 1. — ἐπὶ τῇ διαβάσει die zum Zweck des Uebergangs angestellten Opfer. S. z. IV 4, 3.

Cap. 4.

1. ἐπὶ τάδε τοῦ. S. z. IV 3, 6. — Παραπαμίσου. Gemeint ist der süd-

liche Abhang des Parapamisos. — ἢ Καννάσου. S. c. 5, 3. — ἐκδίδωσι sc. τὸ ὕδωρ. — δίστομος. Strabo 15, 1 p. 690 ὁ δὲ Ἰνδὸς δυοὶ στόμασι εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἐκπίπτει θάλατταν ἐμπεριλαμβάνων τὴν Πατταληνὴν καλουμένην χώραν παραπλησίαν τῷ κατ' Αἰγυπτὸν Δέλτα. — Ueber die 5 Istermündungen s. z. I 3, 3. — Πάτταλα. Das Indus-Delta heisst bei den Alten Πατταληνὴ (5. vorherg. Anmerk.) nach seiner Hauptstadt Patala (Sanskrit. *potala* = Niederung, s. z. VI 17, 2). Wie die Flussspaltungen und Mündungen sehr wechseln, so lässt sich auch ihre Zahl, von Ptolem. VII 1 auf 7 angegeben, verschieden bestimmen. Nach neueren Reiseberichten bildet das Indus-Delta eine weite Morastfläche von 70—80 engl. Meilen in der Breite, die streckenweise dicht mit Tamarisken bewachsen und im ganzen schwach bevölkert ist.

2. ἐπεὶ καὶ. S. z. IV 9, 9. — ὁ Ὑδάσπης. Der (bekannte) Hydaspes.

πολὺ δὴ μείονες, ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ Ἰνδὸς τοῦ Γάγγου. Κτησίας μὲν, εἰ δὴ τῷ ἱκανὸς καὶ Κτησίας ἐς τεκμηρίωσιν, ἵνα μὲν στενωτάτος αὐτὸς αὐτοῦ ὁ Ἰνδὸς ἐστί, τεσσαράκοντα σταδίους οὕτω διέχουσιν αὐτῷ αἱ ὄχθαι· ἵνα δὲ πλατύτατος καὶ ἑκατόν· τὸ πολὺ δὲ εἶναι αὐτοῦ τὸ μέσον τούτων.

Τούτων τὸν ποταμὸν τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ τὴν ἑω διέβαινε 3
ξὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος ἐς τῶν Ἰνδῶν τὴν γῆν· ὑπὲρ
ᾧ ἐγὼ οὔτε οἷς τισι νόμοις διαχωρῶνται ἐν τῇδε τῇ ξυγ-
γραφεῇ ἀνέγραψα, οὔτε ξῶα εἰ δὴ τινα ἄτοπα ἢ χώρα αὐτοῖς
ἐκφέρει, οὔτε ἰχθύας ἢ κήτη ὅσα ἢ οἷα ὁ Ἰνδὸς ἢ ὁ Ὑδά-
σπης ἢ ὁ Γάγγης ἢ οἱ ἄλλοι Ἰνδῶν ποταμοὶ φέρουσιν, οὐδὲ
τοὺς μύρμηκας τοὺς τὸν χρυσὸν σφισιν ἐργαζομένους, οὐδὲ
τοὺς γρύπας τοὺς φύλακας, οὐδὲ ὅσα ἄλλα ἐφ' ἡδονῇ μάλ-
λόν τι πεποιήται ἢ ἐς ἀφήγησιν τῶν ὄντων, ὥς τάγε κατ'
Ἰνδοὺς ὅσα ἂν ἄτοπα ψεύσωνται, οὐκ ἐξελεγχθίσόμενα πρὸς
οὐδαμῶν. ἀλλὰ Ἀλέξανδρος γὰρ καὶ οἱ ξὺν τούτῳ στρα- 4
τεύσαντες τὰ πολλὰ ἐξήλεγκαν, ὅσα γε μὴ καὶ αὐτῶν ἐστὶν
οἱ ἐψεύσαντο· ἀχρύσους τε εἶναι Ἰνδοὺς ἐξήλεγκαν, ὅσους
γε δὴ Ἀλέξανδρος ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπῆλθε, πολλοὺς δὲ ἐπ-
ῆλθε, καὶ ἡμιστά χλιδῶντας κατὰ τὴν δίαυταν· ἀλλὰ μεγά-
λους τὰ σώματα, οἷους μερίστους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν,

— ὅπου *quandoquidem*. — Κτησίας μὲν *erg.* ἀναγράφει (aus ἀναγεγράφθω). Ζυ μὲν, welchem kein δέ entspricht, ist etwa als Gegensatz zu denken: ἄλλοι δὲ ἄλλα ἀναγράφουσι. S. z. c. 11, 3. — καὶ Κτησίας ἱκανὸς ἐς τεκμηρίωσιν. Die mit Sagen und Märchen verwebten indischen Nachrichten (Ἰνδικά) des Ktesias erschienen schon den Alten wenig zuverlässig. Vgl. Arist. H. A. VIII 28 ὥς φησι Κτησίας, οὐκ ὦν ἀξιόπιστος und de gen. anim. II 2 Κτησίας — φανερός ἐστὶ ψευδόμενος. — στενωτάτος αὐτοῦ. Vgl. III 4, 2 ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τὸ ὕδωρ ἔτι θερμότερον ἔσται ἐπὶ μέσας νύκτας, μέσων δὲ νυκτῶν ἐαυτοῦ θερμότερα. So findet sich häufig der Genetiv des Reflexivus beim Superlativ um zu bezeichnen, dass dem Substantiv mit sich selbst d. h. seinem gewöhnlichen oder normalen Verhältnis (= ἐαυτοῦ) verglichen, die ausgesagte Eigenschaft im höchsten Grade

zukomme. Wie hier VI 18, 5; so steht αὐτοῦ auch nach μέσας V 20, 9. — τεσσαράκοντα. Vgl. mit dieser Angabe c. 20, 10. VI 14, 5. — τὸ πολὺ — τὸ μέσον τούτων „die grösste Strecke desselben habe eine Mittelbreite von 70 Stadien (= 3 1/2 Stund.)“. Die Breite des Indus wird sehr verschieden angegeben, selbst da, wo sie am grössten ist, soll sie nicht mehr als 20 Stad. (= 1 Stund.) betragen. Vgl. VI 14, 5.

3. ἐν τῇδε τῇ ξυγγραφῇ. Vgl. c. 5, 1. — οὔτε ξῶα εἰ δὴ τινα s. c. 5, 1. — μύρμηκας. Ueber die goldgrabenden Ameisen und die goldhütenden Greife, so wie über die Deutung dieser Sagen s. die Anmerkung zu Herod. III 102. — ὥς — οὐκ ἐξελεγχθίσόμενα. Ueber ὥς mit dem sogen. Acc. absol. (statt des Genetivis) s. z. IV 4, 2. — οὐδαμῶν, ionische Form (= οὐδένα).

4. ἀλλὰ — γὰρ. S. z. IV 3, 1. — ἐστὶν οἷ. S. z. IV 9, 2. — οἷους μεγίστους. οἷος hat (wie ὅσος und

πενταπήχεις τοὺς πολλοὺς ἢ ὀλίγον ἀποδέοντας· καὶ μελαν-
τέρους τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, πλὴν Αἰθιοπῶν, καὶ τὰ πο-
λέμια πολὺ τι γενναιοτάτους τῶν γε δὴ τότε ἐποίκων τῆς
5 Ἀσίας. τὸ γὰρ Περσῶν τῶν πάλαι, ξὺν οἷς ὁμηθεὶς Κῦρος
ὁ Καμβύσου Μήδους τε τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας ἀφείλετο καὶ
ἄλλα ἔθνη τὰ μὲν κατεστρέψατο, τὰ δὲ προσχωρήσαντά οἱ
ἐκόντα κατέσχευεν, οὐκ ἔχω ἀτρεκῶς ὥς γε δὴ πρὸς τὰ Ἰνδῶν
ξυμβαλεῖν. καὶ γὰρ καὶ Πέρσαι τότε πένητές τε ἦσαν καὶ
χώρας τραχείας οἰκήτορες, καὶ νόμιμὰ σφισιν ἦν οἷα ἐγγυ-
τάτω εἶναι τῇ Λακωνικῇ παιδεύσει. τὸ δὲ τραῦμα τὸ γενό-
μενον Πέρσας ἐν τῇ Σκυθικῇ γῇ οὐδὲ τοῦτο ἔχω ἀτρεκῶς
ξυμβαλεῖν πότερα δυσχωρίαις ξυννεχθεῖσιν ἢ τινι ἄλλῃ Κύρου
ἀμαρτία ξυνέβη ἢ Σκυθῶν γε τῶν ταύτῃ κακίους τὰ πολέ-
μια Πέρσαι ἦσαν.

5 Ἄλλ' ὑπὲρ Ἰνδῶν ἰδίᾳ μοι γεγράφεται ὅσα πιστότατα
ἐς ἀφήγησιν οἱ τε ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες καὶ ὁ ἐκ-
περιπλεύσας τῆς μεγάλης θαλάσσης τὸ κατ' Ἰνδοὺς Νέαρχος,

ὥς) beim Superlativ verstärkende Kraft. Wie hier III 4, 2 ἐν μὲν γὰρ μεσημβρία ψυχρὸν τὸ ὕδωρ γενσαμένῳ τε καὶ ἐτι μᾶλλον ἀψα- μένῳ οἷον ψυχρότατον. — πολὺ τι γενναιοτάτους. Zum Superlativ s. z. IV 25, 3.

5. τὸ γάρ. Es schwebt ἔθνος vor. — Μήδους — ἀφείλετο 559 v. Chr. Vgl. Herod. I 130 Ἀστυάγης μὲν νυν βασιλεύσας ἐπ' ἔτα πέντε καὶ τρι- ἡκοντα οὕτω τῆς βασιλείης κατε- παύθη, Μῆδοι δὲ ὑπέκνυσαν Πέρ- σαι. — ὥς γε δὴ πρὸς τὰ Ἰ. „wenigstens verglichen mit“. Gedanke: Die alten Perser kann ich, so abgehärtet und tapfer sie waren, doch nicht ganz unbedenklich mit den Indern vergleichen, weil ich nicht weiss, ob sie ihre Niederlage im Skythenlande in Folge einer fehlerhaften Heeresleitung oder des- halb erlitten haben, weil sie den Skythen an Tapferkeit nachstanden. — καὶ γὰρ καὶ. S. z. IV 8, 2. — Πέρσαι — πένητες ἦσαν. Sitten und Lebensweise der Perser der alten Zeit rühmt auch Xen. Cyrop. VII 5, 67 Πέρσας τοὺς οἰκοὶ κακοβιωτά- τους μὲν ὄντας διὰ πενίαν, ἐπι- πονώτερα δὲ ζώντας διὰ τὴν τῆς

χώρας τραχύτητα καὶ διὰ τὸ ἀν- τουρογὸς εἶναι. — οἷα ἐγγυτάτω εἶναι. Ueber die Bedeutung von οἷος mit Infin. s. z. IV 3, 2. — τραῦμα (ion. τρώμα) Niederlage gebraucht Herodot öfter in dieser Bedeutung. Zur Sache vgl. IV 11, 9. — οὐδὲ τοῦτο ἔχω — ξυμβαλεῖν. ξυμβαλεῖν steht hier in derselben Bedeutung wie in der ähnlichen Stelle c. 7, 1 (= erraten). — δυσ- χωρίαις ξυννεχθεῖς „in ungün- stige Stellung geraten“. Construction und Bedeutung des Verbs hier ganz ungewöhnlich, da auch Arrian nach dem Vorgange Herodots ξυννηχθῆναι überall sonst unpersönlich in der Bedeutung von συνέβη gebraucht (IV 14, 4). — ἢ τινι ἄλλῃ ἀμαρτία ist in Gegensatz zu ξυννεχθεῖσιν (sc. Πέρσας) gesetzt; beide Dative geben die Ursache an. Ueber die Verbindung verschiedener Wortarten s. z. VI 21, 4.

Cap. 5.

Geographische Beschaffenheit
Asiens. Seine Gebirge und Flüsse.

1. ἰδίᾳ, ἐν τῇ Ἰνδικῇ (συγγραφῇ).
— Νέαρχος begleitete Alexander

ἐπὶ δὲ ὅσα Μεγασθένης τε καὶ Ἑρατοσθένης, δοκίμω ἄνδρε, ξυνεγραφήτην, καὶ νόμιμα ἅττα Ἰνδοῖς ἐστὶ καὶ εἰ δὴ τινα ζῶα ἄτοπα αὐτόθι φέρεται καὶ τὸν παράπλουν αὐτὸν τῆς ἕξω θαλάσσης. νῦν δὲ ὅσον ἐς τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἀπο-
 2
 χρῶν ἐφαίνεται, τοσόνδε μοι ἀναγεγράφθω· τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος ἀπείργειν τὴν Ἀσίαν, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ Μυκάλης τοῦ καταντικρὺ Σάμου τῆς νήσου ὄρους, ἀποτεμνόμενον δὲ τὴν τε Παμφύλων καὶ Κιλικίων γῆν ἔνθεν μὲν ὡς ἐς Ἀρμενίαν παρήκειν· ἀπὸ δ' Ἀρμενίων ὡς ἐπὶ Μηδίαν παρὰ Παρ-
 3
 θναίους τε καὶ Χωρασμίους· κατὰ δὲ Βακτρίους ξυμβάλλειν τῷ Παραπαμίσῳ ὄρει, ὃ δὴ Καύκασον ἐκάλουν οἱ Ἀλεξάνδρῳ ξυστρατεύσαντες Μακεδόνες, ὡς μὲν λέγεται τὰ Ἀλεξάνδρου αὔξοντες, ὅτι δὴ καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἄρα τοῦ Καυκάσου κρατῶν τοῖς ὅπλοις ἦλθεν Ἀλέξανδρος· τυχὸν δὲ καὶ ξυνεχὲς τυγ-
 χάνει ὃν τοῦτο τὸ ὄρος τῷ ἄλλῳ τῷ Σκυθικῷ Καυκάσῳ, καθάπερ οὖν αὐτῷ τούτῳ ὁ Ταῦρος· καὶ ἐμοὶ αὐτῷ πρό-
 τερόν ποτε ἐπὶ τῷδε λέλεκται Καύκασος τὸ ὄρος τοῦτο καὶ

auf dem Zuge nach Indien. Auf dem Rückweg erhielt er den Oberbefehl über die Flotte und unternahm es auf Alexanders Geheiss, die Küste zwischen der Indus- und Euphratmündung zu untersuchen. Durch diese Küstenfahrt des Nearch wurde dem Handel eine Strasse eröffnet, welche bis zur Umschiffung Africa's die befahrenste der alten Welt geblieben ist. Den auf dieser Reise für den König abgefassten Bericht (παράπλους) hat Arrian in seine Indica aufgenommen (von cap. 18 an). — ἐπὶ δέ (= deinde) adverbialisch gebraucht, wie oft bei Herodot, wo es nicht selten einem vorausgehenden προῦτον μὲν entspricht. Wie hier I 3, 2. Vgl. πρὸς δέ VII 26, 2. — Μεγασθένης hat 4 Bücher Ἰνδικὰ geschrieben, die von Arrian vielfach benutzt sind. Syriens König, Seleukos Nikator, der als Feldherr Alexanders seinen König früher nach Indien begleitet und jenes Land aus eigener Anschauung kannte, hatte seinen Vertrauten Megasthenes als Gesandten an den indischen Fürsten Sandrakolos (s. z. c. 6, 2) geschickt und ihm zugleich im Interesse des Handels, der Erdkunde

und der Naturwissenschaften die Erforschung jenes Wunderlandes übertragen. Die Ergebnisse dieser Reise hat M. in den Indicis zusammengestellt. Ueber seine Glaubwürdigkeit s. Bd. I Einleit. S. 12. — τὸν παράπλουν αὐτόν, erg. ἀναγεγράφθω, was mit dem vorausgehenden γεγράφεται μοι sinngleich. Zur Sache s. o. (zu Νέαρχος). — τῆς ἕξω θαλάσσης des persischen oder arabischen Meeres.

2. ἀπείργειν (= abgrenzen) gebraucht Arrian nach dem Vorgange Herodots von den natürlichen, durch Flüsse, Meere, Gebirge gegebenen Grenzen. Wie hier II 28, 5. Vgl. Her. I 72 ὁ ἄλυσ ἔνθεν μὲν Σκυρίους ἀπείργει, ἕξ εὐωνύμου δὲ Παφλαγόνας. — Μυκάλη der westlich ins Meer sich erstreckende Teil des Gebirgs Mesogis, welches zum Taurusgebirge gehört.

3. ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ. S. z. c. IV 3, 6. — ἄρα. S. z. c. 3, 2. — τυχόν (= möglicherweise) ist eigentlich ein absol. Accus. wie ἕξόν, παρόν u. a., der in der angegebenen Bedeutung sich oft bei Arrian (c. 6, 5, 18, 7), zuweilen bei Plutarch findet. — πρότερον. S. c. 4, 1.

- 4 ὕστερον τῶδε τῷ ὀνόματι κληθήσεται. τὸν δὲ Καύκασον
 τοῦτον καθήκειν ἔσται ἐπὶ τὴν μεγάλην τὴν πρὸς ἑω τε καὶ
 Ἰνδοὺς θάλασσαν. τοὺς οὖν ποταμούς, ὅσοι κατὰ τὴν Ἀσίαν
 λόγου ἄξιοι, ἐκ τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου ἀνίσχοντας
 τοὺς μὲν ὥς ἐπ' ἄρκτον τετραμμένον ἔχειν τὸ ὕδωρ, καὶ
 τούτων τοὺς μὲν ἐς τὴν λίμνην ἐκδιδόναι τὴν Μαιῶτιν,
 τοὺς δὲ ἐς τὴν Ὅρκανίαν καλουμένην θάλασσαν, καὶ ταύτην
 5 κόλπον οὔσαν τῆς μεγάλης θαλάσσης· τοὺς δὲ ὥς ἐπὶ νότον
 ἄνεμον τὸν Εὐφράτην τε εἶναι καὶ τὸν Πέρσητα καὶ τὸν
 Ἰνδὸν τε καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ Ἀκεσίνην καὶ Ὑδραώτην καὶ
 Ὑρασίην καὶ ὅσοι ἐν μέσῳ τούτων τε καὶ τοῦ Γάγγου ποτα-
 μῷ ἐς θάλασσαν καὶ οὗτοι ἐσβάλλουσιν ἢ εἰς τεναγὴ ἀνα-
 χεόμενοι ἀφανίζονται, καθάπερ ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἀφανίζεται.
- 6 Ὅτῳ δὴ τὰ τῆς Ἀσίας ὧδε ἔχει ὥς πρὸς τοῦ Ταύρου
 τε καὶ τοῦ Καυκάσου τέμνεσθαι ἀπ' ἀνέμου ξεφύρου ὥς
 ἐπ' ἀπηνιῶτην ἄνεμον τὴν Ἀσίαν, τούτῳ δύο μὲν αὗται
 μέγιστα πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ταύρου τῆς Ἀσίας μοῖραι γίνονται,
 ἡ μὲν ἐς μεσημβρίαν τε καὶ πρὸς νότον ἄνεμον [τοῦ Ταύ-
 ρου] κεκλιμένη, ἡ δὲ ἐπ' ἄρκτον τε καὶ ἄνεμον βορρᾶν.
- 2 τῆς δὲ ὥς ἐπὶ νότον Ἀσίας τετραχῇ αὐτὴ τεμνομένης μεγίστην
 μὲν μοῖραν τὴν Ἰνδῶν γῆν ποιεῖ Ἐρατοσθένους τε καὶ Μεγα-
 σθένης, ὃς ξυνην μὴν Σιβυρτίῳ τῷ σατραπῇ τῆς Ἀρα-
 χωσίας, πολλὰκις δὲ λέγει ἀφικέσθαι παρὰ Σανδράκοτον
 τὸν Ἰνδῶν βασιλέα· ἐλαχίστην δὲ ὅσῃν ὁ Εὐφράτης ποταμὸς
 ἀπειργεῖ ὥς πρὸς τὴν ἐντὸς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν. δύο
 δὲ αἱ μεταξὺ Εὐφράτου τε ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἀπειργό-
 μεναι αἱ δύο ξυντεθεῖσαι μόλις ἄξια τῇ Ἰνδῶν γῇ ξυμβαλεῖν.

4. λίμνη ἡ Μαιῶτις, palus Maeotis (Asowsches Meer). — κόλπον. Ein ziemlich allgemein im Altertum verbreiteter Irrthum, obgleich schon Herodot (I 202 ἡ δὲ Κασπίη θάλασσα ἔστι ἐπ' ἑωρτῆς) die richtige Ansicht ausgesprochen, dass das kaspische Meer abgesondert für sich bestehe. Wie hier c. 26, 1. — οὔσαν, üblicher wäre ὄντα.

Cap. 6.

1. Ὅτῳ δὴ τὰ τῆς Ἀσίας ὧδε ἔχει. Gedanke: „Wer Asiens Lage so auffasst, dass es von Westen nach

Osten durch Tauros und Kaukasos durchschnitten wird.“

2. ποιεῖ. Zum Singular vgl. Xen. Anab. II 4, 16 ἐπεμψέ με Ἀσιαῖος καὶ Ἀρτάβεξος, πιστοὶ ὄντες Κύρῳ καὶ ὑμῖν εὖνοι. — Σιβυρτίῳ. S. VI 27, 1. — Σανδράκοτος. Er huldigte dem Seleukos Nikator, als er in Indien eindrang, wurde von demselben gegen die benachbarten Fürsten Indiens unterstützt und stiftete dann ein grosses Reich am Ganges (s. c. 5, 1. Μεγασθένης). Er regierte um 310 v. Chr. — πρὸς τὴν ἐντὸς θάλα. S. z. c. 1, 5. — τὴν ἡμετέραν s. u. z. § 7. — αἱ δύο. Ueber den Artikel s. z. VI 14, 5.

ἀπείργεσθαι δὲ τὴν Ἰνδῶν χώραν πρὸς μὲν ἕω τε καὶ ἀπ- 3
 ηλιώτην ἄνεμον ἔστε ἐπὶ μεσημβρίαν τῇ μεγάλῃ θαλάσῃ·
 τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ αὐτῆς ἀπείργειν τὸν Καῦκασον τὸ ὄρος
 ἔστε ἐπὶ τοῦ Ταύρου τὴν ξυμβολήν· τὴν δὲ ὡς πρὸς ἐσπέ-
 ραν τε καὶ ἄνεμον Ἰάπυγα ἔστε ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν
 ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς ἀποτεμένεται. καὶ ἔστι πεδίον ἢ πολλή
 αὐτῆς, καὶ τοῦτο, ὡς εἰκάζουσιν, ἐκ τῶν ποταμῶν προσ-
 κεχωσμένον. εἶναι γὰρ οὖν καὶ τῆς ἄλλης χώρας ὅσα πεδία 4
 οὐ πρόσω θαλάσσης τὰ πολλὰ τῶν ποταμῶν παρ' ἐκάστοις
 ποιήματα, ὥστε καὶ τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν τοῖς ποταμοῖς
 ἐκ παλαιοῦ προσκείσθαι, καθάπερ Ἑρμοῦ τέ τι πεδίον λέ-
 γεσθαι, ὃς κατὰ τὴν Ἀσίαν γῆν ἀνίσχων ἐξ ὄρους Μητρὸς
 Δινδυμήνης παρὰ πόλιν Σμύρναν Αἰολικὴν ἐκδιδοῖ ἐς θά-
 λασσαν· καὶ ἄλλο Καῦστρου πεδίον Λύδιον ἀπὸ Λυδίου
 ποταμοῦ καὶ Καῖκου ἄλλο ἐν Μυσίᾳ καὶ Μαϊάνδρου τὸ
 Καρικὸν ἔστε ἐπὶ Μίλητον πόλιν Ἰωνικὴν. Αἴγυπτόν τε 5
 Ἡρόδοτός τε καὶ Ἑκαταῖος οἱ λογοποιοὶ ἢ εἰ δὴ τοῦ ἄλλου
 ἢ Ἑκαταίου ἐστὶ τὰ ἀμφὶ τῇ γῇ τῇ Αἰγυπτίᾳ ποιήματα
 δῶρόν τε τοῦ ποταμοῦ ἀμφοτέρωι ὡσαύτως ὀνομάζουσιν καὶ
 οὐκ ἀμανροῖς τεκμηρίοις ὅτι ταύτῃ ἔχει Ἡροδότῳ ἐπιδέδεικται,
 ὡς καὶ τὴν γῆν αὐτὴν τυχόν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἐπάννυμον.
 Αἴγυπτος γὰρ τὸ παλαιὸν ὁ ποταμὸς ὅτι ἐκαλεῖτο ὄντινα
 νῦν Νεῖλλον Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἔξω Αἰγύπτου ἄνθρωποι
 ὀνομάζουσιν, ἱκανὸς τεκμηριῶσαι Ὅμηρος, λέγων ἐπὶ τῇ ἐκ-

3. ἢ πολλή. S. z. IV 16, 3.

4. χώρας. Wahrscheinlich ist (mit Krüger) γῆς herzustellen. — τὰ πολλὰ „grösstenteils“ limitiert ὅσα πεδία οὐ πρόσω θαλάσσης (Sintenis). — παρ' ἐκάστοις bei den einzelnen, (an den verschiedenen Flüssen) ansässigen Bewohnern. — τῶν ποταμῶν ποιήματα, ἅτε ἐκ τῶν ποταμῶν προκεχωσμένα. — ἐξ ὄρους, der Dyndymon hiess (J. Murad Dagh); auf demselben stand ein Tempel der Magna mater (Cybele), weshalb diese Göttin auch den Namen Dindymene führte. — Καῦστρου. Von den hier genannten Flüssen sind an Lauf und Wassermasse Hermos und Maiander die bedeutenderen, zwischen beiden fliesst der Kaÿster, der Kaikos im Norden des Hermos.

5. Ἑκαταῖος von Milet (550—476) steht auf dem Uebergang von der Logographie zur historischen Geschichtschreibung. Seine Schriften wurden von Herodot namentlich bei seinen Forschungen über Länder und Völker des persischen Reichs so wie bei der Geschichte und Beschreibung Aegyptens benutzt. — δῶρον τοῦ ποταμοῦ. Vgl. Her. II 5 δηλὰ γὰρ δὴ καὶ μὴ προακούσαντι, ἰδόντι δέ, ὅστις γε σύνεστιν ἔχει, ὅτι ἡ Αἴγυπτος, ἐς τὴν Ἕλληνες ναυτίλλονται, ἐστὶ Αἰγυπτίους ἐπι- κτητός τε γῆ καὶ δῶρον τοῦ ποταμοῦ. — ἀμφὶ τῇ γῇ. Ueber ἀμφὶ c. dat. s. z. VI 1, 5. — τυχόν s. z. c 5, 3. — Ὅμηρος Odys. IV 581 ἄψ δ' εἰς Αἰγύπτου, Δίπτετος ποταμοῖο, στήσα νέας. Vgl. Arr. VI 1, 3.

βολῇ τοῦ Αἰγύπτου ποταμοῦ τὸν Μενέλεων στήσαι τὰς νέας.
 6 εἰ δὴ οὖν εἰς τε ποταμὸς παρ' ἐκάστοις καὶ οὐ μεγάλοι οὔτοι ποταμοὶ ἱκανοὶ γῆν πολλὴν ποιῆσαι ἐς θάλασσαν προχεόμενοι, ὁπότε ἰλὺν καταφέροιν καὶ πηλὸν ἐκ τῶν ἄνωθεν τόπων ἐνθενπερ αὐτοῖς αἱ πηγαὶ εἰσιν, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς Ἰνδῶν ἄρα χώρας ἐς ἀπιστίαν ἰέναι ἄξιον, ὅπως πεδίον τε ἢ πολλή ἐστι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν τὸ πεδίον ἔχει προσκεχωσμένον.
 7 Ἐρμον μὲν γὰρ καὶ Κάϋστρον καὶ Κάϊκόν τε καὶ Μαίανδρον ἢ ὅσοι ἄλλοι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας ἐς τήνδε τὴν ἐντὸς θάλασσαν ἐκιδιδούσιν οὐδὲ ξύμπαντας ξυντεθέντας ἐνὶ τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν ἄξιον ξυμβαλεῖν πλήθους ἕνεκα τοῦ ὕδατος, μὴ ὅτι τῷ Γάγγῃ τῷ μεγίστῳ, ὅτῳ οὔτε Νείλου ὕδωρ τοῦ Αἰγυπτίου οὔτε ὁ Ἰστρος κατὰ τὴν Εὐρώπην ῥέων ἄξιοι
 8 ξυμβαλεῖν, ἀλλ' οὐδὲ τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ ἐκεῖνοί γε πάντες ξυμμιχθέντες ἐς ἴσον ἔρχονται, ὃς μέγας τε εὐθύς ἀπὸ τῶν πηγῶν ἀνίσχει καὶ πεντεκαίδεκα ποταμούς, πάντας τῶν Ἀσιανῶν μείζοντας, παραλαβὼν καὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ κρατήσας οὕτως ἐκιδίδει ἐς θάλασσαν. ταῦτά μοι ἐν τῷ παρόντι περὶ Ἰνδῶν τῆς χώρας λελέχθω· τὰ δὲ ἄλλα ἀποκείσθω ἐς τὴν Ἰνδικὴν ξυγγραφήν.

7 Τὸ δὲ ζεῦγμα τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ὅπως μὲν ἐποιήθη Ἀλεξάνδρῳ οὔτε Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος, οἷς μάλιστα ἐγὼ ἐπομαι, λέγουσιν· οὐδὲ αὐτὸς ἔχω ἀτρεκέως εἰκάσαι, πότερα πλοίοις ἐξεύχθη ὁ πόρος, καθάπερ οὖν ὁ

6. μεγάλοι οὔτοι, der Plural, weil εἰς παρ' ἐκάστοις den Sinn einer Mehrheit in sich schliesst. — ὁπότε — καταφέροιν. Die strengere Moduslehre würde ὁπότεν c. conj. erheischen; ähnlich c. 7, 5. VII 15, 2. S. auch z. c. 2, 3. — ἐς ἀπιστίαν ἰέναι wie VII 22, 5 ἰέναι ἐς ἀμφίλογον. — ὅπως wie es gekommen ist, dass.

7. ἄλλοι ist für das handschr. πολλοὶ hergestellt. — τὴν ἐντὸς steht appositiv zu ἐς τήνδε. Gemeint ist dasselbe Meer wie oben § 2, wo τὴν ἡμετέραν θάλ. appositiv zu τὴν ἐντὸς gesetzt ist. — ξυντεθέντας, dafür unt. (8) ξυμμιχθέντας. — πλήθους ἕνεκα τοῦ ὕδατος in Ansehung der Wassermasse. Ueber diese Bedeutung von

ἕνεκα (= was anlangt) s. z. IV 10, 1. — μὴ ὅτι steht hier wie c. 18, 4 und öfter in der Bedeutung von οὐχ ὅτι (= nicht nur).

8. τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ abhängig ἐς ἴσον ἔρχονται. Der Dativ nach ἴσος wie nach ὁ αὐτός (IV 8, 8), ὁμοίος u. ä. Vgl. c. 15, 7. — πεντεκαίδεκα. Ihre Namen gibt Arrian in der Schrift über Indien II 3 an. — ἐν τῷ παρόντι *impraesentiarum* wie c. 7, 3. — ἀποκείσθω, ἀποκείσθαι = ἀποτεθείσθαι. In ähnlicher Weise ist c. 1, 4 περικείσθαι für das Perf. Pass. von περιτιθέναι und sehr häufig συγκαίσθαι für das Perf. von συντιθέναι (= verabreden) gebraucht. S. z. IV 10, 5.

Ἑλλήσποντος τε πρὸς Ξέρξου καὶ ὁ Βόσπορος τε καὶ ὁ Ἴστρος πρὸς Δαρείου, ἢ γέφυρα κατὰ τοῦ ποταμοῦ διηνεκὴς ἐποιήθη αὐτῷ· δοκεῖ δὲ ἔμοιγε πλοίοις μᾶλλον ζευχθῆναι· οὐ γὰρ ἂν δέξασθαι γέφυραν τὸ βάθος τοῦ ὕδατος, οὐδ' ἂν ἐν τοσῶδε χρόνῳ ἔργον οὕτως ἄτοπον ξυντελεσθῆναι. εἰ δὲ δὴ πλοίοις ἐξεύχθη ὁ πόρος, πότερα ξυνδεεῖσθαι αἱ 2 νῆες σχοίοις καὶ κατὰ στοῖχον ὁρμισθεῖσαι ἐς τὸ ζεῦγμα ἀπήρκεσαν, ὥς λέγει Ἡρόδοτος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ζευχθῆναι τὸν Ἑλλήσποντον, ἢ ὅτῳ τρόπῳ Ῥωμαίοις ἐπὶ τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ ζεῦγμα ποιεῖται καὶ ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ τῷ Κελτικῷ, καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγρητα, ὅσῳκς κατέλαβεν αὐτοὺς ἀνάγκη, ἐγεφύρωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἔχω ξυμβαλεῖν. αἱτοὶ 3 ταχυτάτῃ γε ὧν ἐγὼ οἶδα Ῥωμαίοις ἢ γεφύρωσις ἢ διὰ τῶν νεῶν γίνεται, καὶ ταύτην ἐγὼ ἀφηγήσομαι ἐν τῷ παρόντι, ὅτι λόγου ἀξία. αἱ νῆες αὐτοῖς κατὰ ῥοὴν ἀφίενται ἀπὸ ξυνθήματος, οὐκ ἐπ' ἐνθῷ, ἀλλὰ καθάπερ αἱ πρύμναν

Cap. 7.

Ueberbrückung des Indos. Alexander vereinigt sich mit Taxiles.

1. πρὸς Ξέρξου. Im Jahr 480 v. Chr. S. Herod. VII 33. 36. — Βόσπορος. Im J. 514 v. Chr. S. Herod. IV 83. 139. — διηνεκὴς *continuus*, eig. von einem Ufer zum anderen reichend. Arrians Darstellung des Uebergangs wird bestätigt von Diodor 17, 86 (*καταλαβὼν τὰς τε τριακοντόρους κατεσκευασμένας καὶ τὸν πόρον ἐξευγμένον*) und Strabo p. 698. Anders Curtius VIII 10, 3 *Hephaestionem et Perdiccam ad flumen Indum procedere iussit et navigia facere, quis in ulteriora transportari posset exercitus. Illi, quia plura flumina superanda erant, sic junxere naves ut solutae plaustris vehi possent rursusque conjungi.* — οὐ γὰρ ἂν δέξασθαι hängt von δοκεῖ ab. — ἐν τοσῶδε χρόνῳ in so geringer Zeit.

2. πότερα hängt von οὐδὲ τοῦτο ἔχω ξυμβαλεῖν (s. u.) ab. ξυμβαλεῖν steht hier wie c. 4 (Ende) in der Bedeutung von εἰλάσαι (= erraten). — κατὰ στοῖχον ὁρμισθεῖσαι in einer Reihe vor Anker gelegt. — ὥς λέγει Ἡρόδοτος (VII 33—36). — Ῥήνῳ τῷ Κελτικῷ zum Unterschied vom

Rhenus Bononiensis in Italien (j. Reno bei Bologna). — κατέλαβεν αὐτοὺς ἀνάγκη. *καταλαμβάνειν* ist hier mit *Obiect* verbunden (vgl. Herod. II 65 *ἀναγκαίῃ καταλαμβανόμενος necessitate adstrictus*), während es I 12, 2 (*εἰ πον ἀνάγκη καταλαμβάνοι*) intransitiv gebraucht ist. — καὶ τὸν Εὐφράτην — ἐγεφύρωσαν als *Subiect* schwebt aus Ῥωμαίοις — ποιεῖται (= Ῥωμαῖοι ποιοῦσι) Ῥωμαῖοι vor.

3. ἐν τῷ παρόντι. S. z. c. 6, 8. — κατὰ ῥοὴν ἀφίενται „die Schiffe werden stromabwärts (mit dem Strom) losgelassen“; κατὰ ῥοὴν *secundo flumine* ist mit Krüger statt des handschriftlichen κατὰ πόρον geschrieben. Vgl. Herod. VII 36 κατὰ ῥοὴν τὰς νῆας *συνθέντες*. — ἀπὸ ξυνθήματος. S. z. IV 4, 4. — ἐπ' ἐνθῷ „mit dem Vordertheil voran“. Vgl. VI 5, 2. — πρύμναν *κρούεσθαι* (oder *ἀνακρούεσθαι*), eig. „das Schiffshintertheil zurückschlagen“ heisst rückwärts rudern und zwar so, dass das Schiff ohne sich zu wenden mit dem Schnabel dem Feinde zugekehrt bleibt. Demgemäss ist bei dieser (sehr oft vorkommenden) Verbindung an ein allmähliches Zurückgehen der Schiffe zu denken, das in bester Ordnung

κρουόμεναι. ταύτας ὑποφέρει μὲν, οἷα εἰκός, ὁ ῥοῦς, ἀνέχει
 δὲ κελήτιον ἐπῆρες, ἔστ' ἂν καταστήσῃ ἐς τὸ τεταγμένον
 χωρίον· καὶ ἐνταῦθα ἤδη καθίσταται πλέγματα ἐκ λύγου πυραμο-
 ειδῇ πλήρη λίθων λογάδων ἀπὸ πρῶρας ἐκάστης νεῶς,
 4 τοῦ ἀνέχειν τὴν ναῦν πρὸς τὸν ῥοῦν. ὅτε δὲ δὴ μία τις
 τῶν νεῶν ἅμα δὴ ἐσχέθη, καὶ ἄλλη, ἀπὸ ταύτης διέχουσα
 ὅσον ξύμμετρον πρὸς ἰσχὺν τῶν ἐπιβαλλομένων, ἀντίπρωρος
 πρὸς τὸ ῥεῦμα ὀρμίζεται· καὶ ἀπ' αὐφοῦν ξύλα τε ἐς εὐθὺ
 ὀξέως ἐπιβάλλεται καὶ σανίδες ἐγκάρσιαι ἐς τὸ ξυνδεῖν. καὶ
 διὰ πασῶν οὕτω τῶν νεῶν, ὅσαι ἱκαναὶ γεφυρῶσαι τὸν
 5 πόρον, χωρεῖ τὸ ἔργον. ἐκατέρωθεν δὲ τοῦ ξεύγματος κλί-
 μακες προβάλλονται καταπηγνύμεναι, τοῦ ἀσφαλεστέραν τοῖς
 τε ἵπποις καὶ τοῖς ξεύγεσι τὴν ἔφοδον γίνεσθαι, καὶ ἅμα
 ὥς σύνδεσμος εἶναι τοῦ ξεύγματος. δι' ὀλίγου τε ξυντελεῖται
 ἅπαν καὶ ξὺν πολλῷ θορύβῳ, καὶ τὸ τεταγμένον ἐν τῷ
 ὁρωμένῳ ὅμως οὐκ ἄπεστιν· οἳ τε παρακελευσμοὶ ὥς τύχοιεν
 κατὰ ναῦν ἐκάστην καὶ αἱ ἐπιτιμῆσεις τοῦ ἐκλιποῦς οὔτε
 τὴν κατάκουσιν τῶν παραγγελμάτων οὔτε τὴν ὀξύτητα τοῦ
 ἔργου ἀφαιροῦνται.

stattfand. Wie hier c. 17, 7. Vgl. Herod. VIII 84. Thuk. I 50. — ὑποφέρει fñhrt abwärts. — κελήτιον ἐπῆρες ein vollständig ausgerüstetes d. i. mit Rudern versehenes Fahrzeug; für jedes der in passenden Abständen aufzustellenden Flachschiße (Ponton) war selbstverständlich ein κελήτιον erforderlich, welches das Ponton in's Schlepptau nahm und an der bestimmten Stelle anhielt (ἀνέχει). — καθίσταται πλέγματα, ὡσπερ ἄγκυρα. — τοῦ—ἀνέχειν, über die Bedeutung des Genetivs des Infin. s. z. IV 19, 1.

4. ἅμα δὴ bestimmt das allgemeine ὅτε δὴ schärfer, das unmittelbare Eintreten der folgenden Handlung betonend. — ὅσον ξύμμετρον πρὸς ἰσχὺν τῶν ἐπιβαλλομένων. S. z. IV 21, 5. — ἐπ' εὐθὺ gerade aus d. h. der Länge nach wurden Balken (ξύλα) von beiden Schiffen aus zur Verbindung der letzteren aufgelegt und quer über diese (ἐγκάρσιαι) Bohlen (σανίδες), um die Balken zusammenzuhalten. — χωρεῖ τὸ ἔργον. χωρεῖν steht zuweilen in der Bedeutung von προχωρεῖν.

5. κλίμακες Geländer — προβάλλοντα, beachte die Bedeutung von προ. — τοῦ—γίνεσθαι s. o. (3) zu τοῦ—ἀνέχειν. — δι' ὀλίγον binnen kurzem. S. z. IV 26, 2. — ἐν τῷ ὁρωμένῳ „bei der Tätigkeit“. Durch das substantivierte Neutrum (wie der Adjectiva so auch) des Particips das Wesen oder die Beschaffenheit auszudrücken, ist unter den attischen Prosaikern vorzugsweise dem Thukydides eigentümlich. Vgl. Thuk. V 66 τὸ ἐπιμελὲς τοῦ ὁρωμένου und I 142 ἐν τῷ μὴ μελετῶντι bei der Uebungslosigkeit I 36 τὸ δεδιός die Angst, V 24 τὸ θαρσοῦν, VI 24 τὸ ἐπιθυμοῦν. Bei Arrian vgl. noch τὸ διαμέλλον die Verzögerung IV 30, 2, τὸ ἀκούσιον τῆς γνώμης c. 28, 1, τὸ ἐνδεὲς τῆς παρασκευῆς die Mangelhaftigkeit der Ausrüstung VI 4, 3, τὸ ἄτοπον τῆς τόλμης VI 9, 5, τὸ ἐκλιπὲς Saumseligkeit IV 29, 7 (ebenso gleich im Folg.). — ὅμως trotz des bei einer solchen Arbeit unvermeidlichen Lärms. — ὥς τύχοιεν über den unregelmässigen Optativ s. z. c. 6, 6. — τοῦ ἐκλιποῦς,

Ῥωμαίοις μὲν δὴ οὕτω ταῦτα ἐκ παλαιοῦ ἐπήσκηται· 8
 Ἀλέξανδρον δὲ ὅπως ἐξεύχθη ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς οὐκ ἔχω εἰπεῖν,
 ὅτι μὴδὲ οἱ ξυστρατεύσαντες αὐτῷ εἶπον. ἀλλὰ μοι δοκεῖ
 ὡς ἐγγυτάτω τούτων ἐξεῦχθαι, ἢ εἰ δὴ τινι ἄλλῃ μηχανῇ,
 ἐκείνῃ ἐχέτω. ὡς δὲ διέβη πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ 2
 ἐνταῦθα αὖ θύει κατὰ νόμον Ἀλέξανδρος. ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ
 Ἰνδοῦ ἐς Τάξιλα ἀφίκετο, πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα,
 τὴν μερίστην τῶν μεταξὺ Ἰνδοῦ τε ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου.
 καὶ ἐδέχετο αὐτὸν Ταξίλης ὁ ὑπαρχος τῆς πόλεως καὶ ἀν-
 τοὶ οἱ τῆδε Ἰνδοὶ φίλως. καὶ Ἀλέξανδρος προστίθησιν ἀν-
 τοῖς χώραν τῆς ὁμόρου ὅσης ἐδέοντο. ἦκον δὲ ἐνταῦθα παρ' 3
 αὐτὸν καὶ παρὰ Ἀβισάρου πρόεσβεις τοῦ τῶν ὀρειῶν Ἰνδῶν
 βασιλέως ὃ τε ἀδελφὸς τοῦ Ἀβισάρου καὶ ἄλλοι ξὺν αὐτῷ
 οἱ δοκιμώτατοι, καὶ παρὰ Δοξάρεως νομάρχου ἄλλοι, δῶρα
 φέροντες. καὶ ἐνταῦθα αὖ Ἀλέξανδρος ἐν Ταξίλοις θύει ὅσα
 οἱ νόμος καὶ ἁγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἱππικόν. καὶ
 ἀποδείξας σατράπην τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν Φίλιππον τὸν Μα-
 χάτα φρουράν τε ἀπολείπει ἐν Ταξίλοις καὶ τοὺς ἀπομάχους
 τῶν στρατιωτῶν διὰ νόσον· αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδά-
 σπην ποταμόν.

Ἐπ' ἐκεῖνα γὰρ τοῦ Ὑδάσπου Πῶρος αὐτῷ εἶναι ἐξ- 4
 ηγγέλλετο ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ, ἐργωκῶς εἶργειν τοῦ πόρου
 αὐτὸν ἢ περῶντι ἐπιτίθεσθαι. ταῦτα ὡς ἔγνω Ἀλέξανδρος,
 Κοῖνον μὲν τὸν Πολεμοκράτους πέμψας ὀπίσω ἐπὶ τὸν Ἰν-
 δὸν ποταμόν τὰ πλοῖα ὅσα παρεσκεύαστο αὐτῷ ἐπὶ τοῦ πόρου
 τοῦ Ἰνδοῦ ξυντεμόντα κελεύει φέρειν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην
 ποταμόν. καὶ ξυνετηγήθη τε τὰ πλοῖα καὶ ἐκομίσθη αὐτῷ, 5

von τὸ ἐκλιπές, ein thukydeideisches
 Wort (Thuk. I 97), wie hier IV
 29, 7.

Cap. 8.

Alexander überschreitet den In-
 dos und rückt an den Hydaspes.

1. ἐπήσκηται. Zur Bedeutung
 vgl. Herod. II 166 τοῦτοις ἐξεσι
 τεγνὴν ἐπασκῆσαι (= exercere)
 οὐδεμίην, ἀλλὰ τὰ ἐς πόλεμον ἐπ-
 ασκέουσι μόνον; ebenso VI 92. Bei
 Arrian nur hier. — ὅτι μὴδέ. S. z.
 VI 6, 3 (μῆπω).

3. καὶ ἐνταῦθα αὖ θύει. S. c. 3, 6.
 — Ἀβισάρου. Er und Poros waren

damals die mächtigsten Könige des
 Pendschab. Zu seinem Reiche ge-
 hörte auch Kaschmir, dessen süd-
 licher Teil nach der Kaschmir'schen
 Chronik Abhisara geheissen haben
 soll. — Δοξάρεως, nur hier von Ar-
 rian erwähnt. — ἁγῶνα γυμνικόν
 καὶ ἱππικόν. S. z. IV 4, 1.

4. Πῶρος. Sein Reich umfasste
 das Gebiet zwischen Hydaspes und
 Akesines (das heut. Lahore). — ξυν-
 τεμόντα. Curtius VIII 10, 3 illi sic
 junxere naves, ut solutae plaustri-
 vehi possent, rursusque conjungi
 (ἐνυπηχθέν § 5).

ὅσα μὲν βραχυτέρα διχῇ διατμηθέντα, αἱ τριακόντοροι δὲ τριχῇ ἐτμήθησαν, καὶ τὰ τμήματα ἐπὶ ξυργῶν διεκομίσθη ἔσπε ἐπὶ τὴν ὄχθην τοῦ Ῥάσπου· ἀκκεῖ ξυμπηχθὲν τὸ ναυτικὸν αὐτοῖς δὴ ὁμοῦ ὤφθη ἐν τῷ Ῥάσπῃ. αὐτοὺς δὲ ἀναλαβὼν ἦν τε δύναμιν ἔχων ἤκεν ἐς Τάξιλα καὶ πεντακισχιλίους τῶν Ἰνδῶν οὓς Ταξίλης τε καὶ οἱ ταύτῃ ὑπαρχοὶ ἦγον ἥει ὡς ἐπὶ τὸν Ῥάσπην ποταμόν.

- 9 Καὶ Ἀλέξανδρός τε κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ῥάσπου, καὶ Πῶρος κατὰ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ὤφθη ξὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ καὶ τῶν ἐλεφάντων τῷ στίφει. ταύτῃ μὲν δὴ ἡ κατεστρατοπεδευκóta εἶδεν Ἀλέξανδρον αὐτοὺς μένων ἐφύλαττε τὸν πόρον· ὅσα δὲ ἄλλα τοῦ ποταμοῦ εὐπορώτερα, ἐπὶ ταῦτα φρουρὰς διαπέμψας καὶ ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἐκά-
2 στοῖς εἰργεῖν ἐπενόει τοῦ πόρου τοὺς Μακεδόνας. ταῦτα δὲ ὁρῶντι Ἀλέξανδρῳ κινήτεια καὶ αὐτῷ ἐδόκει ἡ στρατιὰ πολλαχῇ, ὡς τὸν Πῶρον ἀμφίβολον γίνεσθαι. διελὼν δὲ ἐς πολλὰ τὸν στρατὸν τοὺς μὲν αὐτοὺς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἦγε τῆς χώρας, τὰ μὲν πορθῶν ὅσα πολέμια, τὰ δὲ σκοπῶν ὅπῃ εὐπορώτερος αὐτῷ ὁ ποταμὸς φανεῖται, τοὺς δὲ τῶν ἡγεμόνων ἄλλοις καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψας καὶ αὐτοὺς πολλαχῇ
3 διέπεμπε. σίτος δὲ αὐτῷ πάντοθεν ἐκ τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ῥάσπου χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον ξυνεκομίζετο, ὡς δῆλον εἶναι τῷ Πῶρῳ ὅτι ἐγνωκὼς εἴη προσλιπαρεῖν τῇ ὄχθῃ, ἔσπε τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ μείον γενόμενον τοῦ χειμῶνος πολλαχῇ παραδοῦναι οἱ τὸν πόρον· τὰ τε πλοῖα αὐτῷ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ παραπλέοντα καὶ αἱ διφθέραι τῆς κάρφης ἐμπιπλάμεναι καὶ ἡ ὄχθη πᾶσα πλήρης φαινομένη τῇ μὲν ἰσπέων, τῇ δὲ πεζῶν, οὐκ εἶα ἡρεμεῖν τὸν Πῶρον, οὐδὲ ἐν τι ἐπιλεξάμενον ἐς φυλακὴν ξύμφορον, ἐς τοῦτο ἐκ πάντων παρα-

Cap. 9.

Uebergang über den Hydaspes (326 v. Chr.).

1. Während nach Diod. 17, 87 Alexanders Heer aus etwa 69,000 M. zu Fuss und 10,000 Reitern bestand, gibt Curtius VIII 13, 6 das Heer des Poros auf 85 Elefanten, 300 Reiter und 30,000 M. zu Fuss an. — διαπέμψας. Beachte die Bedeutung von δια.

2. ἀμφίβολον γίνεσθαι. S. z. IV 29, 4. — ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς χ. S.

z. IV 19, 2. — ἐπιτρέψας ist mit Krüger statt des handschriftlichen ἐπιτάξας geschrieben. Vgl. III 9, 6 τοὺς ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἑκαστον τὴν οἱ ἐπιτετραμμένην ἐξορμᾶν ἡξίον.

3. ἐπὶ τάδε τοῦ. S. z. IV 3, 6. — διφθέραι. S. z. IV 4, 2. — οὐδὲ ἐν τι — „neque si quid unum ad ripae custodiam utile probavisset, ad id omnibus remediis (= ἐκ πάντων) comparare se sinebant“. Gronovius.

σκενάζεσθαι. ἄλλως τε ἐν μὲν τῷ τότε οἱ ποταμοὶ πάντες 4 οἱ Ἰνδικοὶ πολλοῦ τε ὕδατος καὶ θολεροῦ ἔρρεον καὶ ὀξέος τοῦ ρεύματος· ἦν γὰρ ὥρα ἔτους ἣ μετὰ τροπᾶς μάλιστα ἐν θέρει τρέπεται ὁ ἥλιος· ταύτῃ δὲ τῇ ὥρᾳ ὕδατά τε ἐξ οὐρανοῦ ἀθρόα τε καταφέρεται ἐς τὴν γῆν τὴν Ἰνδικὴν καὶ αἱ χιόνες αἱ τοῦ Κανκάσου, ἐνθενπερ τῶν πολλῶν ποταμῶν αἱ πηγαὶ εἰσι, κατατηκόμεναι αὖξουσιν αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα· χειμῶνος δὲ ἔμπαλιν ἰσχουσιν, ὀλίγοι τε γίνονται καὶ καθαροὶ ἰδεῖν καὶ ἔστιν ὅπου περάσιμοι, πλὴν γε δὴ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Γάγγου, καὶ τυχὸν καὶ ἄλλου τού· ἀλλ' ὅ γ' Ὑδάσπης περατὸς γίνεται.

Ταύτην οὖν τὴν ὥραν τοῦ ἔτους προσμένειν ἐς τὸ φανερόν 10 ἔφασκεν, εἰ ἐν τῷ τότε εἰργοίτο· ὁ δὲ οὐδὲν μείον ἐφεδρεῦν ἔμενεν, εἰ πῃ λάθοι ὑφαρπάσας ὀξέως τὸν πόρον. ἦ μὲν δὴ αὐτὸς Πῶρος κατεστρατοπεδεύκει πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου, ἔγνω ἀδύνατος ὢν περᾶσαι ὑπὸ πλήθους τε τῶν ἐλεφάντων καὶ ὅτι πολλὴ στρατιὰ καὶ αὕτη τεταγμένη τε καὶ ἀκριβῶς ὠπλισμένη ἐκβαίνουσιν αὐτοῖς ἐπιθήσεσθαι ἔμελλεν· οἱ τε 2 ἵπποι οὐκ ἂν ἐδόκουν αὐτῷ ἐθελῆσαι οὐδὲ ἐπιβῆναι τῆς

4. ἄλλως τε ausserdem, auch c. 15, 6. — πολλοῦ ὕδατος Genetiv der Angehörigkeit, der die Stelle eines Adjectivs vertritt. S. z. VI 21, 4 (ὀλίγον ὕδατος). — ἡ κατὰ τροπᾶς also im Monat Mai. Für das handschriftliche μετά, dassprachlich wie sachlich keine passende Erklärung zulässt, ist mit Sintonis κατά geschrieben, wodurch sich alle Schwierigkeiten beheben. S. z. c. 19, 3. — ἔμπαλιν ἰσχουσι „sie verhalten sich umgekehrt“ (oppos. αὖξουσιν ἐπὶ μέγα). Eigentlich bezeichnet ἔμπαλιν (τὰ ἔμπ.) die rückwärtsgekehrte, dann die entgegengesetzte Richtung; vgl. Herod. IX 56 Ἀθηναῖοι ἦσαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι und in übertragener Bedeutung wie hier I 202 ἡδὴ ἐγὼ γνώμην ἔχω περὶ τοῦ προκειμένου πηγματοῦ τὰ ἔμπαλιν ἢ οὗτοι. Bei Arrian vgl. noch VI 5, 6 (τὸ ἔμπαλιν). — ὀλίγοι γίνεσθαι „abnehmen“. — ἔστιν ὅπου an manchen Stellen auch II 10, 1. Vgl. VII 14, 5 ἔστιν ὅτε (= zuweilen), ἔστιν ἐνθα, ἔστιν ὅπως. — τυχόν. S. z. c. 5, 3.

Cap. 10.

1. ἐς φανερόν φάσκειν „aussprengen lassen“. Vgl. I 25, 10 οὐ γὰρ ἔδοξε γράφειν ὑπὲρ οὐδενὸς τοιούτου ἐς τὸ ἐμφανές. — ὁ δέ. Gedanke: Wiewol Alexander dieses aussprengen liess, so blieb er dennoch auf der Lauer liegen, ob er irgendwo heimlich durch Ueberrumpelung (= ὑφαρπάσας) rasch den Uebergang bewerkstelligen könne. — ὁ δέ. Wenn zwei Handlungen desselben Subiectes in Gegensatz treten, denkt sich der Grieche auch das handelnde Subiect mit sich in Gegensatz tretend und gebraucht ὁ δέ, obgleich dasselbe Subiect bleibt. Vgl. c. IV 19, 6. VI 2, 4. — ἡ μὲν Πῶρος. Der durch Zwischensätze unterbrochene Gegensatz folgt sachlich erst § 3. — ὑπὸ πλήθους τε τῶν ἐλεφ. καὶ ὅτι. S. z. IV 11, 2. — ἔμελλεν. μέλλω c. infin. heisst: „es steht zu erwarten, dass ich“.

2. οὐδὲ ἐκβῆναι „nicht einmal ans Land steigen, geschweige denn kämpfen“. Diese Befürchtung wird durch das zweite οὐδὲ (οὐδ' ἂν

- ὄχθης τῆς πέραν, προσκειμένων σφίσιν εὐθύς τῶν ἐλεφάντων καὶ τῇ τε ὄψει ἅμα καὶ τῇ φωνῇ φοβούντων, οὐδ' ἂν ἔτι πρόσθεν μείναι ἐπὶ τῶν διφθερῶν κατὰ τὸν πόρον, ἀλλ' ἐκπηδῶν γὰρ ἐς τὸ ὕδωρ ἀφορῶντες πέραν τοὺς ἐλέφαντας
- 3 ἔκφρονες γιγνόμενοι. κλέψαι οὖν ἐπενόει τὴν διάβασιν ὧδε πράττων. νύκτωρ παραγαγὼν ἄλλη καὶ ἄλλη τῆς ὄχθης τοὺς πολλοὺς τῶν ἱππέων βοῇν τε ἐποίει καὶ ἡλαλάζετο τῷ Ἐνναλίῳ, καὶ τὰλλα ὅσα ἐπὶ διαβάσει συσκευαζομένων θόρυβος παντοδαπὸς ἐγίνετο. καὶ ὁ Πῶρος τε ἀντιπαρήει
- 4 πρὸς τὴν βοῇν ἐπάγων τοὺς ἐλέφαντας καὶ Ἀλέξανδρος ἐς ἔθος αὐτὸν τῆς ἀντιπαραγωγῆς καθίστη. ὥς δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτο ἐγίνετο καὶ βοή μόνον καὶ ἀλαλαγμὸς ἦν, οὐκέτι ὁ Πῶρος μετεκινεῖτο πρὸς τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἱππέων, ἀλλὰ κενὸν γὰρ γνοὺς τὸν φόβον κατὰ χώραν ἐπὶ στρατοπέδου ἔμενε· σκοποὶ δὲ αὐτῷ πολλαχοῦ τῆς ὄχθης καθεισθήκεσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ὥς ἐξείργαστο αὐτῷ ἄφοβον τὸ τοῦ Πόρου εἰς τὰς νυκτερινὰς ἐπιχειρήσεις μηχανᾶται τι τοιόνδε.
- 11 Ἄκρα ἦν ἀνέχουσα τῆς ὄχθης τοῦ Ὑδάσπου, ἵνα ἐπέκαμπεν ὁ ποταμὸς λόγου ἀξίως, αὐτὴ τε δασεῖα ἄλσει παντοίων δένδρων καὶ κατ' αὐτὴν νῆσος ἐν τῷ ποταμῷ

ἔτι πρόσθεν) „ja dass sie nicht einmal vorher“ noch überboten Sintonis. οὐδέ — οὐδέ entspricht sich ähnlich VI 11, 6. 25, 2. VII 1, 4.

3. κλέψαι τὴν διάβασιν. Vgl. III 10, 2 αἰσχροὺς εἶναι κλέψαι τὴν νίκην. — ἄλλη καὶ ἄλλη τῆς. S. z. c. 8, 2. — ἡλαλάζετο τῷ Ἐνναλίῳ „zu Ehren des Kriegsgottes) Enyalios“. Vgl. I 14, 7 τῷ Ἐνναλίῳ ἀλαλάζοντας ἄγων ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον. — καὶ τὰλλα ὅσα — συσκευαζομένων. Construiere: καὶ συσκευαζομένων (sc. αὐτῶν) τὰλλα ὅσα (erg. συσκευαζονται). — ἀντιπαρήει. Die Bedeutung beider Praepositionen ist in der Uebersetzung wiederzugeben. Vgl. VI 17, 3 ἀντιπαράγειν τῷ στόλῳ.

4. τῆς ἀντιπαραγωγῆς hängt von ἐς ἔθος ab. — ἀλλὰ κενόν ist mit Krüger für das unverständliche ἀλλ' ἐκεῖνον geschrieben. — κατὰ χώραν eig. „an Ort und Stelle“ daher so viel wie unverändert; dazu tritt erläuternd ἐπὶ στρατο-

πέδον. Wie hier c. 11, 4. Sehr häufig findet sich κατὰ χώραν in diesem Sinne bei Herodot (III 135. IV 97. VI 42). — Wie ἐπὶ στρατοπέδον (vgl. c. 11, 3) so steht auch ἀπὸ στρατοπέδον öfter ohne Artikel, der bei localen Begriffen (πόλις, ἀγρός u. ä.) vorzugsweise in Verbindung mit Praepositionen nicht selten fehlt. S. z. IV 8, 9 (διὰ θυρῶν). — ἐξείργαστο hier in passiver Bedeutung. Vgl. κερτημένος c. 26, 6. — τὸ τοῦ Πόρου „den Sinn des Poros“, eine ungewöhnliche Umschreibung. Durch den sich jede Nacht wiederholenden blinden (κενόν) Lärm war Poros in Bezug auf Alexander sicher gemacht, so dass er keine Gefahr von diesem besorgte.

Cap. 11.

1. ὄχθης hängt von ἵνα ab. S. z. IV 23, 4. — ἄλσει παντοίων δένδρων ist nach VI 29, 4 statt des fehlerhaften εἶδει παντ. δ. geschrieben. — κατ' αὐτὴν. κατὰ c. acc. gegen-

ὕλῳδης τε καὶ ἀστιβῆς ὑπ' ἐρημίας. ταύτην καταμαθὼν
τὴν νῆσον καταντικρὺ τῆς ἄκρας, ἀμφοτέρω ὑλῳδῇ τὰ χωρία
καὶ οἷα κρούει τῆς διαβάσεως τὴν ἐπιχειρήσιν, ταύτῃ ἔγνω
διαβιβάζειν τὸν στρατόν. ἀπείχε δὲ ἥ τε ἄκρα καὶ ἡ νῆσος 2
τοῦ μεγάλου στρατοπέδου ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους.
παρὰ πᾶσαν δὲ τὴν ὄχθην φυλακαὶ τε αὐτῷ καθεστηκυνῖαι
ἦσαν, διαλείπουσαι ὅσον ξύμμετρον ἐς τὸ ξυνορᾶν τε ἀλλή-
λους καὶ κατακούειν εὐπετῶς ὁπόθεν τι παραγγέλλοιτο, καὶ
πανταχόθεν βοαὶ τε νύκτωρ ἐπὶ πολλὰς νύκτας ἐγίνοντο
καὶ πυρὰ ἐκαίετο.

Ἐπειδὴ δὲ ἔγνω ἐπιχειρεῖν τῷ πόρῳ, κατὰ μὲν τὸ στρατό- 3
πέδον φανερωῶς αὐτῷ τὰ τῆς διαβάσεως παρεσκευάζετο.
καὶ Κράτερος ὑπελείπειτο ἐπὶ στρατοπέδῳ τὴν τε αὐτοῦ
ἔχων ἱππαρχίαν καὶ τοὺς ἐξ Ἀραχωτῶν καὶ Παραπαμισαδῶν
ἱππῆας καὶ τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων τὴν τε Ἀλκίτου
καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος τάξιν καὶ τοὺς νομάρχας τῶν ἐπὶ
τάδε Ἰνδῶν καὶ τοὺς ἅμα τούτοις τοὺς πεντακισχιλίους.
παρηγγέλλετο δὲ Κρατέρῳ μὴ πρόσθεν διαβαίνειν τὸν πόρον 4
πρὶν ἀπαλλαγῆναι Πῶρον ξὺν τῇ δυνάμει ὥς ἐπὶ σφᾶς ἢ
φεύγοντα μαθεῖν, αὐτοὺς δὲ νικῶντας· ἦν δὲ μέρος μὲν τι
τῆς στρατιᾶς ἀναλαβὼν Πῶρος ἐπ' ἐμὲ ἄγῃ, μέρος δὲ τι
ὑπολειφθῇ αὐτῷ ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἐλέφαντες, σὺ δὲ δὴ
καὶ ὥς μένειν κατὰ χώραν· εἰ δὲ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας
ἅμα οἱ ἄγῃ Πῶρος ἐπ' ἐμέ, τῆς δὲ ἄλλης στρατιᾶς ὑπο-
λείποιτό τι ἐπὶ στρατοπέδῳ, σὺ δὲ διαβαίνειν σπουδῇ· οἱ
γὰρ ἐλέφαντες μόνου, ἔφη, ἄποροί εἰσιν πρὸς τοὺς ἐκβαί-
νοντας ἵππους· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ εὐπορος.

über, S. z. IV 25, 3. — καταμαθὼν
erg. οὖσαν. — ἀμφοτέρω Insel und
Fels. — οἷα κρούει. Ueber die Be-
deutung von οἷος c. infin. s. z. IV
3, 2.

2. ὅσον ξύμμετρον ἐς τὸ ξυνορᾶν
ἀλλήλους. Die Posten waren in sol-
chen Abständen aufgestellt, dass sie
sich gegenseitig erblicken und ver-
ständlich machen konnten.

3. κατὰ μὲν τὸ στρ. φανερωῶς,
in Gegensatz zu denjenigen Punk-
ten, wo die Vorbereitungen im Ver-
borgenen getroffen wurden. μέν
mit verschwiegenem Gegensatz auch
c. 4, 2, 10, 1.

4. πρὶν ἀπαλλαγῆναι. πρὶν c. infin.
nach einem negativen Hauptsatz
findet sich der attischen Regel zu-
wider auch VI 11, 4 öft. — αὐτοὺς,
die Makedoner. — ἦν—ἐπ' ἐμὲ ἄγῃ.
Der Uebergang aus der orat. obliqua
zur directen Rede ist nicht unge-
wöhnlich. — σὺ δέ. Ueber δέ in
apodosi s. z. IV 29, 4. — καὶ ὥς.
S. z. IV 3, 3. — μένειν—διαβαίνειν.
S. z. IV 20, 3 (παραδοῦναι). —
κατὰ χώραν. S. z. c. 10, 4. — ἅμα
οἱ. S. z. IV 16, 2. — ἄποροι
„Schwierigkeit verursachend“ (opp.
εὐπορος).

- 12 Ταῦτα μὲν Κρατέρῳ ἐνετέλλετο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς νήσου τε καὶ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, ἵνα αὐτῷ Κράτερος ὑπολέλειπτο, Μελέαργός τε καὶ Ἄτταλος καὶ Γοργίας ξύν τοῖς μισθοφόροις ἱππεῦσί τε καὶ πεζοῖς ἐτετάχατο· καὶ τοῦτοις διαβαίνειν παρηγγέλλετο κατὰ μέρος, διελόντας τὸν στρατόν, ὁπότε ξυνεχομένους ἤδη ἐν τῇ μάχῃ τοὺς Ἰνδοὺς ἴδοιεν.
- 2 Αὐτὸς δὲ ἐπιλεξάμενος τῶν τε ἐταίρων τὸ ἄρημα καὶ τὴν Ἡφαιστίωνος ἱππαρχίαν καὶ τὴν Πεορίκκου τε καὶ Δημητρίου καὶ τοὺς ἐκ Βάκτρων καὶ Σογδιανῶν καὶ τοὺς Σκύθας ἱππέας καὶ Λόας τοὺς ἱπποτοξότας καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ τὴν Κλείτου τε καὶ Κοίνου τάξιν καὶ τοὺς τοξότας τε καὶ τοὺς Ἀργιῶνας, ἦγεν ἀφανῶς, πολὺ τι ἀπέχων τῆς ὄχθης, τοῦ μὴ καταφανῆς εἶναι ἄγων ἐπὶ τὴν νῆσον καὶ τὴν ἄκραν ἔνθεν διαβαίνειν αὐτῷ ἦν ἐγνω-
- 3 σμένον. καὶ ἐνταῦθα ἐπληροῦντο τῆς νυκτὸς αἱ διφθεραὶ τῆς ἀρόφης ἐκ πολλοῦ ἥδη παρεννηνεγμένης καὶ κατεροάπτοντο ἐς ἀκρίβειαν· ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ τῆς νυκτὸς λάβρον ἐπιγίνεται. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τι ἢ παρασκευὴ τε αὐτῷ καὶ ἢ ἐπιχειρήσεις ἢ ἐς τὴν διάβασιν οὐ φανερά κατέστη τῷ κτύπῳ τῷ ἀπὸ τῶν ὀπλῶν καὶ τῷ θορύβῳ τῷ ἀπὸ τῶν παραγγελμάτων τῶν τε βροντῶν καὶ τοῦ ὄμβρου ἀντιπατα-
- 4 γούντων. καὶ τῶν πλοίων δὲ τὰ πολλὰ αὐτῷ ξυντετμημένα παρεκεκόμιστο ἐς τὸν χώρον τοῦτον καὶ ἀφανῶς αὐθις ξυμπεπηγμένα ἐν τῇ ὕλῃ ἐκρύπτετο, τὰ τε ἄλλα καὶ αἱ τριακόντοροι. ὑπὸ δὲ τὴν ἔω ὃ τε ἄνεμος καὶ ὁ ὄμβρος κεκοίμητο. καὶ ἡ μὲν ἄλλη στρατιὰ αὐτῷ ἢ ἱππικῇ τῶν διφθερῶν ἐπιβᾶσα καὶ ὅσους τῶν πεζῶν τὰ πλοῖα ἐδέχετο ἐπέρα κατὰ τὴν νῆσον, ὥς μὴ πρόσθεν ὀφθεῖεν πρὸς τῶν σκοπῶν τῶν

Cap. 12.

1. κατὰ μέρος = ἐν μέρει. S. z. IV 21, 4.

2. τοῦ μὴ — εἶναι. Ueber den Genetiv des Infin. s. z. IV 19, 1. — ἱππαρχία. An die Stelle der Geschwader (ἑται) waren mit dem Anwachsen des Heeres Regimenter getreten. — ἐκ πολλοῦ hat hier (wie I 2, 2, 7, 4) temporale Bedeutung (eig. seit langem, daher so viel wie schon längst). In räumlicher Bedeutung (= aus weiter Entfernung) I 19, 6. III 28, 6.

3. ἐς ἀκρίβειαν (= ἀκριβῶς). In gleicher (adverbialer) Bedeutung ist ἐς I 1, 9 (ἐς ἀκριβῆς) gebraucht. Vgl. II 7, 7 εἰ δὴ τῷ ἰδίῳ τι διαπεπὲς ἐς κάλλος τετολημμένον, ὀνομαστὶ ἑκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. — ταύτῃ καὶ μᾶλλον τι, deshalb um so mehr, auch III 24, 2, häufiger steht in diesem Sinne ἢ καὶ μᾶλλον (z. B. c. 13, 2). — τῷ κτύπῳ hängt von ἀντιπαταγούντων ab.

4. ξυμπεπηγμένα ein unnatürliches Perf. pass. Ein Attiker würde συμ-

ἐκ Πώρου καθεστηκότων πρὶν παραλλάξαντας τὴν νῆσον ὀλίγον ἐτι ἀπέχειν τῆς ὄχθης.

Αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς τριακοντόρου ἐπέρα καὶ ἅμα αὐτῷ 13
Πτολεμαῖός τε καὶ Περδίκκας καὶ Λυσίμαχος οἱ σωματο-
φύλακες καὶ Σέλευκος τῶν ἐταίρων, ὁ βασιλεύσας ὕστερον,
καὶ τῶν ὑπασπιστῶν οἱ ἡμίσεις· τοὺς δὲ ἄλλους ὑπασπιστάς
ἄλλαι τριακόντοροι ἔφερον. ὡς δὲ τὴν νῆσον παρήλλαξεν ἡ
στρατιὰ, φανερώς ἤδη ἐπείχον τῇ ὄχθῃ· καὶ οἱ σκοποὶ κατ-
ιδόντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν ὡς ἐκάστοις τάχους οἱ ἵπποι
εἶχον ἡλαυνον ὡς ἐπὶ τὸν Πῶρον. ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος 2
πρῶτος αὐτὸς ἐκβὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων τριακοντόρων
ἀναλαβὼν ξυνέταττε τοὺς αἰεὶ ἐκβαίνοντας τῶν ἱππέων· οἱ
γὰρ ἱππεῖς πρῶτοι ἐτετάχατο αὐτῷ ἐκβαίνειν· καὶ τούτους
ἄγων προΐει ἐν τάξει. ἔλαθε δὲ οὐκ ἐς βέβαιον χωρίον
ἐκβὰς ἀγνοίᾳ τῶν τόπων, ἀλλὰ ἐς νῆσον γὰρ καὶ αὐτὴν
μὲν μεράλην, ἣ δὴ καὶ μᾶλλον νῆσος οὕσα ἔλαθεν, οὐ πολλῷ
δὲ ὕδατι πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀποτεμνομένην ἀπὸ τῆς ἄλλης
γῆς. καὶ ἅμα ἠψέξηκε τὸ ὕδωρ ὁ ὄμβρος λάβρος τε καὶ ἐπὶ 3
πολὺ τῆς νυκτὸς κατασχών, ὥστε οὐκ ἐξεύρισκον αὐτῷ οἱ
ἱππεῖς τὸν πόρον, καὶ δέος ἦν αὐτοῖς ἄλλου δεῖσθαι αὐτῷ
ἐπὶ τῇ διαβάσει ἔσον τῷ πρῶτῳ πόνου. ὡς δὲ ἐξευρέθη
ποτὲ ὁ πόρος, ἦγε κατ' αὐτὸν χαλεπῶς· ἦν γὰρ τῶν μὲν
πεζῶν ὑπὲρ τοὺς μαστοὺς τὸ ὕδωρ ἵναπερ τὸ βαθύτατον
αὐτοῦ· τῶν δὲ ἱππῶν ὅσον τὰς κεφαλὰς ὑπερίσχειν τοῦ

πεπηγότα gesetzt haben. Wie hier c. 24, 4. — κατὰ τὴν νῆσον. Ueber die Bedeutung von κατὰ c. acc. s. z. c. 11, 1 (κατ' αὐτήν).

Cap. 13.

1. Σέλευκος, mit dem Beinamen Νικάτωρ, wurde später König von Syrien, Herr aller Länder zwischen Euphrat und Indus, und Stifter des Seleucidenreichs. Vgl. VII 22, 5. — ἐπείχον hielten (mit den Schiffen) auf das Gestade zu d. h. nahmen die Richtung auf. Vgl. VII 16, 6.

2. ὡς τάχους εἶχον. In dieser wie in der gleichbedeutenden Wendung ὡς ποδῶν εἶχον (Herod. VI 116. IX 59 oft.) hängt der Genetiv von ὡς als einem Adverbium der Beschaffenheit ab, welches letztere in diesem Sinne sich meist mit ἔχειν

verbunden findet. Wie hier c. 23, 3. IV 2, 6. VI 6, 6. Ebenso ist ὅπως mit Genetiv verbunden VII 12, 3 (ὅπως ἔχει φίλλας). — Gleichbedeutend mit ὡς ποδῶν εἶχε (εἶχον) ist das einfache ὡς εἶχε, εἶχον (= unverzüglich). S. z. IV 2, 3. — τοὺς αἰεὶ ἐκβαίνοντας. Ueber die Bedeutung von αἰεὶ s. z. IV 8, 3. — ἣ δὴ καὶ μᾶλλον. S. z. c. 12, 3.

3. δέος ἦν — δεῖσθαι. Der Infinitiv nach den Verben und Ausdrücken der Furcht ist eine seltene Construction; wie hier VI 27, 4. Aehnlich ist III 24, 2 δεῖδειν mit Infin. verbunden (Ἀλέξανδρον ἐμβαλεῖν ἂν ποτε δεῖσαντες). Anders unten c. 26, 3. — τῶν μὲν πεζῶν hängt von μαστοῦς ab, ἱππῶν von κεφαλὰς. — ὅσον eig. so weit, hat öfter die Bedeutung von nur so weit,

4 ποταμοῦ. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἐπεπέρατο αὐτῷ τὸ ὕδωρ, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας παρήγαγε τό τε ἄγγμα τῶν ἱππέων καὶ τῶν ἄλλων ἱππαρχῶν τοὺς κρατίστους ἐπιλεξάμενος· τοὺς δὲ ἱπποτοξότας τῆς πάσης ἵππου προέταξε· τῶν δὲ πεζῶν πρώτους μὲν τοὺς ὑπασπιστάς τοὺς βασιλικούς, ὧν ἡγεῖτο Σέλευκος, ἐπέταξε τῇ ἵππῳ· ἐπὶ δὲ τούτοις τὸ ἄγγμα τὸ βασιλικόν· ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ἄλλους ὑπασπιστάς, ὡς ἐκάστοις αἱ ἡγεμονίαι ἐν τῷ τότε ξυνέβαινον· κατὰ δὲ τὰ ἄκρα τῆς φάλαγγος οἱ τοξόται αὐτῷ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ἀκοντισταὶ ἐκατέρωθεν ἐπέστησαν.

- 14 Οὕτως ἐκτάξας τὸν μὲν πεζὸν στρατὸν ἐν κόσμῳ βάδην ἔπεσθαι ἐκέλευεν, οὐ πολὺ ἀποδέοντας τῶν ἑκασιχιλίων· αὐτὸς δέ, ὅτι κρατεῖν ἐδόκει τῇ ἵππῳ, τοὺς ἱππέας μόνους ἀναλαβὼν σπουδῇ ἡγεῖτο, ὄντας ἐς πεντασιχιλίους. Ταύρῳ δὲ τῷ τοξάρχῃ προσέταξε τοὺς τοξότας ἐπάγειν τῇ ἵππῳ
2 καὶ αὐτοὺς σπουδῇ. γνώμην δὲ ἐπεποίητο, ὡς εἰ μὲν προσμίξειαν αὐτῷ οἱ ἀμφὶ τὸν Πῶρον ξὺν τῇ δυνάμει ἀπάσῃ, ἢ κρατήσῃν αὐτῶν οὐ χαλεπῶς τῇ ἵππῳ προσβαλὼν ἢ ἀπο-

nicht weiter, dann auch gleich nur. Vgl. Hom. II. IX 354 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιᾶς πύλας ἵκωνεν. Namentlich gebraucht Thukydides öfter ὅσον synonym mit μόνον. Vgl. Herod. IV 45.

4. τοὺς ὑπασπιστάς τοὺς βασιλικούς. So hiess eine auserlesene Abteilung der ὑπασπισταί, welche die Leibwache des Königs bildete (eine Art Leibgarde zu Fuss); von ihnen werden im Folg. die übrigen Abteilungen als οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί ausdrücklich unterschieden. Ueber das ἄγγμα τὸ βασιλικόν (= ἡ ἱλὴ βασιλική) s. z. IV 24, 1. — ἐχομένους δὲ τούτων. ἔχεσθαι c. gen. „an etwas stossen (oder grenzen), sich an etwas anschliessen“ in der Länderbeschreibung und -Aufzählung so wie in der Taktik. Vgl. I 14, 2 ἐχόμενοι δὲ τούτων ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταί τῶν ἐταίρων und unt. c. 22, 6. 25, 5. — αἱ ἡγεμονίαι. Die Abteilung, welche die Spitze bildete, hatte die Führung (ἡγεμονία) für den ganzen Tag. Vgl. I 28, 4 ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς πεζεταίρους παρέτεινε, ὡς ἐκάστοις τῶν στρατηγῶν ἢ

ἡγεμονία τῆς τάξεως ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἦν. — τὰ ἄκρα τῆς φ. „der äusserste rechte und äusserste linke Flügel“ (Krüger).

Cap. 14.

Schlacht am Hydaspes (326 v. Chr.).

1. ἀποδέοντας, der Plural wegen des collectiven πεζόν. Vgl. c. 17, 3 (ἀκοντίζοντες) I 13, 2 ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὴν πᾶσαν συνέταττεν ὡς μαχόμενος und VI 20, 5 (μέρος τι — ἐργασομένου). — κρατεῖν τῇ ἵππῳ, vgl. VII 7, 7 (κρατοῦντες τοῖς ὀπλοῖς).

2. γνώμην ἐπεποίητο. S. z. IV 27, 4. — κρατήσῃν. Der Infinitiv, welcher hier gesetzt ist, als ob ὡς nicht vorhergieng, ist durch eine Vermischung der Construction von ὡς mit dem Verb. finitum und der des Acc. c. Inf. zu erklären; die meisten Fälle dieser Art finden sich nach den Verben des Sagens, nach welchen sich öfter ὡς (oder ὅτι) mit Infin. verbunden findet. Vgl. Xen. Anab. III 119 εἶπε δὲ ὅτι, ἐπειδὴν τάχιστα ἢ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψειν αὐτόν.

μαχεῖσθαι γε ἔστε τοὺς περὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπιγενέσθαι· εἰ δὲ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς διαβάσεως ἄτοπον γενομένην οἱ Ἴνδοι ἐκπλαγέντες φεύγοιεν, οὐ πόρρωθεν ἔξεσθαι αὐτῶν κατὰ τὴν φυγὴν, ὥς πλείονα ἐν τῇ ἀποχωρήσει τὸν φόνον γενόμενον ὀλίγον ὑπολείπεσθαι αὐτῷ τὸ ἔργον.

Ἀριστόβουλος δὲ λέγει τὸν Πάρον παῖδα φθάσαι ἀφ' 3 ἰκόμενον ξὺν ἄρμασιν ὥς ἐξήκοντα πρὶν τὸ ὕστερον ἐκ τῆς νήσου τῆς μακρᾶς περᾶσαι Ἀλέξανδρον· καὶ τοῦτον δυνηθῆναι ἂν εἶρξαι Ἀλέξανδρον τῆς διαβάσεως, χαλεπῶς καὶ μηδενὸς εἰργοντος περαιωθέντα, εἶπερ οὖν καταπηδήσαντες οἱ Ἴνδοι ἐκ τῶν ἁρμάτων προσέκειντο τοῖς πρώτοις τῶν ἐκβαίνοντων· ἀλλὰ παραλλάξαι γὰρ ξὺν τοῖς ἄρμασι καὶ ἀκίνδυνον ποιῆσαι Ἀλεξάνδρῳ τὴν διάβασιν· καὶ ἐπὶ τούτους ἀφείναι Ἀλέξανδρον τοὺς ἵπποτοξότας, καὶ τραπῆναι αὐτοὺς οὐ χαλεπῶς, πληγὰς λαμβάνοντας. οἱ δὲ καὶ μάχην λέγουσιν 4 ἐν τῇ ἐκβάσει γενέσθαι τῶν Ἰνδῶν τῶν ξὺν τῷ παιδὶ τῷ Πάρον ἀφιγμένων πρὸς Ἀλέξανδρον τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἱππείας. καὶ γὰρ καὶ ἀφικέσθαι ξὺν μείζονι δυνάμει τὸν Πάρον παῖδα, καὶ αὐτὸν τε Ἀλέξανδρον τραπῆναι πρὸς αὐτοῦ καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ἀποθανεῖν τὸν Βουκεφάλαν, φίλτατον Ἀλεξάνδρῳ ὄντα τὸν ἵππον, καὶ τοῦτον τραπέντα ὑπὸ τοῦ παιδὸς τοῦ Πάρον. ἀλλὰ Πτολεμαῖος ὁ Λάγον, 5 ὅτῳ καὶ ἐγὼ ξυμφέρομαι, ἄλλως λέγει. ἐκπεμφθῆναι μὲν γὰρ τὸν παῖδα ὑπὸ τοῦ Πάρον λέγει καὶ οὗτος, ἀλλ' οὐχ ἐξήκοντα μόνα ἄρματα ἄγοντα. οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Πάρον ἀκούσαντα ἐκ τῶν σκοπῶν ὅτι δὴ ἢ αὐτὸς Ἀλέξανδρος διαβεβήκει

Aehnlich Xen. Cyrop. II 4, 15. VI 5, 42. Hellen. II 2, 2. — ἐν τῷ ἔργῳ während des Kampfes (ἔργον in gleicher Bedeutung IV 6, 1). Bei ἐπιγενέσθαι ist die Bedeutung von ἐλὶ zu beachten. — πρὸς τὴν τόλμαν — ἐκπλαγέντες. S. z. IV 30, 2. — αὐτῶν hängt von πόρρωθεν ab. πόρρω mit Genet. auch VI 5, 1. — ὥς πλείονα. Gedanke: „Würde Alexander unter den Indern auf ihrer Flucht ein grosses Blutbad angerichtet haben, so bliebe dann um so weniger für ihn zu tun übrig“. Freilich wird ὑπολείπεσθαι in der transitiven Bedeutung übrig lassen schwer nachzuweisen sein. Meist heisst λείπεσθαι τινος „hinter

einer Person oder Sache zurückbleiben“. Vgl. III 15, 3 οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου.

3. καὶ μηδενὸς εἰργοντος „auch ohne dass ihn jemand hinderte“.

4. τὸν ἵππον. Ueber die Wiederholung s. z. IV 29, 4. — καὶ τοῦτον wie Alexander.

5. οὐδὲ γὰρ. Wie Arrian öfter οὐδέ setzt, wo ein Attiker καὶ οὐ gesetzt haben würde (s. z. IV 9, 4), so gebraucht er auch οὐδὲ γὰρ im Sinne von καὶ γὰρ οὐ. Wie hier c. 27, 7.

τοῦ Ὑδάσπου τὸν πόρον ἢ μέρος γέ τι τῆς στρατιᾶς, σὺν
 6 ἐξήκοντα ἄρμασι μόνοις ἐκπέμψαι τὸν αὐτοῦ παῖδα· ἃ δὲ
 ὥς μὲν ἐπὶ κατασκοπὴν ἐκπεμπόμενα πολλά τε καὶ οὐκ
 εὖζωνα ἐς τὴν ἀποχώρησιν ἦν· ὥς δὲ εἰς τὸ εἰρᾶί τε τοὺς
 οὐπω πεπερακότας τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἤδη ἐκβεηκόσιν
 ἐπιθέσθαι, οὐδαμῇ ἀξιόμαχα. ἀλλὰ δισχιλίους γὰρ λέγει ἰπ-
 πέας ἄρματα ἀφικέσθαι τοῦ Πώρου τὸν παῖδα, ἄρματα δὲ
 ἑκατὸν καὶ εἰκοσι· φθάσαι δὲ περάσαντα Ἀλέξανδρον καὶ
 τὸν ἐκ τῆς νήσου τὸν τελευταῖον πόρον.

15 Καὶ ἐπὶ τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐκπέμψαι Ἀλέξανδρον
 καὶ οὗτος λέγει τοὺς ἱπποτοξότας, αὐτὸν δ' ἄγειν τοὺς ἰπ-
 πέας· προσάγειν γὰρ οἰηθῆναι Πῶρον ξὺν τῇ πάσῃ δυνάμει·
 τὴν δὲ ἵππον ταύτην προτεταγμένην αὐτῷ πορεύεσθαι πρὸ
 2 τοῦ ἄλλου στρατοῦ. ὥς δὲ κατέμαθεν ἀτρεκῶς τὸ πλῆθος
 τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἐνταῦθα δὲ ὀξέως ἐπιπσεῖν αὐτοῖς ξὺν τῇ
 ἀμφ' αὐτὸν ἵππῳ· τοὺς δὲ ἐγκλιῖναι, ὥς Ἀλέξανδρον τε
 αὐτὸν κατεῖδον καὶ τὸ στίφος ἀμφ' αὐτὸν τῶν ἱππέων, οὐκ
 ἐπὶ μετώπου, ἀλλὰ κατ' Ἰλας ἐμβεβληκός. καὶ τούτων ἰπ-
 πέας μὲν πσεῖν ἐς τετρακοσίους, πσεῖν δὲ καὶ τοῦ Πώρου
 τὸν παῖδα· τὰ δὲ ἄρματα αὐτοῖς ἵπποις ἀλῶναι ἐν τε τῇ
 ἀποχωρήσει βαρέα γιννόμενα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ὑπὸ
 πηλοῦ ἀχρεῖα.

3 Πῶρος δὲ ὥς αὐτῷ ὅσοι ἱππεῖς ἐκ τῆς φυγῆς διεσῶζοντο
 Ἀλέξανδρον τε αὐτὸν πεπερακότα ξὺν τῆς στρατιᾶς τῷ καρ-
 τερωτάτῳ καὶ τὸν παῖδα ἐν τῇ μάχῃ τετελευτηκότα ἡγγελαν,
 ἐγίνετο μὲν καὶ ὥς ἀμφίβολος τῇ γνώμῃ, ὅτι καὶ οἱ ἀπὸ

6. ἐκπεμπόμενα ist Partic. Im-
 perfecti. — πολλά zu zahlreich. —
 τὸν τελευταῖον πόρον was oben (3)
 τὸ ὕστερον ἐκ τῆς νήσου περᾶσαι
 hiess.

Cap. 15.

Schlachtordnung des Poros.

1. αὐτῷ, Πῶρῳ.
 2. ἐπὶ μετώπῳ (= ἐν μετώπῳ)
 „in ausgedehnter Schlachtlinie“,
 wenn die Breite der Front grösser
 ist als die Tiefe. Vgl. I 13, 4 οὐχ
 οἶόν τε ἦν ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ πο-
 ταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. — κατ'
 Ἰλας (= ἰληδόν) turmatim. Ueber
 κατὰ c. acc. in distributiver Bedeu-
 tung s. z. IV 21, 10.

3. διεσῶζοντο das Imperfectum
 zur Bezeichnung, dass wiederholt
 Flüchtige in seinem Lager eintrafen.
 — τὸ καρτερώτατον „der Kern“. Das
 substantivierte Neutrum des
 Adiectivs wird öfter metonymisch
 für das Masculinum gebraucht. Vgl.
 Herod. I 207 ὑπελείποντο τῆς στρα-
 τιῆς τὸ φλαυρότατον (= τὸ φαν-
 λότατον). Bei Arrian vgl. IV 3, 1
 τοῦ πλείστον καὶ μαχιμωτάτον
 τῶν ταύτῃ βαρβάρων ἐς ταύτην
 συμπεφευγότος. — καὶ ὥς, ob-
 schon auf die erhaltene Nachricht
 vom Uebergang des Alexander ein
 entschlossenes Handeln Not getan
 hätte. Ueber ὥς s. z. IV 3, 3. —
 ἀμφίβολος. S. z. IV 29, 4.

τοῦ καταντικρὺ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου οἱ ξὺν Κρατέρῳ ὑπολειμμένοι ἐπιχειροῦντες τῇ διαβάσει ἐφαίνοντο· εἴλετο ⁴ δ' οὖν ἐπ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἐλάσας ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ πρὸς τὸ καρτερώτατόν τε τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα διαγωνίσασθαι. ἀλλὰ καὶ ὥς ὀλίγους τῶν ἐλεφάντων σὺν οὐ πολλῇ στρατιᾷ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου ἀπέλιπεν, ὥς φοβεῖν ἀπὸ τῆς ὄχθης τοὺς ξὺν Κρατέρῳ ἱππέας. αὐτὸς δὲ τὴν τε ἵππον ἀναλαβὼν πᾶσαν, ἐς τετρακισχιλίους ἱππέας, καὶ τὰ ἄρματα πάντα, τριακόςια ὄντα, καὶ τῶν ἐλεφάντων διακοσίους καὶ τῶν πεζῶν ὅ τι περ ὄφελος, ἐς τρισμυρίους, ἤλαυνεν ὥς ἐπ' Ἀλέξανδρον. ὥς δ' ἐνέτυχε ⁵ χωρίῳ ἵνα οὐ πηλὸς αὐτῷ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὑπὸ ψάμμου γὰρ ξύμπαν ἦν ἄπεδον καὶ στερεὸν ἐς τὰς ἐφόδους τε καὶ ἀναστροφὰς τῶν ἵππων, ἐνταῦθα ἔτασσε τὴν στρατιάν, πρῶτους μὲν τοὺς ἐλέφαντας ἐπὶ μετώπῳ, διέχοντα ἐλέφαντα ἐλέφαντος οὐ μείον πλέθρον, ὥς πρὸ πάσης τε τῆς φάλαγγος τῶν πεζῶν παραταθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐλέφαντας ἐπὶ μετώπῳ καὶ φόβον πάντῃ παρέχειν τοῖς ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἱππεῦσιν. ἄλλως τε οὐδὲ ἤξιον ἐς τὰ διαλείποντα τῶν ἐλεφάντων τολ- ⁶ μῆσαι ἂν τινα ὥσασθαι τῶν πολεμίων, οὔτε ξὺν ἵπποις διὰ τὸν φόβον τῶν ἵππων, πεζοὺς τε ἔτι μείον· κατὰ στόμα τε γὰρ ἂν πρὸς τῶν ὀπλιτῶν προσβαλλόντων εἰργεσθαι καὶ καταπατηθῆσεσθαι ἐπιστρεψάντων ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἐλεφάντων. ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ πεζοὶ αὐτῷ ἐτετάχατο, οὐκ ἴσον τὸ μέτω- ⁷ πον, τοῖς θηρίοις ἐπέχοντες, ἀλλ' ἐν δευτέρῳ μετώπῳ μετὰ τοὺς ἐλέφαντας, ὅσον ἐς τὰ διαλείποντα ἐπ' ὀλίγον ἐμβεβλήσθαι τοὺς λόχους. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ κατὰ τὰ κέρατα ἔτι ὑπὲρ τοὺς ἐλέφαντας πεζοὶ ἐφεστηκότες, ἐκατέρωθεν δὲ τῶν πεζῶν ἢ ἵππος αὐτῷ ἐτέτακτο καὶ πρὸ ταύτης τὰ ἄρματα ἐκατέρωθεν.

4. ὅτι περ ὄφελος auch II 76 οὐ γὰρ αὐτοὺς ἐν τῷ τότε κρατῆσειν τοὺς σατραπᾶς τοῦ Δαρείου οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν ἀλλὰ Περσῶν τε ὅ τι περ ὄφελος (= den aus Persern bestehenden Kern des Heeres).

6. ἄλλως τε. Das gewöhnlich mit ἄλλως τε verbundene καὶ liegt in οὐδέ. S. z. c. 9, 4. — οὔτε — τε. Die Negation des zweiten Gliedes liegt in μείον. Ueber οὔτε — τε s.

z. IV 5, 6. — κατὰ στόμα a fronte (oppos. κατ' οὐράν = a tergo).

7. οὐκ — ἐπέχοντες „nicht gleiche Linie mit den Tieren haltend“. Θηρίοις hängt von ἴσον ab. S. z. c. 6, 8. — ἐς τὰ διαλείποντα = ἐς τὰ διαλείμματα (c. 23, 2). Ueber die Bedeutung des substantivierten Neutrums des Participis s. z. V 7, 4 (ἐν τῷ δρωμένῳ). — ἐπὶ τούτοις, nämll. ἐν δευτέρῳ μετώπῳ (s. u.). — ὅσον — τοὺς λόχους. Gedanke:

- 16 Αὕτη μὲν ἡ Πώρου τάξις ἦν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἦδη καθέωρα τοὺς Ἰνδοὺς ἐκτασσομένους, ἐπέστησε τοὺς ἱππέας τοῦ πρόσω, ὡς ἀναλαμβάνειν τῶν πεζῶν τοὺς αἰ προσάγοντας. ὡς δὲ καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῷ δρόμῳ συνάψασα ὁμοῦ ἦδη ἦν, ὁ δὲ οὐκ εὐθὺς ἐκτάξας ἐπῆγεν, ὡς μὴ καματηροῦς τε καὶ πνευστιῶντας ἀκμῆσι παραδοῦναι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ ἐς κύκλους παριππεύων ἀνέπανε τοὺς πεζοὺς ἕστε
2 καταστῆναι αὐτοῖς τὸν θυμὸν. ὡς δὲ τὴν τάξιν κατείδε τῶν Ἰνδῶν, κατὰ μέσον μὲν, ἵνα οἱ ἐλέφαντες προεβέβληντο καὶ πυκνὴ ἡ φάλαγξ κατὰ τὰ διαλείποντα αὐτῶν ἐπετέτακτο, οὐκ ἔγνω προάγειν, αὐτὰ ἐκείνα ὀκνήσας ἄπερ ὁ Πῶρος τῷ λογισμῷ ξυνθείς ταύτη ἔταξεν· ἀλλὰ αὐτὸς μὲν, ἅτε ἱπποκρατῶν, τὴν πολλὴν τῆς ἵππου ἀναλαβὼν ἐπὶ τὸ εὐάνυμον κέρας τῶν πολεμίων παρήλυνεν, ὡς ταύτῃ ἐπιθησόμενος.
3 Κοῖνον δὲ πέμπει ὡς ἐπὶ τὸ δεξιόν, τὴν Δημητρίου καὶ τὴν αὐτοῦ ἔχοντα ἱππαρχίαν, κελεύσας, ἐπειδὴν τὸ κατὰ σφᾶς στίφος τῶν ἱππέων ἰδόντες οἱ βάρβαροι ἀντιπαριππεύωσιν, αὐτὸν κατόπιν ἔχεσθαι αὐτῶν· τῶν πεζῶν δὲ τὴν φάλαγγα Σελεύκῳ καὶ Ἀντιγένει καὶ Ταύρῳ προσέταξεν ἄγειν· μὴ πρόσθεν δὲ ἅπτεσθαι τοῦ ἔργου πρὶν ὑπὸ τῆς ἵππου τῆς ἀμφ' αὐτὸν τεταραγμένην τὴν τε φάλαγγα τῶν πεζῶν καὶ τοὺς ἱππέας κατίδωσιν.

In die Zwischenräume der aufgestellten Elephanten wurden die (vorderen Soldaten der) Lothen ein wenig eingeschoben, so dass ihre Front etwas hinter der der Elephanten stand. Der Infinitiv ἐμβεβλήσθαι hängt von ὅσον (eig. so beschaffen dass d. i. geeignet) ab. ὅσον c. Infin. auch IV 2, 2 (ὅσας — χρῆσθαι), VII 19, 4, 28, 3.

Cap. 16.

1. ἐπέστησε — τοῦ πρόσω, erkläre nach I 1, 6 εἶργειν τοῦ πρόσω „vom weiteren Vordringen abhalten“. — ὁ δέ. S. z. IV 29, 4. — ἐς κύκλους παριππεύων. Vgl. IV 4, 6. — ἕστε καταστῆναι. Ueber ἕστε c. infin. s. z. IV 7, 1.

2. κατὰ τὰ διαλείποντα αὐτῶν. S. c. 15, 7. — ἄπερ gehört nur zum Particip. — τῷ λογισμῷ ξυνθείς. S. z. c. 1, 2. — τὴν πολλὴν τῆς ἵππου. S. z. IV 16, 3.

3. ἐπὶ τὸ δεξιόν, τοῦ Πώρου. — τὸ κατὰ σφᾶς στίφος „den ihnen gegenüber (= κατὰ σφᾶς) befindlichen Reiterhaufen“. Zur Bedeutung von κατὰ c. acc. vgl. c. 17, 2 ἐπιτίθεται τοῖς κατ' αὐτόν, und III 15, 4 καὶ οἱ ἀμφὶ Παρμενίωνα τὸ κατ' αὐτοὺς διώκοντες εἰπνοτο. Ueber den Gebrauch von σφᾶς s. z. IV 16, 2 (ἅμα οἱ). — κατόπιν ἔχεσθαι αὐτῶν. Koenos sollte also, sobald die Reiterei des Poros gegen Alexander aus der Linie hervorbräche (ἀντιπαριππεύωσι), derselben in den Rücken fallen. — πρὶν κατίδωσιν. Ein Attiker würde ἂν hinzugefügt haben. Für die logische Geltung des Satzes macht es keinen Unterschied, ob der Coniunctiv ἂν hinzunimmt oder nicht. Denn schon der Coniunctiv allein, mit πρὶν verbunden, weist auf eine zu erwartende Verwirklichung hin.

οἱ Ἴνδοί, ἀλλὰ κατηράχθησαν ὥσπερ εἰς τεῖχος τι φίλιον
 3 τοὺς ἐλέφαντας. καὶ ἐν τούτῳ οἱ ἐπιστάται τῶν ἐλεφάντων
 ἀντεπῆγον τῇ ἵππῳ τὰ θηρία, καὶ ἡ φάλαγξ αὐτῇ τῶν
 Μακεδόνων ἀντεπῆει πρὸς τοὺς ἐλέφαντας, ἔς τε τοὺς ἐπι-
 βάτας αὐτῶν ἀκοντίζοντες καὶ αὐτὰ τὰ θηρία περισταδὸν
 πάντοθεν βάλλοντες. καὶ ἦν τὸ ἔργον οὐδενὶ τῶν πρόσθεν
 ἀγώνων ἐοικός· τὰ τε γὰρ θηρία ἐπεκθέοντα ἐς τὰς τάξεις
 τῶν πεζῶν, ὅπῃ ἐπιστρέψειεν, ἐκεράϊζε, καίπερ πυκνὴν
 οὖσαν τὴν τῶν Μακεδόνων φάλαγγα καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν
 Ἰνδῶν, τοῖς πεζοῖς ἰδόντες ξυνεστηκὸς τὸ ἔργον, ἐπιστρέ-
 4 ψαντες αὐθις καὶ αὐτοὶ ἐπήλαννον τῇ ἵππῳ. ὥς δὲ πάλιν
 ἐκράτησαν αὐτῶν οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον, τῇ τε ῥώμῃ καὶ τῇ
 ἐμπειρίᾳ πολὺν προέχοντες, ὥς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐθις
 κατεilhθησαν. καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ ἵππος Ἀλεξάνδρου ἐς
 μίαν ἰλὴν ἤδη ξυνηγμένη, οὐκ ἐκ παραγγέλματος, ἀλλὰ
 ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτῷ ἐς τήνδε τὴν τάξιν καταστᾶσα, ὅποι
 προσπέσοι τῶν Ἰνδῶν ταῖς τάξεσι ξὺν πολλῷ φόνῳ ἀπ-
 5 ελύοντο. καὶ ἐς στενὸν ἤδη κατεilhμένων τῶν θηρίων οὐ
 μείω πρὸς αὐτῶν οἱ φίλοι ἤπερ οἱ πολέμιοι ἐβλάπτοντο, ἐν
 ταῖς ἐπιστροφαῖς τε καὶ τοῖς ὀθισμοῖς καταπατούμενοι. τῶν
 τε οὖν ἱππέων, οἷα δὴ ἐν στενῷ περὶ τοὺς ἐλέφαντας
 εἰλουμένων, πολὺς φόνος ἐρίγνετο καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν
 ἐλεφάντων οἱ πολλοὶ κατηκοντισμένοι ἦσαν, καὶ αὐτοὶ οἱ
 ἐλέφαντες τὰ μὲν τιτρωσκόμενοι, τὰ δὲ ὑπὸ τε τῶν πόνων
 καὶ ἐρημίας ἡγεμόνων οὐκέτι διακεκριμένοι ἐν τῇ μάχῃ

κατὰ σφᾶς στίφος). — ὥσπερ εἰς
 τεῖχος. Wird einem von einer Prae-
 position regierten Begriff ein an-
 derer durch ὡς oder ὥσπερ ver-
 glichen angefügt, so steht, wenn
 die Vergleichung vorangeht, die
 Praeposition gewöhnlich nur ein-
 mal und zwar bei der Vergleich-
 ung (d. h. bei dem womit etwas
 verglichen wird). Doch vgl. Plat.
 Phaed. 67 d (ἡ ψυχὴ) ἐκλυομένη
 ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος.

3. ἐπιστάται heißen unten (5) οἱ
 ἡγεμόνες τῶν ἐλεφάντων. — ἐπι-
 βάται. Vgl. Aelian. H. A. 13, 9 ὁ
 στρατιώτης ἐλέφας ἐπὶ τοῦ καλου-
 μένου θωρακίου ἢ καὶ νῆ Δία τοῦ
 νότου γυμνοῦ καὶ ἐλευθέρου (φέ-
 ρει) πολεμιστὰς μὲν τρεῖς παρ'
 ἐκάτερα βάλλοντας καὶ τὸν τρίτον

κατόπιν· τέταρτον δὲ τὸν τὴν
 ἄρπην κατέχοντα διὰ χειρῶν καὶ
 ἐκείνη τὸν θῆρα ἰθύνοντα ὡς
 οἶκε ναῦν κυβερνητικὸν ἄνδρα
 καὶ ἐπιστάτην τῆς νεῆος. — ἀκον-
 τίζοντες über den Plural s. z. c.
 14, 1. — ξυνεστηκός. Häufig findet
 sich in diesem Sinne bei Arrian
 ξυνεστήκει μάχῃ (od. ἱππομαχίᾳ)
 eine Wendung, welche auch Hero-
 dot öfter gebraucht. συνεστη-
 κέναι (od. συνεστάναι) eig. vom
 feindlichen Gegenüberstehen der
 Kämpfenden in der Schlacht (c. 18,
 5), dann von der Schlacht selbst.
 Wie hier VII 10, 4 (öfter). Aehn-
 lich c. 21, 3 (πολέμια ξυνεστήκει).

4. ἀπελύοντο discedebant.

5. οἷα δὴ mit Partic. s. z. IV
 3, 1.

ἦσαν· ἄλλ' οἷα δὴ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἔκφρονες φίλοις τε ὁμοῦ 6
καὶ πολεμίοις προσφερόμενοι πάντα τρόπον ἐξώθουν τε καὶ
κατεπάτουν καὶ κατέκαινον. ἄλλ' οἱ μὲν Μακεδόνες, ἅτε ἐν
εὐρυχωρίᾳ τε καὶ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν προσφερόμενοι
τοῖς θηρίοις, ὅπη μὲν ἐπιφέρουντο εἶκον, ἀποστραφέντων
δὲ εἶχοντο ἐσακοντίζοντες· οἱ δὲ Ἴνδοι ἐν αὐτοῖς ἀναστρεφόμε-
νοι τὰ πλείω ἤδη πρὸς ἐκείνων ἐβλάπτοντο. ὥς δὲ καματηρά 7
τε ἦν τὰ θηρία καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἐρρωμέναι αἱ ἐκδρομαὶ
ἐρίγνοντο, ἀλλὰ συριγμῷ μόνον διαχρώμενα ὥσπερ αἱ
πρόνυαν κρουόμεναι νῆες ἐπὶ πόδα ὑπεχώρουν, αὐτὸς μὲν
Ἀλέξανδρος περιβάλλει ἐν κύκλῳ τὴν ἵππον τῇ πάσῃ τάξει,
τοὺς πεζοὺς δὲ ξυνασπίσαντας ὥς ἐς πυκνοτάτην ξύγκλεισιν
ἐπάγειν τὴν φάλαγγα ἐσήμηνε. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἱππεῖς
τῶν Ἰνδῶν πλὴν ὀλίγων κατεκόπησαν ἐν τῷ ἔργῳ· ἐκό-
πτοντο δὲ καὶ οἱ πεζοὶ πανταχόθεν ἡδὴ προσκειμένων σφίσι
τῶν Μακεδόνων. καὶ ἐν τούτῳ ἵνα διέσχευεν ἡ ἵππος ἡ Ἀλε-
ξάνδρου ἐς φυγὴν πάντες ἐπεστράφησαν.

Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς 18
στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπο-
λελειμμένοι ἠγεμόνες ἦσαν, ὥς νικῶντα λαμπρῶς κατείδον
Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. καὶ οὗτοι οὐ
μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν,
ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγεγόμενοι
τῇ διώξει.

Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες 2
τῶν δισμυρίων, ἱππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα
ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πώρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ
Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων

6. ἔκφρονες, oben von Pferden. — κατὰ γνώμην τὴν σφῶν „nach eigenem Ermessen“. — ἐν αὐτοῖς zwischen ihnen.

τείχους, ἐπὶ πόδα, ἐπεὶ δὲ ἔξω βελῶν ἐγένοντο, στραφέντες.

Cap. 18.

Alexander verhandelt mit Poros.

7. πρόνυαν κρουόμεναι. S. z. c. 7, 3. ἐπὶ πόδα ὑποχωρεῖν (od. ἀπιέναι) heisst: sich, Front gegen den Feind, Schritt vor Schritt (= ἐπὶ πόδα) zurückziehen. Erst wenn man aus der Schusslinie ist, wird Kehrt gemacht und der Abzug beschleunigt. Vgl. Xen. Cyrop. VII 5, 6 ἀπῆσαν, ὥς μὲν ἐξικνεῖτο τὰ βέλη ἀπὸ τοῦ

1. Κράτερος. S. c. 11, 3. 4. 12, 1.
2. λαμπρῶς. Vgl. II 10, 4 καὶ ταύτῃ μὲν λαμπρῶς ἐνίκ᾽ Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν.
2. Die Gesamtzahl der gefallenen Inder gibt Diodor 17, 89 auf 12,000 an. — ἐλήφθησαν „Ausgefallen ist

- καὶ ἁρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱππάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς
στρατίας τῆς Πώρου ξύμπαντες. *** ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέ-
3 φαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον. τῶν δ' ἄμφ' Ἀλέ-
ξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἐξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ
προσβολῇ γενομένων εἰς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον·
ἱππεῖς δὲ τῶν μὲν ἱπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ
ἔργου ἦσαν, δέκα· τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου ἄμφι τοὺς
εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων ὥς διακόσιοι.
- 4 Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ
ὅτι στρατηγῷ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτῳ γενναίῳ, ὥς τῶν τε
ἱππέων τὸν φόνον κατείδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν
αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων
λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους
ἀπολώλεσαν, οὐχ ἥπερ Δαρεὸς ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων
5 τοῖς ἄμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπ-
εμένε τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεσθηκός, εἰς τοσόνδε
ἀγωνισάμενος, τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὤμον, ὃν δὴ γυμνὸν
μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου
σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττός ὢν κατὰ
τε τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἁρμονίαν, ὥς ὕστερον καταμαθεῖν
θεωμένοις ἦν), τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν
6 ἐλέφαντα. καὶ Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον
ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. πέμπει δὴ παρ'
αὐτὸν πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰδόν· καὶ Ταξίλης προσ-
ἱππεύσας ἔφ' ὅσον οἱ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο τῷ ἐλέφαντι ὃς ἔφερε
τὸν Πῶρον ἐπιστῆσαι τε ἡξίον τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναι οἱ
7 ἔτι φεύγειν, καὶ ἀκούσαι τῶν παρ' Ἀλέξανδρου λόγων. ὁ
δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξίλην ἐπιστρέψας

vorher, wie das nächste καὶ zeigt,
eine Angabe über die Zahl gefan-
gener Menschen, nach Diodor über
9000⁴. Krüger.

3. Im Widerspruch mit Arrians
auffällig geringer Verlustangabe be-
richtet Diodor, dass 980 Makedoner
gefallen, darunter 280 Reiter.
Uebrigens deutet Arrian selbst an,
dass sich seine Angabe eines gerin-
geren Verlustes auf den ersten
Angriff beschränke; den übrigen,
nicht ausdrücklich erwähnten, führ-
ten die späteren Kämpfe herbei.
Nach Plut. Alex. 60 dauerte die

Schlacht 8 Stunden. Vgl. Curtius VIII
49, 28 *Anceps pugnae nunc sequentium
nunc fugientium elephantos in mul-
titudine dei varium extraxit certamen.*

4. μὴ ὅτι für οὐχ ὅτι auch c. 6, 7.

5. ξυνεσθηκός. S. z. c. 17, 3. —
γυμνόν, τοῦ θώρακος. — περιττός
— τὴν ἁρμονίαν. Der Panzer war
ausserordentlich fest und schloss
eng an den Körper an.

7. ἀνήγετο „machte sich fertig“
ein dem Seewesen entlehnter Aus-
druck. Ganz wie hier VII 11, 5. Vgl.
Plat. Charmid. p. 155 C *ἐνέβλεψέ
τε μοι — καὶ ἀνήγετο ὥς ἐρωτή-*

ἀνῆγγοτο ὡς ἀκουτίσων· καὶ ἂν καὶ κατέκτανεν τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πώρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πώρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ' ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν, ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πώρῳ τὸν 8 Μερόην ἔμαθε. Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δίψους ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπὶ τε καὶ ἀνέψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῇ ἐκέλευσεν παρ' Ἀλέξανδρον. 19

Καὶ ὁ μὲν ἤγγοτο· Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα ἐπύθετο, προῖππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἐταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πώρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε μέγεθος ἐθαύμαζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσ- ἐλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον κα- 2 λῶς ἡγωνισμένος. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσειπὼν αὐτὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅ τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὃ Ἀλέξανδρε. καὶ Ἀλέξανδρος ἥσθεις τῷ λόγῳ, τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὃ Πῶρε, ἔφη, ἐμοῦ ἔνεκα· σὺ δὲ σαντοῦ ἔνεκα ὅ τι 3 σοι φίλον ἀξίον. ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι. καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἥσθεις τὴν τε ἀρχὴν τῷ Πώρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἐτι 4 σων. — καὶ ἂν καὶ (= und gewiss auch) findet sich in dieser seltenen Stellung nur da, wo das zweite καὶ versichernde Kraft hat. Vgl. Indic. 9, 11 Ἀλέξανδρον — κρατῆσαι πάντων τοῖς ὀπλοῖς, ὅσους γε δὴ ἐπῆλθε, καὶ ἂν καὶ πάντων κρατῆσαι, εἰ ἡ στρατιὴ ἤθελεν. Sintenis. τυχόν. S. z. c. 5, 5. — ἐν μέρει S. z. IV 21, 4.

Cap. 19.

Alexander schliesst einen
Freundschaftsbund mit Poros.
Tod des Bukephalos.

1. προσάγοντα, Μερόην τὸν Πῶρον. — μέγεθος. Vgl. Curtius VIII 13, 7 *armaque auro et argento distincta corpus rarae magnitudinis honestabant. Par animus robori corporis. Justin. XII 8 viribus corporis et animi magnitudine pariter*

insignis. — ὑπὲρ πέντε π. μάλιστα. Für ὑπὲρ, das zu dem limitierenden μάλιστα wenig stimmt, ist wahrscheinlich (mit Krüger) ἐς zu lesen. Vgl. I 20, 2 *καταστρατοπεδεύει πρὸς Ἀλικαρνασσῶ, ἀπέχων τῆς πόλεως ἐς πέντε μάλιστα σταδίων.* — *ξυμβαίνειν ἐς eig.* „zusammentreffen mit“, daher = heranreichen an oder (wie VI 27, 6) ausreichen, oder zutreffen für (so VII 12, 1). Verwandt ist die Bedeutung herauskommen (als Summe einzelner Factoren). — *δεδουλωμένος τῇ γνώμῃ.* Die Wendung ist thukydeisch. Vgl. Thuk. IV 31 *ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι*, welches letztere der Scholiast mit *τεταπεινωμένοι φόβῳ* erklärt. Wie hier VI 16, 2. — ὅτι. S. z. VII 14, 6.

χώραν πρὸς τῇ πάλῃ οὐσῇ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεκορημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἡγεμόνος μηνὸς Μουνυχιᾶνος.

- 4 Ἴνα δὲ ἡ μάχῃ ξυνέβη καὶ ἔνθεν ὁρμηθεὶς ἐπέρασε τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν πόλεις ἔκτισεν Ἀλεξάνδρος. καὶ τὴν μὲν Νίκαιαν τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπώνυμον ὠνόμασε· τὴν δὲ Βουκεφάλαν ἐς τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλαν τὴν μνήμην, ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ, οὐ βληθεὶς πρὸς οὐδενός, ἀλλ' 5 ὑπὸ καμάτου τε καὶ ἡλικίας. ἦν γὰρ ἀμφὶ τὰ τριάκοντα ἔτη, καματηρὸς γενόμενος, πολλὰ δὲ πρόσθεν ξυγκαμῶν τε καὶ συγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρῳ, ἀναβαινόμενός τε πρὸς μόνου Ἀλεξάνδρου ὁ Βουκεφάλαν οὗτος, ὅτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπήξιον ἀμβάτας, καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ γενναῖος. σημεῖον δὲ οἱ ἦν βοδὸς κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' ὅτου καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο λέγουσιν ὅτι ἔφερεν· οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι λευκὸν σῆμα εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μέλας

3. πλείονα. Curtius VIII 14, 45 *mox donavit Porum ampliore regno quam tenuit.* — Μουνυχιᾶνος. Der Munychion jenes Olympiadenjahres (Ol. 113, 2) reichte vom 18 April bis 18 Mai 326. Wahrscheinlich wurde die Schlacht Ende Mai geschlagen. S. z. c. 9, 4.

4. Νίκαια. Nicaea (von der gleichnamigen Stadt IV 12, 6 verschieden) lag auf dem Ost-, seine Schwesterstadt auf dem Westufer des Hydaspes. „Keine tausend Schritt vom Stromufer liegen weit ausge dehnte Trümmer einer Stadt, Udinagur genannt, unter denen namentlich cannellierte Säulen mit corinthischen Capitälen gefunden wurden, und ihnen gegenüber auf der anderen Uferseite erhebt sich ein gleich alter Trümmerhügel; noch andere weitläufige Ruinen liegen weiter abwärts.“ Diese Oertlichkeiten ist ein neuerer Reisender, Alex. Burnes, geneigt für die der beiden Macedonierstädte zu halten. — οὐ βληθεὶς. Anders Plut. 61 ἐκ δὲ τῆς πρὸς Πῶρον μάχης καὶ ὁ

Βουκεφάλαν ἐτελεύτησεν, οὐκ εὐθὺς ἀλλ' ὕστερον, ὥς οἱ πλείστοι λέγουσιν, ὑπὸ τραυματίων θεραπευόμενος, ὥς δ' Ὀνησίκριτος, διὰ γῆρας ὑπέρπονος γενόμενος· τριάκοντα γὰρ ἔτων ἀποθανεῖν αὐτόν.

5. ἦν γὰρ ἀμφὶ τὰ τριάκοντα ἔτη. „Hunc equum non domare potuit Alexander nisi annum aetatis XVI agens. Quum vero nunc ageret vigesimum nonum, habuit equum per tredecim annos. Ergo equus, quo tempore emebatur, septendecim iam annos natus erat. Cui hoc verisimile est? Sed eundem annorum numerum prodit etiam Plutarch. Alex. 61 (s. die vorhergehende Anmerkung).“ Schmiederus. — μεγέθει μέγας (= von ungeheurer Grösse), eine herodoteische Verbindung (Her. V 31 νῆος μεγάλῃ οὐ μεγάλη u. öft.). Ebenso verbindet auch Arrian nach dem Vorgange Herodots πλήθει πολλοί c. 20, 4 (vgl. Her. VI 44 νέας πλήθει πολλὰς). Wie hier μεγέθει μέγιστος VII 17, 1. — ἐφ' ὅτου.

ὢν αὐτός, ἐς βοὸς κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον. οὗτος ὁ 6
ἵππος ἐν τῇ Οὐξίῳν χώρᾳ ἀφανὴς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ, καὶ
Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πάντας ἀποκτενεῖν
Οὐξίους, εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον· καὶ ἀπήχθη
εὐθὺς ἐπὶ τῷ κηρύγματι. τοσὴδε μὲν σπουδὴ Ἀλεξάνδρῳ
ἀμφ' αὐτὸν ἦν, τοσόσδε δὲ Ἀλεξάνδρου φόβος τοῖς βαρβά-
ροις. καὶ ἐμοὶ ἐς τοσόνδε τετιμήσθω ὁ Βουκεφάλας οὗτος
Ἀλεξάνδρου ἕνεκα.

Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐπειδὴ οἱ ἀποθανόντες ἐν τῇ μάχῃ κε- 20
κόσμητο τῷ πρόποντι κόσμῳ, ὁ δὲ τοῖς θεοῖς τὰ νομιζό-
μενα ἐπινίκια ἔθνε, καὶ ἄγων ἐποιεῖτο αὐτῷ γυμνικός τε
καὶ ἱππικός αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ἵνα περ τὸ
πρῶτον διέβη ἅμα τῷ στρατῷ. Κράτερον μὲν δὴ ξὺν μέρει 2
τῆς στρατιάς ὑπελείπετο, τὰς πόλεις ἄστινας ταύτῃ ἐκτιζεν
ἀναστῆσοντά τε καὶ ἐκτειχοῦντα· αὐτὸς δὲ ἤλανεν ὡς ἐπὶ
τοὺς προσχώρους τῇ Πώρου ἀρχῇ Ἰνδούς. ὄνομα δὲ ἦν τῷ
ἔθνει Γλαυγανῖκαι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ὡς δὲ Πτολε-
μαῖος, Γλαῦσαι· ὁποτέρως δὲ ἔχει τὸ ὄνομα οὐ μοι μέλει.
ἐπήει δὲ τὴν χώραν αὐτῶν Ἀλέξανδρος τῶν τε ἐταίρων 3
ἱππέων ἔχων τοὺς ἡμίσεας καὶ τῶν πεσῶν ἀπὸ φάλαγγος
ἐκάστης ἐπιλέκτους καὶ τοὺς ἱπποτοξότας ξύμπαντας
καὶ τοὺς Ἀγριαῖνας καὶ τοὺς τοξότας· καὶ προσεχώρουν
αὐτῷ ὁμολογίᾳ πάντες. καὶ ἔλαβε πόλεις μὲν ἐς τριάκοντα 4
καὶ ἑπτὰ, ὧν ἵνα ὀλίγιστοι ἦσαν οἰκήτορες πεντακισχιλίων
οὐκ ἐλάττους ἦσαν, πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τοὺς μυρίους· καὶ

Ueber ἐπὶ c. gen. nach ὄνομα
ἔφερε s. z. V 1, 6.

6. προεκήρυξεν „per interpretem
pronuntiari iubet“ (Curt. VI 5, 18).
Nach Curtius fand dieser Vorfall
im Lande der (mit den Uxiern
stammverwandten) Marder, nach
Plut. Alex. 44 bei den Hyrkaniern
statt.—τοσόσδε ist wegen der Gleich-
mässigkeit voraussetzenden Anapher
statt τόσος δέ geschrieben (Krü-
ger).

Cap. 20.

Abisares schickt Gesandte an
Alexander. — Alexander über-
schreitet den Akesines.

1. ὁ δέ, über δέ in apodosi s. z.
IV 29, 4. — ἄγων ἐποιεῖτο γυμνικός.

S. z. IV 4, 1. — μὲν δὴ. S. z. VII
18, 6. — ἄστινας. S. c. 19, 4. —
ἀναστῆσαι wie hier vom Erbauen
einer Stadt bei Herodot. I 165 ἐν
γὰρ τῇ Κύρῳ ἐκ θεοπροπίου ἀν-
εστησαντο (= sibi extruxerunt)
πόλιν (wenn dort nicht ἀνεκτῆ-
σαντο „sibi paraverunt“ zu lesen
ist). Vom Wiederaufbau einer
zerstörten Stadt gebraucht Arrian
ἀναστῆσαι I 9, 10 (ἐπὶ τούτοις
ὀρχόμενόν τε καὶ Πλαταιᾶς ἀνα-
στήσαι τε καὶ τειχίσαι οἱ ξύμ-
μαχοι ἔγνωσαν).

4. πόλεις μὲν. Es entspricht καὶ
κόμας (für κόμας δέ). — πλήθει
πολλὰς. S. z. c. 19, 5. — καὶ
δέ. S. z. IV 3, 5. — ἦθη. S. z.
IV 15, 5.

κώμας πλήθει τε πολλὰς ἔλαβε καὶ πολυανθρώπους οὐ μείον τῶν πόλεων. καὶ ταύτης τῆς χώρας Πῶρον ἄρχειν ἔδωκε· καὶ Ταξίλη δὲ διαλλάττει Πῶρον καὶ Ταξίλην ἀποπέμπει ὀπίσω εἰς τὰ ἥδη τὰ αὐτοῦ.

5 Ἐν τούτῳ δὲ παρὰ τε Ἀβισάρου πρέσβεις ἦγον, ἐνδιδόντες αὐτόν τε Ἀλεξάνδρῳ Ἀβισάρην καὶ τὴν χώραν ὅσης ἦρχε. καίτοι πρό γε τῆς μάχης τῆς πρὸς Πῶρον γενομένης Ἀλεξάνδρῳ ἐπενόει Ἀβισάρης καὶ αὐτὸς ξὺν Πῶρῳ τάττεσθαι· τότε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ ξὺν τοῖς ἄλλοις πρέσβεσι παρ' Ἀλεξάνδρον ἐπεμψε, χρήματά τε κομίζοντα
6 καὶ ἐλέφαντας τεσσαράκοντα δῶρον Ἀλεξάνδρῳ. ἦγον δὲ καὶ παρὰ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν πρέσβεις παρ' Ἀλεξάνδρον καὶ παρὰ Πῶρον ἄλλον του ὑπάρχον Ἰνδῶν. Ἀλεξάνδρος δὲ διὰ τάχους Ἀβισάρην ἰέναι παρ' αὐτὸν κελεύει, ἐπαπειλήσας, εἰ μὴ ἔλθοι, ὅτι αὐτὸν ὄψεται ἦκοντα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἵνα οὐ χαιρήσει ἰδῶν.

7 Ἐν τούτῳ δὲ Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαῖον καὶ Ὑρκανίας σατραπῆς τοὺς καταλειφθέντας παρὰ οἱ Θοῤῃκας ἄγων ἦκεν ὡς Ἀλεξάνδρον καὶ παρὰ Σισικόντου τοῦ Ἀσσακηνῶν σατραπόου ἄγγελοι, ὅτι τὸν τε ὑπάρχον σφῶν ἀπεκτονότες εἶεν οἱ Ἀσσακηνοὶ καὶ ἀπ' Ἀλεξάνδρου ἀφ' ἐσθηκότες. καὶ ἐπὶ τούτους Φίλιππον ἐκπέμπει καὶ Τυριάσπην σὺν στρατιᾷ τὰ περὶ τὴν Ἀσσακηνῶν χώραν καταστησομένους καὶ κοσμήσοντας.

8 Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμὸν προῦχώρει. τούτου τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν

5. Ueber eine frühere Gesandtschaft des Abisares s. c. 8, 3.

6. Πῶρον ἄλλον, eines Veters des von Alexander gefangenen (Strab. 15, 1. p. 699). — οὐ χαιρήσει ἰδ. mit ironischer Färbung, denn Alex. will sagen, dass dem Abisares sein Ausbleiben übel bekommen werde. Vgl. Herod. III 29 ἀτὰρ τοι ὅμως γὰρ οὐ χαιρόντες (= οὐκ ἀζημίοι) γέλωτα ἐμὲ θήσεσθε (ebenso VI 50. IX 106 öft.) In gleichem Sinne gebrauchen die Griechen statt οὐ χαιρεῖν das einfache κλαίειν. Vgl. Her. IV 127 ἀντὶ δὲ τοῦ ὅτι δεσπότης ἔφησας εἶναι ἐμὸς κλαί-

ειν λέγω. (Aehnlich Horat. Sat. I 10, 91 jubeo plorare.)

7. Φραταφέρνης. Ueber ihn vgl. IV 18, 2. — ὡς Ἀλεξάνδρον. ὡς bei persönlichen Begriffen wie IV 22, 6. — Ueber Philippos s. IV 28, 6. über Tyriaspes IV 22, 5.

8. Ἀκεσίην. Vgl. Indic. 3, 8 ὁ Ἀκεσίνης μέγας ἐστὶ τοῦ τε Ἰστροῦ καὶ τοῦ Νείλου, ἵνα περ παραλαβὼν ἅμα τὸν τε Ὑδράσπεια καὶ τὸν Ὑδράσπεια καὶ τὸν Ὑρασιν ἐμβάλ-λει ἐς τὸν Ἰνδόν, ὡς καὶ τριήκοντα αὐτῷ στάδια τὸ πλάτος ταύτης εἶναι. — διφθερῶν. S. z. IV 4, 2.

ποταμῶν Πτολεμαῖος ὁ Ἀάγου ἀνέγραψεν· εἶναι γὰρ ἵνα ἐπέρασεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῶν πλοίων τε καὶ τῶν διφθερῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ τὸ μὲν φεῦμα ὀξὺ τοῦ Ἀκασίνου πέτραις μεγάλαις καὶ ὀξείαις, καθ' ὧν φερόμενον βία τὸ ὕδωρ κυμαίνεσθαι τε καὶ καχλάζειν· τὸ δὲ εὖρος σταδίου ἐπέχειν πεντεκαίδεκα. τοῖς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν διφθερῶν περὶ 9 σιν εὐμαρῇ γενέσθαι τὸν πόρον· τοὺς δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβάλλοντας ἐποκειλάντων πολλῶν πλοίων ἐπὶ ταῖς πέτραις καὶ ξυναραχθέντων οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι διαφθαρήναι. εἰη ἂν οὖν ἐκ τοῦδε τοῦ λόγου ξυντιθέντι τεκμηριοῦσθαι ὅτι οὐ πόρῳ τοῦ ἀληθοῦς ἀναγέγραπται τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ μέγεθος ὅσοις ἐς τεσσαράκοντα σταδίου δοκεῖ τοῦ Ἰνδοῦ εἶναι τὸ εὖρος ἵνα μέσῳς ἔχει αὐτὸς αὐτοῦ ὁ Ἰνδός· ἵνα δὲ στενωτάτος τε καὶ διὰ στενότητα βαθυτάτος ἐς τοὺς πεντεκαίδεκα ξυνάγασθαι· καὶ ταῦτα πολλὰ εἶναι τοῦ Ἰνδοῦ. καὶ γὰρ καὶ τοῦ Ἀκασίνου τεκμαίρομαι ἐπιλέξασθαι Ἀλέξανδρον ἵνα περὶ τὸ πλατύτατον ἦν τοῦ πόρου, ὡς σχολαιτέρῳ χρήσασθαι τῷ φεύματι.

Περάσας δὲ τὸν ποταμὸν Κοῖνον μὲν ξὺν τῇ αὐτοῦ 21 τάξει ἀπολείπει αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ, προστάξας ἐπιμελεῖσθαι τῆς ὑπολειμμένης στρατιᾶς τῆς διαβάσεως, οἱ τὸν τε σῖτον αὐτῷ τὸν ἐκ τῆς ἡδὴ ὑπηκόου τῶν Ἰνδῶν χώρας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρακομίζειν ἔμελλον. Πῶρον δὲ ἐς τὰ 2 αὐτοῦ ἡδὴ ἀποπέμπει, κελεύσας Ἰνδῶν τε τοὺς μαχίμωτους ἐπιλεξάμενον καὶ εἴ τινας παρ' αὐτῷ ἔχοι ἐλέφαντας, τούτους δὲ ἀναλαβόντα ἰέναι παρ' αὐτόν. αὐτὸς δὲ Πῶρον τὸν ἕτερον τὸν κακόν, ὅτι ἐξηγγέλθη πεφευγέναι ἀπολιπὼν τὴν χώραν ἧς ἦρχεν, ἐπενόει διώκειν σὺν τοῖς κου-

9. εἰη, ἐξείη. — ἐκ τοῦδε τοῦ λόγον ξυντιθέντι. S. z. c. 16, 2 (τῷ λογισμῷ ξυνθεῖς). — τεκμηριοῦσθαι (= einen Schluss ziehen) ist mit ἐπὶ verbunden c. 3, 4, mit einfachem Dativ VI 26, 4. — πόρῳ mit genet. wie IV 11, 5 (πόρῳ τοῦ ἱκανοῦ). — αὐτοῦ der Genetiv des Reflexivs hier mit μέσῳς verbunden wie sonst mit dem Superlativ. Erkläre nach V 4, 2 (ἵνα στενωτάτος ἔστι αὐτοῦ). — καὶ ταῦτα und derartige Stellen, wo der Indos auf 20 Stad. eingengt ist.

Cap. 21.

Alexander überschreitet den Hydraotes.

1. διαβάσεως hängt von τῆς στρατιᾶς ab.—παρακομίζειν ἔμελλον. Auch VI 17, 4 ist μέλλειν dem attischen Sprachgebrauch zuwider mit Infin. praes. verbunden; so nicht selten bei Arrian.

2. τούτους δέ, ist das δέ in apodosi. S. z. IV 29, 4. — τὸν κακόν, im Gegensatz zu dem anderen, der c. 19, 1 ἀνὴρ ἀγαθός heisst.

3 φορτάτοις τῆς στρατιάς. ὁ γὰρ Πῶρος οὗτος, ἔστε μὲν πολέμια ξυνειστῆκει Ἀλεξάνδρῳ τὰ πρὸς τὸν ἄλλον Πῶρον, πρέσβεις παρ' Ἀλεξάνδρῳ πέμπων, αὐτόν τε καὶ τὴν ὑπὸ οἱ χώραν ἐνεδίδου Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ ἔχθος τὸ Πῶρον μᾶλλον ἢ φιλίᾳ τῇ Ἀλεξάνδρῳ· ὥς δὲ ἀφειμένον τε ἐκείνον καὶ πρὸς τῇ αὐτοῦ καὶ ἄλλης πολλῆς ἄρχοντα ἔμαθε, τότε δὴ φοβηθεῖς, οὐχ οὕτω τι Ἀλεξάνδρῳ, ὥς τὸν Πῶρον ἐκείνον τὸν ὁμώνυμον, φεύγει τὴν ἑαυτοῦ, ἀναλαβὼν ὅσους τῶν μαχίμων ξυμπείσαι ἡδυνήθη μετασχεῖν οἱ τῆς φυγῆς.

4 Ἐπὶ τοῦτον ἐλαύνων Ἀλεξάνδρος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Ἰθραώτην ποταμόν, ἄλλον αὖ τοῦτον Ἰνδὸν ποταμόν, τὸ μὲν εὖρος οὐ μείονα τοῦ Ἀκεσίνου, ὀξύτητι δὲ τοῦ ῥοῦ μείονα. ὅσῃν δὲ τῆς χώρας ἔστε ἐπὶ τὸν Ἰθραώτην ἐπῆλθε, φυλακὰς ὑπέλειπεν ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις χωρίοις, ὅπως οἱ ἀμφὶ Κράτερόν τε καὶ Κοῖνον δι' ἀσφαλείας ἐπέρχοντο
5 τῆς χώρας τὴν πολλὴν προνομεύοντες. ἐνταῦθα Ἡφαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει, δούς αὐτῷ μέρος τῆς στρατιάς, πεζῶν μὲν φάλαγγας δύο, ἱππέων δὲ τὴν τε αὐτοῦ καὶ τὴν Δημητρίου ἱππαρχίαν καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ἐς τὴν Πῶρου τοῦ ἀφεστηκότος χώραν, κελεύσας παραδιδόναι ταύτην Πῶρῳ τῷ ἄλλῳ, καὶ εἰ δὴ τινα πρὸς ταῖς ὅχθαις τοῦ Ἰθραώτου ποταμοῦ αὐτόνομα ἔθνη Ἰνδῶν νέμεται, καὶ ταῦτα προσ-
6 αραγόμενου τῷ Πῶρῳ ἄρχειν ἐγχειρίσαι. αὐτὸς δὲ ἐπέρα τὸν Ἰθραώτην ποταμόν, οὐ καθάπερ τὸν Ἀκεσίνην χαλεπῶς. προχωροῦντι δὲ αὐτῷ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς ὅχθης τοῦ Ἰθραώτου τοὺς μὲν πολλοὺς καθ' ὁμολογίαν προσχωρεῖν ξυνέβαινεν, ἥδη δὲ τινὰς ξὺν ὅπλοις ἀπαντήσαντας· τοὺς δὲ καὶ ὑποφεύγοντας ἐλὼν βίᾳ κατεστρέψατο.

22 Ἐν τούτῳ δὲ ἐξαγγέλλεται Ἀλεξάνδρῳ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἄλλους τέ τινὰς καὶ τοὺς καλουμένους Καθαίους αὐτούς τε παρασκευάζεσθαι ὥς ἐς μάχην, εἰ προσάγοι τῇ

3. πολέμια ξυνειστῆκει. S. z. c. 17, 3. ὑπὸ οἱ. S. z. IV 16, 2. — οὐχ οὕτω τι „nicht so sehr“ findet sich häufig so bei Herodot (selten bei den Attikern). Ganz wie hier I 8, 8 ἐνθα δὴ ὀργῇ οὐχ οὕτω τι οἱ Μακεδόνες ἄλλα Πιαταιεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ τοὺς Θηβαίους ἐκτεινον.

4. Ἰθραώτης (od. Ἰθραώτης), alt-indisch Irawati j. Rawi, Nebenfluss des Akesines. — ἄλλον αὖ wie VI 16, 3. — δι' ἀσφαλείας, ἀσφαλῶς. Vgl. III 9, 8 δι' ἐπιμελείας = ἐπιμελῶς.

6. ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ opp. ἐπὶ τάδε τοῦ. — ξυνέβαινεν „es machte sich“. Krüger. — ἥδη δὲ τινὰς. Ganz wie hier VI 4, 2.

χώρᾳ αὐτῶν Ἀλέξανδρος, καὶ ὅσα ὁμοῖά σφισιν ὡσαύτως αὐτόνομα, καὶ ταῦτα παρακαλεῖν ἐς τὸ ἔργον· εἶναι δὲ τήν² τε πόλιν ὀχυρὰν πρὸς ἣν ἐπενόουν ἀγωνίσασθαι, Σάγγαλα ἦν τῇ πόλει ὄνομα, καὶ αὐτοὶ οἱ Καθαῖοι εὐτολμότατοί τε καὶ τὰ πολέμια κράτιστοι ἐνομίζοντο· καὶ τούτοις κατὰ τὰ αὐτὰ Ὁξυδράκαι ἄλλο Ἰνδῶν ἔθνος, καὶ Μαλλοί, ἄλλο καὶ τοῦτο· ἐπεὶ καὶ ὀλίγῳ πρόσθεν στρατεύσαντας ἐπ' αὐτοὺς Πῶρόν τε καὶ Ἀβισάρην ξύν τε τῇ σφετέρᾳ δυνάμει καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ἀναστήσαντας οὐδὲν πρᾶξαντας τῆς παρασκευῆς ἄξιον ξυνέβη ἀπελθεῖν.

Ταῦθ' ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, σπουδῇ ἤλαυνεν ὡς³ ἐπὶ τοὺς Καθαίους. καὶ δευτεραίῳ δ' ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραῶτου πρὸς πόλιν ἦκεν ἣν ὄνομα Πίμπραμα· τὸ δ' ἔθνος τοῦτο τῶν Ἰνδῶν Ἀδραῖσται ἐκαλοῦντο. οὗτοι μὲν⁴ δὴ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ Ἀλεξάνδρῳ. καὶ Ἀλέξανδρος ἀναπαύσας τῇ ὑστεραίᾳ τὴν στρατιὰν τῇ τρίτῃ προῦχώρει ἐπὶ τὰ Σάγγαλα, ἵνα οἱ Καθαῖοί τε καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι αὐτοῖς ξυνεληλυθότες πρὸ τῆς πόλεως παρατεταγμένοι ἦσαν ἐπὶ γηλόφου οὐ πάντῃ ἀποτόμου κύκλῳ δὲ τοῦ γηλόφου ἀμάξας περιστήσαντες ἐντὸς αὐτῶν ἐστρατοπέδευον, ὡς τριπλοῦν χάρακα περιβεβλήσθαι πρὸ τῶν ἀμαξῶν. Ἀλέξαν-⁵δρος δὲ τό τε πλῆθος κατιδὼν τῶν βαρβάρων καὶ τοῦ χωρίου τὴν φύσιν, ὡς μάλιστα πρὸς τὰ παρόντα ἐν καιρῷ οἱ ἐφαίνετο παρετάσσετο· καὶ τοὺς μὲν ἱπποτοξότας εὐθύς ὡς εἶχεν ἐκπέμπει ἐπ' αὐτούς, ἀκροβολίζεσθαι κελεύσας παριππεύοντας, ὡς μῆτε ἐκδρομὴν τινα ποιήσασθαι τοὺς Ἰνδοὺς πρὶν ξυνταχθῆναι αὐτῷ τὴν στρατιὰν καὶ ὡς πληγὰς γίνεσθαι αὐτοῖς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐντὸς τοῦ ὀχυ-

Cap. 22.

Alexander vor Sangala. Sein Kampf mit den Kathäern.

2. Σάγγαλα. Ueber das Asyn-deton s. z. IV 28, 5. — Καθαῖοι. Ueber die Kathäer, Oxydraker, Maller s. das geograph. Register. — τούτοις hängt von κατὰ τὰ αὐτὰ ab. S. z. c. 6, 8. — Ὁξυδράκαι καὶ Μαλλοί erg. ἀτολμότατοί τε καὶ τὰ πολέμια κράτιστοι ἐνομίζοντο ξύν τε τῇ σφετέρᾳ δυνάμει καὶ ἀναστήσαντας. Verschiedene Wortarten

werden öfter durch copulative oder adversative Partikeln verbunden. Vgl. VI 25, 1 καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτων ἐκλιπόντας.

3. Nach δευτεραίῳ bieten die Handschr. μὲν, was, weil beziehungslos, gestrichen ist. — Ἀδραῖσται altindisch Araschtra d. i. die Königslosen.

4. τῶν ἀμαξῶν hängt von χάρακα ab.

5. εὐθύς ὡς εἶχεν. S. z. IV 2, 3. — μῆτε. Es entspricht καὶ (ὡς).

6 ῥώματος. αὐτὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν ἱππέων τὸ ἄρημα κατέστησε καὶ τὴν Κλείτου ἱππαρχίαν, ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ὑπασπιστάς, καὶ ἐπὶ τούτοις τοὺς Ἀγριαῖνας· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον Περδίκκας αὐτῷ ἐτέτακτο, τὴν τε αὐτοῦ ἔχων ἱππαρχίαν καὶ τὰς τῶν πεζεταίρων τάξεις· ἐπὶ κέρως δὲ ἐκατέρου οἱ τοξόται αὐτῷ διχῇ διακριθέντες 7 ἐτάχθησαν. ἐκτάσσοντι δὲ αὐτῷ παρεγένοντο καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ὀπισθοφυλακίας πεζοὶ τε καὶ ἱππεῖς. καὶ τούτων τοὺς μὲν ἱππέας ἐπὶ τὰ κέρατα διελὼν παρήγαγεν· ἀπὸ δὲ τῶν πεζῶν τῶν προσγενομένων πυκνότεραν τὴν σύγκλεισιν τῆς φάλαγγος ποιήσας αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένην παρήγαγεν ἐπὶ τὰς κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἰνδῶν ἀμάξας. ταύτῃ γὰρ εὐπροσοδώτερον αὐτῷ ἐφαίνετο τὸ χωρίον καὶ οὐ πυκναὶ ὡσαύτως αἱ ἄμαξαι ἐφειστήκεσαν.

- 23 Ὡς δὲ ἐπὶ τὴν ἵππον προσαγαγοῦσαν οὐκ ἐξέδραμον οἱ Ἰνδοὶ ἔξω τῶν ἀμαξῶν, ἀλλ' ἐπιβεηκότες αὐτῶν ἀφ' ὑψηλοῦ ἠεροβολίζοντο, γνούς Ἀλέξανδρος ὅτι οὐκ εἴη τῶν ἱππέων τὸ ἔργον καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου πεζὸς ἐπῆγε 2 τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα. καὶ ἀπὸ μὲν τῶν πρώτων ἀμαξῶν οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ Μακεδόνες τοὺς Ἰνδοὺς· πρὸ δὲ τῶν δευτέρων οἱ Ἰνδοὶ παραταξάμενοι ὅσον ἀπεμάχοντο, οἷα δὴ πυκνότεροί τε ἐφεστηκότες ἐν ἐλάττωι τῷ κύκλῳ καὶ τῶν Μακεδόνων οὐ κατ' εὐρυχωρίαν ὡσαύτως προσ-
αγόντων σφίσιν, ἐν ᾧ τὰς τε πρώτας ἀμάξας ὑπεξῆγον καὶ κατὰ τὰ διαλείμματα αὐτῶν ὡς ἐκάστοις προὔχωρει ἀτάκτως προσέβαλλον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τούτων ὅμως ἐξώσθησαν οἱ 3 Ἰνδοὶ βιασθέντες πρὸς τῆς φάλαγγος. οἱ δὲ οὐκέτι ἐπὶ τῶν

Ebenso entsprechen sich οὔτε — καὶ VII 2, 3.

6. ἐχομένους δὲ τούτων. S. z. c. 13, 4. — ἐπὶ κέρως δὲ ἐκατέρου. Nach attischem Sprachgebrauch wird ἐκάτερος meist mit Artikel verbunden.

Cap. 23.

Bestürmung von Sangala.

2. ἐφεστηκότες καὶ προσαγόντων. Verbindung zweier Participien durch καί, die im Casus verschieden sind. Wie hier Nomin. und Genet. (ab-

sol.) II, 18, 4 οὐ χαλεπῶς προὔχωρει τὸ ἔργον, ἐπὶ βάθος τε ὀλίγον χρονόμενον καὶ οὐδενὸς ἐξείλοντος. Vgl. c. 26, 7. — ἐν ᾧ während. Das Neutrum des Relativs dient in Verbindung mit Praepositionen zur Bezeichnung einer Zeitbestimmung: ἐν ᾧ während, ἐς ὃ bis, ἐξ οὗ seit. — τὰς πρώτας ἀμάξας, die vorderste Wagenreihe. — ὡς ἐκάστοις προὔχωρει. S. z. IV 16, 3. — τρίτων, ἀμαξῶν.

3. ὡς τάχους εἶχον. S. z. V 13, 2. — ἐπὶ πόλιν ἐπέχειν „sich über einen weiten Raum erstrecken“.

τρίτων ἔμενον, ἀλλὰ καὶ ὡς τάχους εἶχον φυγῇ εἰς τὴν πόλιν κατεκλείσθησαν. καὶ Ἀλέξανδρος ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιεστρατοπέδευσε τοῖς πεζοῖς τὴν πόλιν ὅσα γε ἡδυνήθη αὐτῷ περιβαλεῖν ἢ φάλαγξ· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπέχον τὸ τεῖχος τῷ στρατοπέδῳ κυκλώσασθαι οὐ δυνατὸς ἐγένετο· 4 κατὰ δὲ τὰ διαλείποντα αὐτοῦ, ἵνα καὶ λίμνη οὐ μακρὰν τοῦ τείχους ἦν, τοὺς ἱππέας ἐπέταξεν ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης, γνοὺς οὐ βαθεῖαν οὖσαν τὴν λίμνην καὶ ἅμα εἰκάσας ὅτι φοβεροὶ γενόμενοι οἱ Ἴνδοι ἀπὸ τῆς προτέρας ἥττης ἀπολείψουσι τῆς νυκτὸς τὴν πόλιν. καὶ ξυνέβη οὕτως ὅπως 5 εἰκάσεν· ἀμφὶ γὰρ δευτέραν φυλακὴν ἐκπύπτοντες ἐκ τοῦ τείχους οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐνέκυρσαν ταῖς προφυλακαῖς τῶν ἱππέων, καὶ οἱ μὲν πρῶτοι αὐτῶν κατεκόπησαν πρὸς τῶν ἱππέων· οἱ δὲ ἐπὶ τούτοις αἰσθόμενοι ὅτι φυλάσσεται ἐν κύκλῳ ἡ λίμνη ἐς τὴν πόλιν αὐθις ἀνεχώρησαν.

Ἀλέξανδρος δὲ χάρακί τε διπλῷ περιβάλλει ἵναπερ μὴ 6 εἶργεν ἡ λίμνη τὴν πόλιν καὶ φυλακὰς ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης ἀκριβεστέρας κατέστησεν. αὐτὸς δὲ μηχανὰς προσάγειν τῷ τείχει ἐπενόει, ὡς κατασελεῖν τὸ τεῖχος. αὐτομολήσαντες δὲ αὐτῷ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τινες φράζουσιν ὅτι ἐν νῷ ἔχοιεν αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκπίπτειν ἐκ τῆς πόλεως οἱ Ἴνδοι κατὰ τὴν λίμνην ἵναπερ τὸ ἐκλιπὲς ἦν τοῦ χάρακος. ὁ δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγρου ἐπιτάττει ἐνταῦθα, 7 τῶν τε ὑπάσπιστῶν αὐτῷ δοὺς χιλιαρχίας τρεῖς καὶ τοὺς Ἀργαῖνας ξύμπαντας καὶ μίαν τάξιν τῶν τοξοτῶν, ἀποδείξας τὸ χωρίον ἥπερ μάλιστα εἰκάζε βιάσεσθαι τοὺς βαρβάρους· σὺν δὲ ἐπειδὰν αἰσθῇ, ἔφη, βιαζομένους ταύτῃ, αὐτὸς μὲν ξὺν τῇ στρατιᾷ εἶργειν τοὺς βαρβάρους τοῦ πρόσω, τὸν δὲ σάλπιγκτήν κέλευε σημαίνειν· ὑμεῖς δέ, ἄνδρες ἡγεμόνες, ἐπειδὰν σημανθῇ, ξὺν τοῖς καθ' αὐτοὺς ἕκαστοι ξυντεταγ-

Ueber ἐπὶ πολὺ in räumlicher Bedeutung s. z. VII 20, 8.

4. κατὰ τὰ διαλείποντα, dafür oben (2) κατὰ τὰ διαλείμματα. S. z. c. 15, 7. — αὐτοῦ, τοῦ στρατοπέδου.

5. μακρὰν mit Genet. wie IV 23, 5. — δευτέραν φυλακὴν. S. z. c. 24, 2. — ἐνέκυρσαν, ein ionisches und episches Wort (ἐγκυρσεῖν = ἐντυγχάνειν), auch von Herodot öfter gebraucht. Wie hier II 11, 5. — οἱ ἐπὶ τούτοις.

ἐπὶ c. dat. hat hier wie c. 24, 2 örtliche Bedeutung (= hinter).

6. ὡς κατασελεῖν. ὡς mit Infinitiv statt des üblicheren ὥστε zur Bezeichnung der beabsichtigten Folge. Wie hier IV 4, 5.

7. εἶργειν — ἵνα, über den Infinitiv s. z. c. 11, 4 (μένειν). — τοῦ πρόσω mit εἶργειν verbunden (= am Vordringen hindern) auch I 1, 6. S. z. c. 16, 1. — ἵνα erg. ἵνα.

μένοι ἰέναι ἐπὶ τὸν θόρυβον ἵνα ἂν ἡ σάλπιγξ παρακαλῇ. ἀποστατήσω δὲ οὐδὲ ἐγὼ τοῦ ἔργου.

- 24 Ὁ μὲν ταῦτα παρήγγειλε· Πτολεμαῖος δὲ Ἀμάξας τε ἐκ τῶν ἀπολελειμμένων ἐν τῇ πρώτῃ φυγῇ Ἀμαξῶν ταύτῃ ξυναγαγὼν ὥς πλείστας κατέστησεν ἐγκαρσίας, ἵνα πολλὰ ἐν νυκτὶ τὰ ἄπορα φαίνεται τοῖς φεύγουσι, καὶ τοῦ χάρακος τοῦ κεκομμένου τε καὶ οὐ καταπηχθέντος συννηῆσαι ἄλλη καὶ ἄλλη ἐκέλευσεν ἐν μέσῳ τῆς τε λίμνης καὶ τοῦ τείχους. καὶ ταῦτα αὐτῷ οἱ στρατιῶται ἐν τῇ νυκτὶ ἐξεργάσαντο.
- 2 ἦδη τε ἦν ἀμφὶ τετάρτην φυλακὴν καὶ οἱ βάρβαροι, καθάπερ ἐξήγγελτο Ἀλέξανδρῳ, ἀνοίξαντες τὰς ὥς ἐπὶ τὴν λίμνην πύλας δρόμῳ ἐπ' αὐτὴν ἐφέροντο. οὐ μὴν ἔλαθον τὰς ταύτης φυλακὰς οὐδὲ Πτολεμαῖον τὸν ἐπ' αὐταῖς τεταγμένον· ἀλλὰ ἐν τούτῳ οἱ τε σάλπιγκται ἐσήμουν αὐτῷ καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ὠπλισμένην τε καὶ συντεταγμένην ἔχων ἐχώρει ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. τοῖς δὲ αἶ τε Ἀμαξαὶ ἐμποδῶν ἦσαν καὶ ὁ χάραξ ἐν μέσῳ καταβεβλημένος. ὥς δὲ ἡ τε σάλπιγξ ἐφθέρξατο καὶ οἱ ἀμφὶ Πτολεμαῖον προσέκειντο αὐτοῖς, τοὺς αἰὲ ἐκπίπτοντας διὰ τῶν Ἀμαξῶν κατακαίνοντες, ἐνταῦθα δὴ ἀποστρέφονται αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἐν τῇ ἀποχωρήσει εἰς πεντακοσίους.
- 4 Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Πῶρος ἀφίκετο, τοὺς τε ὑπολοίπους ἐλέφαντας ἅμα οἱ ἄγων καὶ τῶν Ἰνδῶν εἰς πεντακισχιλίους· αἶ τε μηχαναὶ Ἀλέξανδρῳ ξυμπεπηγμέναι ἦσαν καὶ προσήγοντο ἦδη τῷ τείχει. ἀλλὰ οἱ Μακεδόνες, πρὶν καὶ κατασεισθῆναι τι τοῦ τείχους, ὑπορύττοντές τε αὐτοὶ πλίνθινον

Cap. 24.

Sangala wird genommen.

1. ταύτῃ weist auf c. 23, 7 zurück (ἥπερ μάλιστα εἶκαζε Ἀλέξανδρος βιάσεσθαι τοὺς βαρβάρους). — ἵνα πολλὰ — φεύγουσι damit die bei einer nächtlichen Flucht voraussichtlichen Schwierigkeiten in grosser Menge (πολλὰ) den Fliehenden entgegen-träten. — τοῦ χάρακος erg. τι. χάραξ heisst hier in collectivem Sinne Pfahlwerk.

2. ἦδη δὲ — καί. Parataxis zur Bezeichnung der Gleichzeitigkeit. S. z. c. 16, 4. — ἀμφὶ τετάρτην φυλακὴν. Nach römischer Einleitung zerfiel die Nacht in 4 Vigilien,

während die griechische nur 3 zählte. — τὸν ἐπ' αὐταῖς τεταγμένον. Ueber die Bedeutung von ἐπὶ c. dat. s. z. c. 23, 5.

3. τοὺς αἰὲ ἐκπίπτοντας. Ueber die Bedeutung von αἰὲ s. z. IV 8, 3.

4. ξυμπεπηγμέναι. S. z. c. 12, 4. — πρὶν καί. καὶ hat sowol steigende (= sogar) als vermindernde Kraft (= „auch nur“, „Gegens.: geschweige denn“). Vgl. VII 28, 3 ὅσα δὲ φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσθαι τινα αὐτὰ ὥς ἐσόμενα, προβαλεῖν δεινότατος „wo es galt, dem Feinde vorher einen Vorteil zu entreissen, war Alexander, bevor man auch nur (= καί) fürchtete, dass so

ὃν τὸ τεῖχος καὶ τὰς κλίμακας ἐν κύκλῳ πάντῃ προσθέντες αἰρουσὶ κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν ἐν 5 τῇ καταλήψει τῶν Ἰνδῶν ἐς μυρίους καὶ ἑπτακισχιλίους, ἐάλωσαν δὲ ὑπὲρ τὰς ἐπτὰ μυριάδας καὶ ἄρματα τριακόσια καὶ ἱππεῖς πεντακόσιοι. τῆς δὲ ξυν' Ἀλεξάνδρῳ στρατιᾶς ἀπέθανον μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν ἑκατὸν ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ· τραυματῖαι δὲ οὐ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν ἐγένοντο, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς χίλους καὶ διακοσίους, καὶ ἐν 10 τούτοις τῶν ἡγεμόνων ἄλλοι τε καὶ Λυσίμαχος ὁ σωματοφύλαξ.

Θάψας δὲ ὡς νόμος αὐτῷ τοὺς τελευτήσαντας Εὐμένη 6 τὸν γραμματέα ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο πόλεις τὰς ξυναφεστώσας τοῖς Σαργάλοις, δούς αὐτῷ τῶν ἱππέων ἐς τριακοσίους, φράσσοντα τοῖς ἔχουσι τὰς πόλεις τῶν τε Σαργάλων τὴν ἄλωσιν καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐδὲν ἔσται χαλεπὸν ἐξ Ἀλεξάνδρου ὑπομένουσί τε καὶ δεχομένοις φιλίᾳς Ἀλεξάνδρου· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄλλοις τισὶ γενέσθαι τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν ὅσοι ἐκόν- 7 τες σφᾶς ἐνέδοσαν. οἱ δὲ (ἥδη γὰρ ἐξηγγέλτο αὐτοῖς κατὰ τὸ κράτος ἐαλωκότα πρὸς Ἀλεξάνδρου τὰ Σάργαλα) φοβεροὶ γενόμενοι ἔφρευον ἀπολιπόντες τὰς πόλεις. καὶ Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ ἡ φυγὴ, σπουδῇ ἐδίωκεν· ἀλλὰ οἱ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐφθασαν ἀποφυγόντες, διὰ μακροῦ γὰρ ἡ δίωξις ἐγένετο· ὅσοι δὲ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀσθενεῖα 8 ὑπελείποντο, οὗτοι ἐγκαταληφθέντες πρὸς τῆς στρατιᾶς ἀπέθανον ἐς πεντακοσίους μάλιστα. ὡς δὲ ἀπέγνω διώκειν τοῦ 8

etwas geschehen könne, im Vorwegnehmen der Geschickteste; ähnlich VI 9, 5. Dagegen hat πρὶν καὶ steigernde Kraft c. 25, 2.

5. οὐ κατὰ τὸ πλῆθος d. h. unverhältnismässig mehr. Ueber diese Bedeutung von κατὰ s. z. IV 16, 7.

6. Εὐμένη. Eumenes aus Kardia in Thrakien wird von seinen Biographen Corn. Nepos und Plutarch als der edelste aus Alexanders näherer Umgebung und der treueste Anhänger der verwaisten Familie seines grossen Königs gefeiert. Er war Geheimschreiber (γραμματεὺς βασιλικός VII 4, 6) Philipps wie Alexanders, in welcher Stellung er dem ersten 7, dem letzteren 13 Jahre diente. Den makedonischen

Grossen (namentlich dem Hephästion) war er verhasst, so dass er nach Alexanders Tode Länder zugewiesen erhielt, die erst erobert werden mussten. In den Diadochenkämpfen wurde er von seinen eigenen Truppen dem Antigonos ausgeliefert, der ihn ermorden liess (316). Ueber die von ihm verfassten königlichen Tagebücher (ἐφημερίδες Ἀλεξάνδρου) s. Bd. I Einl. S. 13 und zu VII 25, 1. — οὐδὲ γὰρ οὐδέ eine homerische Verbindung, die zur Verstärkung der Negation dient. Häufig auch bei Herodot. — γενέσθαι, χαλεπὸν τι.

7. διὰ μακροῦ. S. z. IV 4, 4.

8. διώκειν τοῦ πρόσω. Vgl. II 6, 4 προΐενται τοῦ πρόσω. τοῦ πρόσω

πρόσω τοὺς φεύγοντας, ἐπανελθὼν ἐς τὰ Σάγγαλα τὴν πόλιν μὲν κατέσκαψε, τὴν χώραν δὲ τῶν Ἰνδῶν τοῖς πάλαι μὲν αὐτονόμοις, τότε δὲ ἐκουσίως προσχωρήσασι προσέθηκε. καὶ Πῶρον μὲν ξὺν τῇ δυνάμει τῇ ἄμφ' αὐτὸν ἐκπέμπει ἐπὶ τὰς πόλεις αἱ προσκεχωρήκυσαν, φρουρὰς εἰσάξοντα εἰς αὐτάς· αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπὶ τὸν Ὑρασίην ποταμὸν προὔχῳ, ὡς καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα Ἰνδοὺς καταστρέψαιτο. οὐδὲ ἐφαίνεται αὐτῷ πέρας τι τοῦ πολέμου ἔστε ὑπελείπετό τι πολέμιον.

- 25 Τὰ δὲ δὴ πέραν τοῦ Ὑράσιος ποταμοῦ εὐδαίμονά τε τὴν χώραν εἶναι ἐξηγγέλλετο καὶ ἀνθρώπους ἀγαθοὺς μὲν γῆς ἐργάτας, γενναίους δὲ τὰ πολέμια καὶ εἰς τὰ ἴδια δὲ σφῶν ἐν κόσμῳ πολιτεύοντας· πρὸς γὰρ τῶν ἀρίστων ἄρχεσθαι τοὺς πολλοὺς, τοὺς δὲ οὐδὲν ἔξω τοῦ ἐπεικοῦς ἐξηγεῖσθαι. πλῆθός τε ἐλεφάντων εἶναι τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις πολὺ τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς καὶ μεγέθει μεγίστους
2 καὶ ἀνδρείᾳ. ταῦτα δὲ ἐξαγγελλόμενα Ἀλέξανδρον μὲν παρῶξεν ἐς ἐπιθυμίαν τοῦ πρόσω ἵεναι· οἱ Μακεδόνες δὲ ἐξέκαμνον ἤδη ταῖς γνώμας, πόνοους τε ἐκ πόνων καὶ κινδύνους ἐκ κινδύνων ἐπαναιρούμενον ὀρῶντες τὸν βασιλέα· ξύλλογοί τε ἐρίγνοντο κατὰ τὸ στρατόπεδον τῶν μὲν τὰ σφέτερα ὀδυρομένων, ὅσοι ἐπεικίστατοι, τῶν δὲ οὐκ ἀκολουθήσειν, οὐδ' ἦν ἄγῃ Ἀλέξανδρος, ἀπισχυρίζομένων. ταῦτα ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, πρὶν καὶ ἐπὶ μείζον προελθεῖν τὴν

eine Art partitiver Genetiv, wie auch wir sagen: des Weges gehen, kommen. Ebenso c. 25, 2. VI 7, 1. — Ὑρασίην. Bei Plinius Hypasis, bei Strabo Ὑρανίς, Sanscr. *Vipāsa* (= der Fessellose, mit Andeutung der Schnelligkeit seines Laufs). Heute Bedscha. Er ist der östlichste und kürzeste der fünf Flüsse des Pendschab.

Cap. 25.

Alexanders Heer weigert sich noch weiter zu ziehen. Der König beruft die Führer der Abteilungen und sucht durch eine Ansprache die Unruhen zu dämpfen.

1. τὰ δὲ δὴ πέραν „hinsichtlich der jenseits des H. gelegenen Gegenden“. — καὶ — δέ. S. z. IV 3, 6. — τὰ ἴδια bezeichnet im Gegensatz zu ihrer kriegerischen Tüchtigkeit (τὰ πολέμια), die sie nach

aussen hin bewähren, die inneren politischen Einrichtungen. — μεγέθει μεγίστους. S. z. c. 19, 5. — Hinter ἀνδρείᾳ ist wahrscheinlich ein Superlativ oder Superlativbegriff (z. B. διαφέροντας) ausgefallen; einen solchen aus μεγίστους zu ergänzen, dürfte schwerlich angängig sein.

2. τοῦ πρόσω ἵεναι. S. z. c. 24, 8. — ἐξέκαμνον ταῖς γνώμας. γνώμας ist localer Dativ, welcher den Teil bezeichnet, den das ἐκκάμνειν trifft. Vgl. c. 27, 6 ταῖς γνώμας πολὺ ἐτι μάλλον προκεκημηκότες. — πόνοους ἐκ πόνων. ἐκ hat hier temporale Bedeutung (= nach), die unmittelbare Aufeinanderfolge bezeichnend. Vgl. I 26, 2 τότε δ' ἐκ νότων σκληρῶν βορέαι ἐπιπνεύσαντες εὐμαρῇ καὶ ταχεῖαν τὴν ἀρόδον παρέσχον. — ξύλλογοι „Zusammenrottungen“. — πρὶν καὶ. S. z. c. 24, 4.

ταραχὴν τοῖς στρατιώταις καὶ τὴν ἀθυμίαν, ξυγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἔλεξεν ὥδε.

Ὅρῶν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Μακεδόνες τε καὶ ξύμμαχοι, οὐχ ὁμοία ἔτι τῇ γνώμῃ ἐπομένους μοι ἐς τοὺς κινδύνους, ξυνήγαγον ἐς ταυτό, ὥς ἢ πείσας ἄγειν τοῦ πρόσω ἢ πεισθεῖς ὀπίσω ἀποστρέφεσθαι. εἰ μὲν δὴ μεμπτοὶ εἰδὼν ὑμῖν οἱ μέχρ' δεῦρο πονηθέντες πόνοι καὶ αὐτὸς ἐγὼ ἡγούμενος, οὐδὲν ἔτι προὔργου λέγειν μοι ἔστιν. εἰ δὲ Ἰωνία τε πρὸς ὑμῶν 4 διὰ τούσδε τοὺς πόρους ἔχεται καὶ Ελλήσποντος καὶ Φρύγες ἀμφότεροι καὶ Καππαδόκες καὶ Παφλαγόνες καὶ Λυδοὶ καὶ Κᾶρες καὶ Λύκιοι καὶ Παμφυλία δὲ καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ξὺν τῇ Λιβύῃ τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ἀραβίας ἔστιν ἃ καὶ Συρία ἣ τε κοίλῃ καὶ ἡ μέσῃ τῶν ποταμῶν, καὶ Βαβυλῶν 5 δὲ ἔχεται καὶ τὸ Σουσίων ἔθνος καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ ὄσων Πέρσαι καὶ Μῆδοι ἐπῆρχον, καὶ ὄσων δὲ οὐκ ἦρχον, τὰ ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας, τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Κανκάσου, ὁ Τανάις, τὰ πρόσω ἔτι τοῦ Ταναΐδος, Βακτριανοί, Ὑρκάνιοι, ἡ θάλασσα ἡ Ὑρκανία, Σκύθας τε ἀνεστείλαμεν ἔσπε ἐπὶ τὴν ἔρημον, ἐπὶ τούτοις μέντοι καὶ ὁ Ἰνδὸς καταμὸς διὰ τῆς ἡμετέρας ρεῖ, ὁ Ὑδάσπης διὰ τῆς ἡμετέρας, ὁ Ἀκασίνης, ὁ Ὑδραώτης, τί ὀκνεῖτε καὶ τὸν Ὑρᾶσιν καὶ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑράσιος γένῃ προσθεῖναι τῇ ὑμετέρᾳ Μακεδόνων ἀρχῇ; ἢ δέδωκε μὴ δέξονται ὑμᾶς ἔτι ἄλλοι βάρβαροι ἐπιόντας; ὧν γε οἱ μὲν προσχωροῦσιν ἐκόντες, οἱ δὲ φεύγοντες ἀλίσκονται, οἱ δὲ ἀποφυγόντες τὴν χώραν ἡμῶν ἔρημον παραδιδόασιν, ἣ δὲ τοῖς ξυμμάχοις τε καὶ τοῖς ἐκούσι προσχωρήσασι προστίθεται.

3. ἄγειν τοῦ πρόσω. Vgl. oben (2) τοῦ πρόσω ἵεναι.

4. Die Einzelheiten der im Folg. erwähnten Eroberungen hat Arrian im II. und III. Buch erzählt. — Ἀραβίας ἔστιν ἃ. Unter Arabien ist hier das Land zwischen dem Nil und arabischen Meerbusen zu verstehen. — Συρία ἣ τε κοίλῃ καὶ ἡ μέσῃ τῶν ποταμῶν, Coelesyrien und Mesopotamien.

5. ἔχεται. S. z. c. 13, 4. — τὰ ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας. Den kaspischen Pforten entspricht wahr-

scheinlich der heutige Sirdar- und Khawarpass, durch welchen die Strasse von Teheran nach Damghan (dem parthischen Hekatompylos) führt. — τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Κανκάσου. Gemeint ist die Gebirgskette des skythischen Kaukasus zwischen schwarzem und kaspischem Meer. Zur Bedeutung von ἐπ' ἐκεῖνα c. genet. s. z. IV 3, 6. — τὰ πρόσω ἔτι τοῦ Ταναΐδος. Alexander deutet hier auf sein Vordringen zum Jaxartes hin, an dessen Ufer er Ἀλεξανδρεῖα τὰ ἔσχατα anlegte.

- 26 Πέρας δὲ τῶν πόνων γενναίῳ μὲν ἀνδρὶ οὐδὲν δοκῶ
 ἔγωγε ὅτι μὴ αὐτοὺς τοὺς πόνους, ὅσοι αὐτῶν ἐς καλὰ
 ἔργα φέρουσιν. εἰ δέ τις καὶ αὐτῷ τῷ πολεμεῖν ποθεῖ
 ἀκοῦσαι ὃ τι περ ἔσται πέρας, μαθέτω ὅτι οὐ πολλή ἐτι
 ἡμῖν ἢ λοιπή ἐστίν ἔστε ἐπὶ τὸν ποταμὸν τε Γάγγην καὶ
 τὴν ἑῴαν θάλασσαν· ταύτῃ δὲ λέγω ὑμῖν ξυναφῆς φανεῖται
 ἢ Ὑγκανία θάλασσα· ἐκπεριέρχεται γὰρ γῆν περὶ πᾶσαν ἢ
 2 μεγάλη θάλασσα. καὶ ἐγὼ ἐπιδείξω Μακεδόσι τε καὶ τοῖς
 ξυμμάχοις τὸν μὲν Ἰνδικὸν κόλπον ὑψοῦν ὄντα τῷ Περ-
 σικῷ, τὴν δὲ Ὑγκανίαν τῷ Ἰνδικῷ· ἀπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ
 ἐς Λιβύην περιπλευσθήσεται στόλῳ ἡμετέρῳ τὰ μέγροι Ἡρα-
 κλέους Στηλῶν· ἀπὸ δὲ Στηλῶν ἢ ἐντὸς Λιβύῃ πᾶσα ἡμε-
 τέρα γίγνεται καὶ ἡ Ἀσία δὴ οὕτω πᾶσα, καὶ ὅροι τῆς
 ταύτης ἀρχῆς οὕσπερ καὶ τῆς γῆς ὅρους ὁ θεὸς ἐποίησε.
 3 νῦν δὲ δὴ ἀποτρεπομένων πολλὰ μὲν μάχιστα ὑπολείπεται

Cap. 26.

1. γενναίῳ μὲν mit dem ver-
 schwiegenen Gegensatz: anders frei-
 lich bei dem κακῷ ἀνδρὶ. — ὅτι μὴ
 gebraucht Arrian nach dem Vor-
 gange Herodots sehr häufig für das
 attische πλὴν ἢ (= nisi). Wie
 hier VI 24, 2. — αὐτοὺς τοὺς πό-
 νους. Gedanke: „Der wackere Mann
 findet das Ziel seiner Mühen nur
 in den Mühen selbst, soweit diese
 zu ruhmvollen Taten führen; er
 wird also in seinem Streben nicht
 nachlassen, so lange ihm dasselbe
 immer neue ruhmvolle Erfolge in
 Aussicht stellt“. Diesen allgemeinen
 Gedanken wendet Alexander im
 Folgenden auf die Lage der Make-
 doner an (εἰ δέ τις καὶ αὐτῷ τῷ
 πολεμεῖν — πέρας): „Verlangt je-
 mand das endliche Ziel unseres
 Kriegsführens zu hören“. (Nach
 Sintenis.) — αὐτῷ τῷ πολεμεῖν
 hängt von πέρας ἔσται ab. — λέγω
 ὑμῖν ist ohne Einfluss auf die Con-
 struction eingeschoben wie öfter
 οἶμαι, οἶδα, δοκεῖ μοι (VI 11, 6),
 ὁρᾶς, ὁρᾶτε und credo, puto,
 opinor, spero im Lateinischen.
 — ξυναφῆς über diese Vorstellung
 s. z. c. 5, 4.

2. περιπλευσθήσεται τὰ μέγροι.
 Ἡρ. Στηλῶν. Ueber diesen Lieb-
 lingsgedanken Alexanders vgl. VII

1, 2. Indic. 43, 8. Wie bekannt,
 war ihm in dessen Ausführung
 Pharaos Neko (616—600 v. Chr.)
 mit Glück vorangegangen (vgl.
 Herod. IV 42) und etwa 100 Jahre
 später hatte der Karthager Hanno
 die Umschiffung des Weltteils in
 entgegengesetzter Richtung wenig-
 stens bis über den Senegal und das
 grüne Vorgebirge hinaus verfolgt
 (vgl. Plin. H. N. II 169 Hanno
*Carthaginiensis potentia florente cir-
 cumvectus a Gadibus ad finem
 Arabiae navigationem eam prodidit
 scripto und V 8 fuere et Hannonis
 Carthaginensium ducis commentarii
 Punicis rebus florentissimis explo-
 rare ambitum Africae iussi*). — ἢ ἐντὸς Λιβύῃ, das innere Li-
 byen, welches im Westen ans atlant.
 Meer, im Norden an Mauretanien,
 im Osten an Aegypten und Aethio-
 pien grenzte, im Süden aber sich
 in unbestimmbare Fernen verlief.
 — καὶ ἡ Ἀσία δὴ οὕτω πᾶσα.
 Arrian sah (wie manche Geographen
 des Altertums) Libyen nicht als
 eigenen Weltteil an, sondern rech-
 nete es zu Asien. Vgl. III 30, 2.
 VII 1, 2, 30, 1. — ὅροι d. h. der
 Atlas und das Meer.

3. ἀποτρεπομένων — ἀπειθόντων.
 Zu beiden Participien ist ἡμῶν zu
 ergänzen.

γένη ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑφάσιος ἔσθε ἐπὶ τὴν ἐφ' ἂν θάλασσαν, πολλὰ δὲ ἀπὸ τούτων ἔτι ἐπὶ τὴν Ὑγκανίαν ὡς ἐπὶ βορρᾶν ἄνεμον, καὶ τὰ Σκυθικὰ γένη οὐ πόρρω τούτων, ὥστε δέος μὴ ἀπελθόντων ὀπίσω καὶ τὰ νῦν κατεχόμενα οὐ βέβαια ὄντα ἐπαρθῇ πρὸς ἀπόστασιν πρὸς τῶν μήπω ἐχομένων. καὶ τότε δὴ ἀνόνητοι ἡμῖν ἔσονται οἱ πολλοὶ πόνοι ἢ ἄλλων 4 αὐτοῖς ἐξ ἀρχῆς δεήσει πόνων τε καὶ κινδύνων. ἀλλὰ παραμείνατε, ἄνδρες Μακεδόνες καὶ ξύμμαχοι. ποιοῦντων τοι καὶ κινδυνευόντων τὰ καλὰ ἔργα, καὶ ζῆν τε ζῶν ἀρετῇ ἡδὺ καὶ ἀποθνήσκειν κλέος ἀθάνατον ὑπολειπομένους. ἢ οὐκ 5 ἴσθε ὅτι ὁ πρόγονος ὁ ἡμέτερος οὐκ ἐν Τίρυνθι οὐδὲ Ἄργει, ἀλλ' οὐδὲ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ Οἰθίβαις μένων ἐς τοσούδε κλέος ἦλθεν ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι ἢ δοκεῖν; οὐ μὲν δὴ οὐδὲ Διονύσου, ἀκροτέρου τούτου θεοῦ ἢ καθ' Ἡρακλέα, ὀλίγοι πόνοι. ἀλλὰ ἡμεῖς γε καὶ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Νύσης ἀφίγμεθα καὶ ἡ Ἄοργος πέτρα ἢ τῷ Ἡρακλεῖ ἀνάλωτος πρὸς ἡμῶν ἔχεται. ὑμεῖς δὲ καὶ τὰ ἔτι ὑπόλοιπα τῆς Ἀσίας 6 πρόσθετε τοῖς ἤδη κεντημένοις καὶ τὰ ὀλίγα τοῖς πολλοῖς. ἐπεὶ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τί ἂν μέγα καὶ καλὸν κατεπέπρακτο, εἰ ἐν Μακεδονίᾳ καθήμενοι ἱκανὸν ἐποιοῦμεθα ἀπόνως τὴν οἰκίαν διασῶειν, Θρᾶκας τοὺς ὁμόρους ἢ Ἰλλυριοὺς ἢ Τριβαλλοὺς ἢ καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι οὐκ ἐπιτήδαιοι ἐς τὰ ἡμέτερα ἀναστέλλοντες;

Εἰ μὲν δὴ ὑμᾶς ποιοῦντας καὶ κινδυνεύοντας αὐτὸς 7 ἀπόνως καὶ ἀκινδύνως ἐξηγούμενος ἦγον, οὐκ ἀπεικότως ἂν προ-

5. πρόγονος. Herakles. Vgl. I 4, 5 αὐτὸς δὲ κατασκάψας τὴν πόλιν θύει τε ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰστροῦ Διὶ Σωτήρι καὶ Ἡρακλεῖ und Curtius IV 2, 3 Macedonum reges credunt, ab illo deo (Hercule) ipsos genus ducere. — δοκεῖν erg. γενέσθαι. — τούτων ist Subiect zu dem Praedicat ἀκροτέρου θεοῦ „dieses, eines weit erhabeneren Gottes“. Zum Gebrauch von οὗτος vgl. I 16, 3 Ἀρβονπάλης ὁ Λαρείου παῖς καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Λαρείου γυναικός. — ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Νύσης. S. c. 1. — Ἄοργος πέτρα. S. IV 28.

6. κεντημένος hier wie nicht selten (z. B. VII 1, 4) in passiver

Bedeutung. Vgl. εἰργασται c. 10, 4. — οὐκ ἐπιτήδειος feindlich. Vgl. II 10, 4 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἑλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια ἔπεμψε. Ohne Negation heisst ἐπιτήδειος genehm, willkommen. Vgl. I 10, 4 ἐπιτεξάμενος πέμπει παρ' Ἀλέξανδρον οὐστίνας Ἀλεξάνδρῳ ἐπιτηδαιοτάτους ἐγγίνωσκον. — ἀναστέλλειν ist der übliche Ausdruck vom Zurückweisen eines Angriffs. Vgl. VII 13, 5. Das Passiv VI 7, 4.

7. προσεκάμνετε ταῖς γνώμαις. Beachte die Bedeutung der Praeposition. Zur Bedeutung der Wendung vgl. c. 25, 2 (οἱ δὲ Μακεδόνες ἐξέκαμνον ἤδη ταῖς γνώμαις). —

εκάμνετε ταῖς γνώμας, τῶν μὲν πόνων μόνοις ὑμῖν μετόν, τὰ δὲ ἄθλα αὐτῶν ἄλλοις περιποιοῦντες· νῦν δὲ κοινοὶ μὲν ἡμῖν οἱ πόνοι, ἴσον δὲ μέτεστι τῶν κινδύνων, τὰ δὲ ἄθλα
 8 ἐν μέσῳ κείται ξύμπασιν. ἢ τε γὰρ χάρα ὑμετέρα καὶ ὑμεῖς αὐτῆς σατραπεύετε. καὶ τῶν χρημάτων τὸ μέρος νῦν τε ἐς ὑμᾶς τὸ πολὺ ἔρχεται καὶ ἐπειδὴν ἐπεξέλθωμεν τὴν Ἀσίαν, τότε οὐκ ἐμπλήσας μὰ Δία ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλὼν ὅσα ἕκαστος ἐλπίζει ἀγαθὰ ἔσεσθαι τοὺς μὲν ἀπιέναι οἰκαδὲ ἐθέλοντας εἰς τὴν οἰκίαν ἀποπέμψω ἢ ἐπανάξω αὐτούς· τοὺς δὲ αὐτοῦ μένοντας ζηλωτοὺς τοῖς ἀπερχομένοις ποιήσω.

27 Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰπόντος Ἀλεξάνδρου πολὺν μὲν χρόνον σιωπὴ ἦν οὔτε ἀντιλέγειν τολμώντων πρὸς τὸν βασιλέα ἐκ τοῦ εὐθέος οὔτε ξυγχερεῖν ἐθελόντων. ἐν δὲ τούτῳ πολλάκις μὲν Ἀλέξανδρος ἐκέλευε λέγειν τὸν βουλούμενον, εἰ δὴ τις τὰ ἐναντία τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεχθεῖσι γνώσκῃ· ἔμεινε δὲ καὶ ὥς ἐπὶ πολὺ ἡ σιωπὴ· ὅψῃ δὲ ποτε θαρσύνσας Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους ἔλεξε τοιαῦτα.

2 Ἐπειδὴ καὶ αὐτός, ὃ βασιλεῦ, οὐ κατὰ πρόσταγμα ἐθέλεις Μακεδόνων ἐξηγεῖσθαι, ἀλλὰ πείσας μὲν ἄξιον φῆς, πεισθεὶς δὲ οὐ βιάσασθαι, οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν τῶνδε ποιήσομαι ἐγὼ τοὺς λόγους, οἱ καὶ προτιμώμενοι τῶν ἄλλων καὶ τὰ

μετόν — περιποιοῦντες. Gegenüberstellung zweier Participien, die im Casus verschieden sind (absolut. Accus. und Nomin.). S. z. c. 23, 2. Aehnlich absolut gebrauchte Accusative der Neutra von Participien, die mit da oder obgleich aufzulösen, sind δέον, προσῆκον, ἐξόν, παρόν. Genauerer s. z. IV 2, 4. — ἐν μέσῳ κείται. Bei den Wettkämpfen wurden die Kampfpreise in der Mitte des Platzes aufgestellt, um damit anzudeuten, dass jeder zur Bewerbung gleich berechtigt sei. Vgl. Xen. Anab. III 1, 21 ἐν μέσῳ γὰρ ἥδη κείται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄθλα ὅποῦτοι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν. Das Activ ἐν μέσῳ τιθέναι bei Hom. II. 23, 704 ἄνδρῳ δὲ νικηθέντι γυναικ' ἐς μέσσον ἔθηνεν.

8. ἐμπλήσας ὑμᾶς. ἐμπιπλάναί τινα „jemandes Erwartungen erfüllen“. Vgl. Xen. Anab. I 7, 8 ἐμπιπλὰς ἀπάντων τὴν γνώμην. —

ζηλωτοὺς. Aehnliche Versprechungen macht Kyros Xen. Anab. I 7, 4 ἐγὼ ὑμῶν τὸν οἰκαδὲ βουλούμενον ἀπιέναι τοῖς οἰκοὶ ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν.

Cap. 27.

Gegenrede des Koinos.

1. ἐκ τοῦ εὐθέος, auch II 17, 2. Die substantivischen Neutra von Adiectiven erhalten öfter in Verbindung mit Praepositionen adverbiale Bedeutung. Vgl. ἐκ τοῦ ἐμφανέος, ἐκ τοῦ φανεροῦ, ἐξ ἀπροσδοκήτου. — τὸν βουλούμενον. Ueber die Bedeutung des Artikels mit dem substantivierten Particip einer unbestimmten Person s. z. VI 25, 1. — καὶ ὥς. S. z. IV 3, 3. — θαρσύνσας. Curtius IX 3, 1 ne sic quidem ulli militum vox exprimi potuit: tandem Coenus ausus est cunctantibus ceteris proprius tribunal accedere. — τοιαῦτα nicht gleichbedeutend mit τὰδε.

ἄθλα τῶν πόνων οἱ πολλοὶ ἤδη κεκομισμένοι καὶ τῷ κρα-
 τιστεύειν παρὰ τοὺς ἄλλους πρόθυμοί σοι ἐς πάντα ἐσμέν,
 ἀλλ' ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς τῆς πολλῆς. οὐδὲ ὑπὲρ ταύτης τὰ 3
 καθ' ἡδονὴν ἐκείνοις ἐρῶ, ἀλλ' ἃ νομίζω ξύμφορά τέ σοι
 ἐς τὰ παρόντα καὶ ἐς τὰ μέλλοντα μάλιστα ἀσφαλῆ εἶναι.
 δίκαιος δέ εἰμι καθ' ἡλικίαν τε μὴ ἀποκρύπτεσθαι τὰ δο-
 κοῦντα βέλτιστα καὶ κατὰ τὴν ἐκ σοῦ μοι οὔσαν καὶ ἐς τοὺς
 ἄλλους ἀξιώσειν καὶ κατὰ τὴν ἐν τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις
 ἐς τόδε ἀπροφάσιστον τόλμαν. ὅσῳ γάρ τοι πλείστα καὶ 4
 μέγιστα σοὶ τε ἡγουμένῳ καταπέπρακται καὶ τοῖς ἅμα σοὶ
 οἰκοῦντι ὁρμηθεῖσι, τοσῶδε μᾶλλον τι ξύμφορόν μοι δοκεῖ
 πέρας τι ἐπιθεῖναι τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις. αὐτὸς γάρ
 τοι ὁρᾷς ὅσοι μὲν Μακεδόνων τε καὶ Ἑλλήνων ἅμα σοὶ
 ὠρμήθημεν, ὅσοι δὲ ὑπολελείμεθα· ὧν Θετταλοὺς μὲν ἀπὸ 5
 Βάντρων εὐθύς, οὐ προθύμους ἔτι ἐς τοὺς πόνους αἰσθό-
 μενος, οἰκαδε, καλῶς ποιῶν, ἀπέπεμψας· τῶν δὲ ἄλλων
 Ἑλλήνων οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς πρὸς σοῦ οἰκισθείσαις
 κατοικισμένοι οὐδ' οὗτοι πάντες ἐκόντες μένουσιν· οἱ δέ,
 ξυμπονοῦντές τε ἔτι καὶ ξυγκινδυνεύοντες αὐτοὶ τε καὶ ἡ
 Μακεδονικὴ στρατιὰ, τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀπολωλέκασιν,
 οἱ δὲ ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπόμαχοι γεγεννημένοι ἄλλοι ἄλλη 6
 τῆς Ἀσίας ὑπολελειμμένοι εἰσὶν· οἱ πλείους δὲ νόσῳ ἀπ-
 ολώλασιν, ὀλίγοι δὲ ἐκ πολλῶν ὑπολείπονται, καὶ οὔτε τοῖς
 σώμασιν ἔτι ὡσαύτως ἐρρωμένοι, ταῖς τε γνώμασι πολὺ ἔτι
 μᾶλλον προκεκμηκότες. καὶ τούτοις ξύμπασιν πόθος μὲν γονέων
 ἐστίν, ὅσοις ἔτι σώζονται, πόθος δὲ γυναικῶν καὶ παιδῶν,
 πόθος δὲ δὴ τῆς γῆς αὐτῆς τῆς οἰκείας, ἣν ξὺν τῷ ἐκ σοῦ
 πορισθέντι σφίσι κόσμῳ, μεγάλοι τε ἀντὶ μικρῶν καὶ πλού-

2. τῷ κρατιστεύειν variiert für κρατιστεύοντες. — παρὰ τοὺς ἄλλους. παρὰ c. acc. = im Vergleich zu, vor (prae).

3. τὰ καθ' ἡδονὴν ἐκείνοις „das ihren Wünschen Zusagende“. Vgl. I 7, 3 καὶ, ὅπερ φιλεῖ ἐν τοῖς τοιοῖσδε, οὐ γινώσκοντες τὰ ὄντα τὰ μάλιστα καθ' ἡδονὴν σφίσι εἰκαζόν. — ἐς τοὺς ἄλλους. ἐς (= in Bezug auf, bei) in Verbindung mit ἀξιώσις auch III 26, 4 Παρμενίαν τοσαύτην ὧν ἀξιώσει παρὰ τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐς τὸ ἄλλο στρατεύμα.

4. πέρας ἐπιθεῖναι. Vgl. II 7, 6 οὐδὲν ὑπολειφθήσεται σφίσι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι.

5. ἀπὸ Βάντρων. Arrian irrt, denn nach III 19, 5 wurden die thessalischen Reiter und die übrigen Verbündeten vielmehr von Ekbatana aus zurückgeschickt. — καλῶς ποιῶν „und daran hast du wohl getan“.

6. ταῖς γνώμασι προκεκμηκότες. S. z. c. 26, 7. — πόθος — πόθος — πόθος. Anapher. σώζονται qui- bus adhuc supersunt (parentes).

- σιοι ἐκ πενήτων ἀναστρέφοντες, ξύγγνωστοί εἰσιν ἐπιθεῖν
 7 ποθοῦντες. σὺ δὲ νῦν μὴ ἄρειν ἄκοντας· οὐδὲ γὰρ ὁμοίους
 ἔτι χρήσῃ ἐς τοὺς κινδύνους, οἷς τὸ ἐκούσιον ἐν τοῖς ἀγῶσιν
 ἀπέσται· ἐπανελθὼν δ' αὐτὸς τε, εἰ δοκεῖ, ἐς τὴν οἰκείαν
 καὶ τὴν μητέρα τὴν σαντοῦ ἰδὼν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων κατα-
 στησάμενος καὶ τὰς νίκας ταύτας τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας
 ἐς τὸν πατρῶον οἶκον κομίσας οὕτω δὴ ἐξ ἀρχῆς ἄλλον
 στόλον στέλλεσθαι, εἰ μὲν βούλει, ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τὰ πρὸς
 τὴν ἑω φέκισμένα Ἰνδῶν γένη· εἰ δὲ βούλει, ἐς τὸν Εὐξείνιον
 8 πόντον· εἰ δέ, ἐπὶ Καρχηδόνα καὶ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα Καρχηδο-
 νίων τῆς Αἰβύης. ταῦτα δὲ σὸν ἤδη ἐξηγεῖσθαι. ἔφονται
 δέ σοι ἄλλοι Μακεδόνες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, νέοι τε ἀντὶ
 γερόντων καὶ ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκότων, καὶ οἷς τὰ τοῦ
 πολέμου διὰ τὸ ἀπείρατον ἐς τε τὸ παραντίκα οὐ φοβερὰ
 καὶ κατὰ τὴν τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα ἐν σπουδῇ ἔσται· οὐς
 καὶ ταύτῃ ἔτι προθυμότερον ἀκολουθήσειν σοι εἰκός, ὁρῶντας
 τοὺς πρότερον ξυμπονήσαντάς τε καὶ ξυγκινδυνεύσαντας ἐς
 τὰ σφέτερα ἦδη ἐπανεληλυθότας, πλουσίους τε ἀντὶ πενήτων
 9 καὶ ἀντὶ ἀφανῶν τῶν πάλαι εὐκλείεις. καλὸν δέ, ὃ βασιλεῦ,
 εἶπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ ἢ ἐν τῷ εὐτυχεῖν σωφροσύνη. σοὶ
 μὲν γὰρ αὐτῷ ἡγουμένῳ καὶ στρατιᾷ τοιαύτην ἄγοντι ἐκ
 μὲν πολεμίων δέος οὐδέν· τὰ δὲ ἐκ τοῦ δαιμονίου ἀδόκητά
 τε καὶ ταύτῃ καὶ ἀφύλακτα τοῖς ἀνθρώποις ἐστί.
 28 Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Κόλνου θόρυβον γενέσθαι ἐκ τῶν
 παρόντων ἐπὶ τοῖς λόγοις· πολλοῖς δὲ δὴ καὶ δάκρυα προ-
 χυθέντα ἔτι μᾶλλον δηλῶσαι τό τε ἀκούσιον τῆς γνώμης ἐς

— ξύγγνωστοί εἰσι ποθοῦντες. ξύγ-
 γνωστός εἰμι ποθῶν erklärt sich
 aus dem persönlichen Passiv συγγι-
 νώσκομαι „man verzeiht mir“. Vgl.
 Luc. Anarchars. 34 ὅμοιος δὲ συγ-
 γνωστοὶ ἐν ὅλοις αἰεὶ βιοῦντες.

7. ἄρειν. S. z. IV 20, 3. — οὕτω
 δὴ weist nachdrücklich auf die vor-
 angegangenen Participien ἐπανελ-
 θὼν, καταστησάμενος, κομίσας zu-
 rück. Wie hier VI 1, 3. 11, 3. —
 στέλλεσθαι s. o. zu ἄρειν.

8. ἐξηγεῖσθαι rei gerendae prae-
 esse (= anordnen). Vgl. II 6, 4
 καὶ προθυμία τῶν Μακεδόνων εἰς
 τὸ ἔργον καὶ Ἀλεξάνδρον πολλή ἦν
 παρόντος τε αὐτοῦ καὶ ἔκαστα
 ἐξηγουμένου. — διὰ τὸ ἀπείρα-

τον „weil sie die Beschwerden des
 Kriegs noch nicht aus eigener Er-
 fahrung kennen“.

9. εἶπερ τι καὶ ἄλλο. S. z. IV 7,
 5. — σοὶ μὲν mit dem verschwie-
 genen Gegensatz: ἄλλῳ δέ τι. —
 ἐκ μὲν πολεμίων, oppos. τὰ δὲ ἐκ
 τοῦ δαιμονίου. — ταύτῃ deshalb.
 Wie hier VI 10, 3.

Cap. 28.

Alexander beschliesst zurück-
 zukehren.

1. θόρυβος. Curtius IX 3, 16
 clamor undique cum ploratu
 oritur. — πολλοῖς verb. mit προ-
 χυθέντα. — τὸ ἀκούσιον τῆς γνώμης

τοὺς πρόσω κινδύνους καὶ τὸ καθ' ἡδονὴν σφισιν εἶναι τὴν ἀναχώρησιν. Ἀλέξανδρος δὲ τότε μὲν ἀχθεσθεὶς τοῦ τε Κοίνου τῇ παρρησίᾳ καὶ τῷ ὄκνῳ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων διέλυσε τὸν ξύλλογον· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν ξυγκαλέσας 2 αὐτοὺς ξὺν ὀργῇ τοὺς αὐτοὺς αὐτὸς μὲν λέγει ἔφη τοῦ πρόσω, βιάσσεσθαι δὲ οὐδένα ἄκουτα Μακεδόνων ξυνέπεσθαι· ἔξιν γὰρ τοὺς ἀκολουθήσοντας τῷ βασιλεῖ σφῶν ἐκόντας· τοῖς δὲ καὶ ἀπιέναι οἴκαδε ἐθέλουσιν ὑπάρχειν ἀπιέναι καὶ ἐξ-αγγέλλειν τοῖς οἰκείοις ὅτι τὸν βασιλέα σφῶν ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἐπανήκουσιν ἀπολιπόντες. ταῦτ' εἰπόντα ἀπελθεῖν 3 ἐς τὴν σκηνὴν, μηδὲ τινα τῶν ἐταίρων προσέσθαι αὐτῆς τε ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ἐς τὴν τρίτην ἐτι ἀπ' ἐκείνης, ὑπο-μένοντα εἰ δὴ τις τροπὴ ταῖς γνώμαις τῶν Μακεδόνων τε καὶ ξυμμάχων, οἷα δὴ ἐν ὄχλῳ στρατιωτῶν τὰ πολλὰ φιλεῖ γίνεσθαι, ἐμπειροῦσα εὐπειθεστέρους παρῆξε αὐτούς. ὥς δὲ 4 σιγὴ αὐτῇ πολλὴ ἦν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ ἀχθόμενοι μὲν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ δῆλοι ἦσαν, οὐ μὴν μεταβαλλόμενοι γε ὑπ' αὐτῆς, ἐνταῦθα δὴ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι ἐπὶ τῇ διαβάσει οὐδὲν μεῖον ἐθύετο, θυομένην δὲ οὐκ ἐρίγνετο αὐτῷ τὰ ἱερὰ. τότε δὴ τοὺς πρεσβυτάτους τε τῶν ἐταίρων καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιτηδεῖους αὐτῷ ξυναγαγὼν, ὥς πάντα ἐς τὴν ὀπίσω ἀναχώρησιν αὐτῷ ἔφερεν, ἐκφαίνει ἐς τὴν στρα-τιάν ὅτι ἐγνωσται ὀπίσω ἀποστρέφειν.

Οἱ δὲ ἐβόων τε οἷα ἂν ὄχλος ξυμμιγῆς χαίρων βοήσῃε 29 καὶ ἐδάκρυον οἱ πολλοὶ αὐτῶν· οἱ δὲ καὶ τῇ σκηνῇ τῇ βασιλικῇ πελάζοντες εὗχοντο Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ,

(= Abneigung). Ueber die Bedeutung des substantivierten Neutrums der Adiectiva s. z. c. 7, 5 (ἐν τῷ δρωμένῳ). — καθ' ἡδονήν. S. c. 27, 3.

2. λέγει τοῦ πρόσω. S. z. c. 25, 2. — ἀκολουθήσοντας. Curtius IX 2, 33 inveniam qui desertum a vobis sequantur: Scythae Bactrianique erunt mecum, hostes paullo ante, nunc milites nostri. — ὑπάρχειν, εἶναι (= ἐξείναι).

3. μηδὲ τινα προσέσθαι. Curtius (s. o.): inops consilii desiluit e tribunali claudique regiam iussit,

omnibus praeter assuetos adire prohibitis.

4. ἐνταῦθα gehört dem Sinne nach nicht zu λέγει sondern zu ἐθύετο. — ἐπὶ τῇ διαβάσει. S. z. IV 4, 3. — οὐκ ἐρίγνετο αὐτῷ τὰ ἱερὰ. S. z. IV 4, 3. — ἐγνωσται ἀποστρέφειν. Nach Strabo p. 697 gab die Regenzeit mit ihren grossen Beschwerden den Ausschlag, nach Plut. Alex. 62 entschloss sich der König auf die Kunde von den gewaltigen Streitkräften der Gandariten und Praesier zum Rückzug.

- ὅτι πρὸς σφῶν μόνων νικηθῆναι ἠνέσχετο. ἔνθα δὴ διελὼν κατὰ τάξεις τὴν στρατιὰν δώδεκα βωμοὺς κατασκευάζειν προστάττει, ὕψος μὲν κατὰ τοὺς μερίστους πύργους, εὖρος δὲ μέζοντας ἔτι ἢ κατὰ πύργους, χαριστήρια τοῖς θεοῖς τοῖς ἐς τοσόνδε ἀγαθοῦσιν αὐτὸν νικῶντα καὶ μνημεῖα τῶν αὐτοῦ
- 2 πόνων. ὥς δὲ κατασκευασμένοι αὐτῷ οἱ βωμοὶ ἦσαν, θύει δὴ ἐπ' αὐτῶν ὥς νόμος καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἱππικόν. καὶ τὴν μὲν χώραν τὴν μέχρι τοῦ Ἰφράσιος ποταμοῦ Πάριον ἄρχειν προσέθηκεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ἰδραώτην ἀνέστρεφε. διαβάς δὲ τὸν Ἰδραώτην, ἐπὶ τὸν Ἀκασίνην αὖ
- 3 ἐπανήει ὀπίσω. καὶ ἐνταῦθα καταλαμβάνει τὴν πόλιν ἐξωκοδομημένην ἦντινα Ἡφαιστίων αὐτῷ ἐκτείχισαι ἐτάχθη· καὶ ἐς ταύτην ξυνοικίσας τῶν τε προσχώρων ὅσοι ἐθελονταὶ καταμίζοντο καὶ τῶν μισθοφόρων ὅτι περ ἀπόμαχον, αὐτὸς τὰ ἐπὶ τῷ κατάπλῳ παρεσκευάζετο τῷ ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν.
- 4 Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν Ἀρσάκης τε ὁ τῆς ὁμόρου Ἀβισάρη χώρας ὑπαρχος καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀβισάρον καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, δῶρά τε κομίζοντες ἃ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς καὶ τοὺς παρ' Ἀβισάρου ἐλέφαντας, ἀριθμὸν ἐς τριάκοντα· Ἀβισάρην γάρ νύσῳ ἀδύνατον γενέσθαι ἐλθεῖν. ξυνέβαινον δὲ τούτοις καὶ οἱ παρ' Ἀλεξάνδρου ἐκπεμφθέντες
- 5 πρέσβεις πρὸς Ἀβισάρην. καὶ ταῦτα οὐ χαλεπῶς πιστεύσας οὕτως ἔχειν Ἀβισάρην τε τῆς αὐτοῦ χώρας σατραπεύειν ἔδωκε καὶ Ἀρσάκην τῇ Ἀβισάρου ἐπικρατείᾳ προσέθηκε· καὶ φόρους οὕσινuas ἀποίδουσι τάξας θύει αὖ καὶ ἐπὶ τῷ Ἀκασίνῃ ποταμῷ.

Cap. 29.

Alexander errichtet am Hyphasis als Marksteine seines Eroberungszugs zwölf Dankaltäre zu Ehren der Götter.

1. ἠνέσχετο mit Infinitiv auch II 17, 1 (οὐχ ἀνέξονται κινδυνεύειν), sonst meist mit Particip. — δώδεκα βωμούς. Nach der übereinstimmenden Angabe Arrians, Diodors und Plutarchs wurden die Altäre am diesseitigen Ufer des Hyphasis errichtet (anders Plin. VI 17). Noch Apollonius von Tyana wollte sie mit ihrer Inschrift 30 Stadien vom Strom gesehen haben, dagegen haben neuere Reisende wenigstens bis jetzt

noch keine Spur derselben wieder auffinden können. Zur Sache vgl. noch Curtius IX 3, 19.

3. τὴν πόλιν. Von dieser Stadt und deren Gründung durch Hephästion ist im Vorhergehenden nichts erwähnt. — ἐπὶ τῷ κατάπλῳ. S. VI 1, 1.

4. ἃ μέγιστα erg. νομίζεται. Vgl. I 5, 4 καὶ δῶρα ἔλαβεν ὅσα μέγιστα παρὰ βασιλεῖ τῷ Μακεδόνων νομίζεται. Aehnlich IV 22, 6. Wie hier (ohne νομίζεται) VI 14, 1. — γενέσθαι, ein aus κομίζοντες zu entnehmendes λέγονσι schwebt vor. — ξυνέβαινον τούτοις. ξυμβαίνειν τινι (= accedere alicui i. e. alicuius sententiae) gebrauchen Spätere

καὶ τὸν Ἀκεσίηνν αὖ διαβάς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ἤκειν, ἵνα καὶ τῶν πόλεων τῆς τε Νικαίας καὶ τῶν Βουκεφάλων ὅσα πρὸς τῶν ὄμβρων πεπονηκότα ἦν ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπεσκεύασε καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκόσμη.

APPIANOY ANABASEΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

BIBAION EKTON.

Ἀλέξανδρος δέ, ἐπειδὴ παρεσκεύασθησαν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ 1
Ὑδάσπου ταῖς ὄχθαις πολλαὶ μὲν τριακόντοροι καὶ ἡμιόλιαι,
πολλὰ δὲ καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα καὶ ἄλλα ὅσα ἐς παρακομιδὴν
στρατιᾶς ποταμῷ εὐπορα, ἔγνω καταπλεῖν κατὰ τὸν Ὑδάσπην
ὡς ἐπὶ τὴν μεγάλην θάλασσαν. πρότερον μὲν γε ἐν τῷ 2
Ἰνδῷ ποταμῷ κροκοδείλους ἰδὼν, μόνῳ τῶν ἄλλων ποταμῶν
πλήν Νείλου, πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἀκεσίνου κνάμους

in der Bedeutung beistimmen
(oder bestätigen).

5. ὄμβρων. S. c. 9, 4.

Buch VI.

Alexander fährt den Hydaspes herab bis zu dessen Vereinigung mit dem Akesines, Hydraotes, Hyphasis, welche Flüsse, zu einem Strom vereinigt, sich in den Indos ergiessen. Darauf segelt er den Indos hinab bis zu dessen Mündung in den indischen Ocean. Nearchos Anführer der Flotte.

Cap. 1.

1. ἡμιόλια (erg. νῆες) sind leichtgebaute Kriegsschiffe, bei denen nur die Hälfte der Ruderreihen mit Ruderern besetzt war, um den Kämpfen Platz zu schaffen. Vgl. Etym. m. πλοῖον οὐ τὸ ἡμιόλιον μέρος πλὴν ἑρετῶν ἐστὶ πρὸς τὸ ἀπ' αὐτοῦ μάχεσθαι. Wie hier c. 18, 3. — ποταμῷ „auf einem Fluss“ ist mit ἐς παρακομιδὴν zu verbinden. Zu diesem (seltneren) Gebrauch des

Dativs vgl. c. 14, 4 ὀλίγον μὲν τι τῷ Ὑδραῶτῃ ποταμῷ κατέπλευσεν.

2. μόνῳ τῶν ἄλλ. ποτ. Vgl. Herod. IV 44 Ἰνδόν, ὃς κροκοδείλους δευτέρως ποταμῶν πάντων παρέχεται. Doch finden sich Krokodile auch in den Nebengewässern des Indos z. B. im oberen Hydaspes, Hydraotes, so wie auch im Ganges. — κνάμους. Gemeint ist die bohnenartige mehrlreiche Frucht der den Indern und Aegyptern heiligen Wasserpflanze Lotus (*nelumbium speciosum*). „Die indische Seerose trägt schöne rosenfarbene Blüten, etwa zweimal so gross als die des Mohns und eine wie ein Wespennest aussehende, ungefähr 30 haselnuss-grosse Bohnen enthaltende Frucht; noch heute ist sie in China und Ostindien hochgefeiert, in dessen Landschaften Caschmir und Orissa sie Teiche und Lagunen in prachtvoller Menge schmückt und in Frucht und Wurzeln zur Nahrung dient“. In Aegypten wächst die Pflanze (die Lilie des Nils, wie sie Herodot nennt) heute nicht mehr.